

Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentsed versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

► **B**

KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) nr 1268/2012,

29. oktoober 2012,

mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju

(ELT L 362, 31.12.2012, lk 1)

Muudetud:

Euroopa Liidu Teataja

► **M1**

Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2015/2462, 30. oktoober 2015

nr	lehekülg	kuupäev
L 342	7	29.12.2015

KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) nr 1268/2012,

29. oktoober 2012,

mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju

ESIMENE OSA

ÜLDSÄTTED

I JAOTIS

REGULEERIMISESE

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas määruses sätestatakse määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (edaspidi „finantsmäärus”) kohaldamiseeskirjad.

II JAOTIS

EELARVEPÕHIMÕTTED

1. PEATÜKK

Ühtsuse ja eelarve õigsuse põhimõtted

Artikkel 2

Eelmaksetelt kogunenud intresside raamatupidamisarvestus (finantsmääruse artikli 8 lõige 4)

Juhul kui eelarvesse kuulub tasumisele intress, nähakse finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktides ii–viii loetletud üksuste või isikutega sõlmitud lepingutes ette, et eelmaksed makstakse pangakontodele või allkontodele, mis võimaldavad rahalisi vahendeid ja nendega seonduvaid intresse kindlaks määrata. Muul juhul peavad liidu makstud vahendeid ja neilt saadud intresse või muud kasu võimaldama kindlaks määrata vahendite saajate või vahendajate raamatupidamismeetodid.

Käesoleva määruse eelmaksetelt kogunenud intresse käsitlevate sätete kohaldamine ei piira eelmaksete kajastamist finantsaruannete aktiiva poolel, nagu on ette nähtud finantsmääruse artiklis 143 osutatud raamatupidamiseeskirjades.

2. PEATÜKK

Aastasuse põhimõte

Artikkel 3

Eelarveaasta assigneeringud (finantsmääruse artikli 11 lõige 3)

Eelarveaastaks heaks kiidetud kulukohustuste assigneeringud ja maksete assigneeringud koosnevad järgmisest:

- a) eelarves, sealhulgas paranduseelarvetes, ette nähtud assigneeringud;
- b) eelnevast eelarveaastast üle kantud assigneeringud;
- c) finantsmääruse artiklite 178 ja 182 kohaselt uuesti kättesaadavaks tehtud assigneeringud;
- d) sellistest eelmaksetest tulenevad assigneeringud, mis on tagasi makstud finantsmääruse artikli 177 lõike 3 kohaselt;
- e) assigneeringud, mis on ette nähtud pärast eelarveaasta või varasemate eelarveaastate jooksul kavandatud sihtotstarbeliste tulude laekumist ja mis on kasutamata jäänud.

Artikkel 4

Assigneeringute tühistamine ja järgmise eelarveaastasse ülekandmine

(finantsmääruse artikli 13 lõige 2)

1. Finantsmääruse artikli 13 lõike 2 punktis a nimetatud kulukohustuste assigneeringud ja kinnisvaraprojektidega seotud liigendamata assigneeringud võib järgmise eelarveaastasse üle kanda üksnes juhul, kui kulukohustusi ei saanud võtta enne eelarveaasta 31. detsembrit eelarvevahendite käsutajast mitteolenevatel põhjustel ja kui ettevalmistusjärgud on piisavalt edenenud, nii et on põhjust eeldada, et kulukohustus võetakse hiljemalt järgmise aasta 31. märtsiks või kinnisvaraprojektide puhul 31. detsembriks.

2. Finantsmääruse artikli 13 lõike 2 punktis a nimetatud ettevalmistusjärgud, mis tuleks järgmise eelarveaastasse ülekandmise võimaldamiseks lõpule viia eelarveaasta 31. detsembriks, on eelkõige järgmised:

- a) finantsmääruse artiklis 85 nimetatud üldiste kulukohustuste puhul rahastamisotsuse vastuvõtmine või selleks kuupäevaks lõpetatud konsultatsioonid asjaomaste talitustega, mis igas institutsioonis tegelevad otsuse vastuvõtmisega;
- b) individuaalsete kulukohustuste puhul finantsmääruse artikli 85 tähenduses potentsiaalsete töövõtjate, toetusesaajate, auhinnavõitjate või volitatud isikute valiku lõpulejõudmine.

▼B

3. Finantsmääruse artikli 13 lõike 2 punkti a kohaselt järgmisse eelarveaastasse üle kantud assigneeringud, mis ei ole järgmise eelarveaasta 31. märtsiks või kinnisvaraprojektidega seonduvate summade korral järgmise aasta 31. detsembriks kulukohustustega seotud, tühistatakse automaatselt.

Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu sel viisil tühistatud assigneeringutest ühe kuu jooksul pärast esimese lõigu kohast tühistamist.

4. Finantsmääruse artikli 13 lõike 2 punkti b kohaselt järgmisse eelarveaastasse üle kantud assigneeringuid võib kasutada kuni järgmise eelarveaasta 31. detsembrini.

5. Lõigete 1–4 kohaselt järgmisse eelarveaastasse üle kantud assigneeringud kajastatakse raamatupidamisarvestuses eraldi.

3. PEATÜKK

Arvestusühiku põhimõte

Artikkel 5

Euro ja muude valuutade vaheline ümberarvestuskurss (finantsmääruse artikkel 19)

1. Ilma et see piiraks valdkondlike määruste rakendamisest tulenevate erisätete kohaldamist, teeb vastutav eelarvehandide käsutaja valuuta ümberarvestusi *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias avaldatud euro päevakursi alusel.

Kui euro ja muu valuuta vahelisi ümberarvestusi teevad töövõtjad või toetusesaajad, kohaldatakse hankelepingutes, toetuslepingutes või rahastamislepingutes sisalduvaid ümberarvestust käsitlevaid erisätteid.

2. Selleks et vältida valuuta ümberarvestustoimingute olulist mõju liidu kaasrahastamise tasemele või kahjulikku mõju liidu eelarvele, nähakse lõikes 1 nimetatud ümberarvestust käsitlevates erisätetes vajaduse korral ette euro ja muu valuuta vaheline ümberarvestuskurss, mis arvutatakse asjaomase perioodi päevakursside keskmise alusel.

3. Kui *Euroopa Liidu Teatajas* ei ole asjaomase valuuta päevakurssi euro suhtes avaldatud, kasutab vastutav eelarvehandide käsutaja lõikes 4 nimetatud raamatupidamislikku ümberarvestuskurssi.

4. Finantsmääruse artiklites 151–156 sätestatud raamatupidamisarvestuses kasutatakse käesoleva määruse artiklis 240 sätestatud tingimustel euro ja muu valuuta vahelises ümberarvestuses euro igakuist raamatupidamislikku ümberarvestuskurssi. Kõnealuse raamatupidamisliku ümberarvestuskursi määrab komisjoni peaarvepidaja mis tahes teabeallikate põhjal, mida ta peab usaldusväärseks, võttes aluseks selle kuu eelviimasel tööpäeval kehtinud ümberarvestuskursi, mis eelneb kuule, mille jaoks kurss määratakse.

5. Käesoleva artikli lõikes 4 osutatud valuutatehingute tulemused näidatakse asjaomase institutsiooni raamatupidamisarvestuses eraldi rubriigis.

▼B

Käesoleva lõike esimest lõiku kohaldatakse *mutatis mutandis* finantsmääruse artiklis 208 osutatud asutuste suhtes.

Artikkel 6

**Euro ja muude valuutade vahelisel ümberarvestusel kasutatav kurss
(finantsmääruse artikkel 19)**

1. Ilma et see piiraks valdkondlike määruste rakendamisest või konkreetsetest hankelepingutest, toetuslepingutest või toetuse andmise otsustest ja rahastamislepingutest tulenevate erisätete kohaldamist, kasutatakse juhul, kui ümberarvestuse teeb vastutav eelarvevahendite käsutaja, euro ja muude valuutade vahelise ümberarvestuskursina selle päeva kurssi, mil eelarvevahendeid käsutav talitus koostab maksekorralduse või sissenõudekorralduse.

2. Eurodes hoitavate avansikontode puhul tuleb euro ja muude valuutade vahelisel ümberarvestusel võtta aluseks panga maksepäev.

3. Kohalikus valuutas hoitavate finantsmääruse artiklis 19 nimetatud avansikontode ümberarvutamiseks tuleb euro ja muude valuutade vahelisel ümberarvestusel kasutada asjaomaselt avansikontolt kulu maksmise kuu kurssi.

4. Selliste kindlamääraliste kulude või Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjadest ja muude teenistujate teenistustingimustest (edaspidi „personalieeskirjad”) lähtuvate kinnitatud ülemmääraga kulude hüvitamisel, mida makstakse muus valuutas kui eurodes, kasutatakse nõudeõiguse tekkimise ajal kehtinud kurssi.

4. PEATÜKK

Kõikehõlmavuse põhimõte

Artikkel 7

**Sihtotstarbeliste tulude eelarves esitamise struktuur ja vastavate
assigneeringute eraldamine
(finantsmääruse artikkel 21)**

1. Ilma et see piiraks artiklite 9 ja 10 kohaldamist, esitatakse sihtotstarbelised tulud eelarves järgmise struktuuri kohaselt:

- a) iga institutsiooni eelarvejao tulude eelarvestuses on eelarverida kõnealuste tulude jaoks;
- b) kulude eelarvestuses märgitakse eelarve selgitustes, sealhulgas üldistes selgitustes, millistele eelarveridadele võib kanda sihtotstarbelisele tulule vastavaid kättesaadavaks tehtud assigneeringuid.

Esimese lõigu punktis a nimetatud juhul tehakse märges „*pro memoria*” ja tulude eelarvestus esitatakse teadmiseks selgitustes.

▼B

2. Sihtotstarbelisele tulule vastavad assigneeringud tehakse automaatselt kättesaadavaks nii kulukohustuste assigneeringute kui ka maksete assigneeringutena, kui tulu on institutsioonile laekunud, välja arvatud järgmistel juhtudel:

- a) finantsmääruse artikli 181 lõikes 2 ja artikli 183 lõikes 2 osutatud juhtudel;
- b) finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punktis b osutatud juhul liikmesriikide puhul, kelle rahalist osalust käsitlev leping on väljendatud eurodes.

Esimese lõigu punktis b osutatud juhul võib kulukohustuste assigneeringud teha kättesaadavaks pärast seda, kui liikmesriik on rahalist osalust käsitlevale lepingule alla kirjutanud.

Artikkel 8

**Liikmesriikide rahaline osalus teadusprogrammides
(finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkt a)**

1. Liikmesriikide rahaline osalus teatavate täiendavate teadusprogrammide rahastamises, mis on sätestatud nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1150/2000 ⁽¹⁾ artiklis 5, makstakse järgmiselt:

- a) seitse kaheteistkümnendikku eelarvesse kantud summast makstakse hiljemalt jooksva eelarveaasta 31. jaanuaril;
- b) ülejäänud viis kaheteistkümnendikku makstakse hiljemalt jooksva eelarveaasta 15. juulil.

2. Kui eelarve ei ole enne eelarveaasta algust lõplikult vastu võetud, põhineb lõikes 1 nimetatud rahaline osalus eelneva eelarveaasta eelarvesse kantud summal.

3. Kogu liikmesriikide rahaline osalus või lisamaksed eelarvesse kantakse komisjoni kontole või kontodele kolmekümne kalendripäeva jooksul rahastamisnõude esitamisest.

4. Tehtud maksed kantakse määruses (EÜ, Euratom) nr 1150/2000 ette nähtud kontole ja nende suhtes kohaldatakse nimetatud määrusega ette nähtud tingimusi.

Artikkel 9

**Sihtotstarbelised tulud, mis tulenevad EFTA riikide osalemisest
teatavates liidu programmides
(finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkt e)**

1. Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmesriikide (edaspidi „EFTA riigid”) osalemine teatavates liidu programmides esitatakse eelarves järgmise struktuuri kohaselt:

- a) tulude eelarvestusesse kantakse eelarverida märkega „*pro memoria*”, kuhu kantakse EFTA riikide asjaomase eelarveaasta rahalise osaluse kogusumma;

⁽¹⁾ EÜT L 130, 31.5.2000, lk 1.

▼B

b) kulude eelarvestuses:

- i) iga sellise eelarverea selgitustes, mis on seotud liidu tegevusega, milles EFTA riigid osalevad, esitatakse teadmiseks osaluse eelarvestatud summa;
- ii) lisa, mis on eelarve lahutamatu osa, esitatakse kõik eelarveread, millel kajastub liidu tegevus, milles EFTA riigid osalevad.

Esimese lõigu punkti a kohaldamisel esitatakse eelarvestatud summa eelarve selgitustes.

Esimese lõigu punkti b alapunktis ii nimetatud lisa kajastab kõnealusele lõikes 2 sätestatud osalemisele vastavate assigneeringute eelarves esitamise ja kulude kandmise struktuuri ja on selle struktuuri osa.

2. Vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (edaspidi „EMP leping”) artiklile 82 nähakse EFTA riikide iga-aastase rahalise osaluse summade alusel, mille kohta EMP lepingule lisatud protokoll nr 32 artikli 1 lõike 5 kohaselt on komisjonile esitanud kinnituse Euroopa Majanduspiirkonna ühiskomitee, iga eelarveaasta alguses ette vastavad kulukohustuste assigneeringute ja maksete assigneeringute kogusummad.

3. Kui eelarveaasta jooksul nähakse EFTA riikide osalemisega seotud eelarveridadel ette lisaassigneeringud, ilma et EFTA riigid saaksid sama eelarveaasta jooksul oma rahalist osalust vastavalt kohandada, et see vastaks EMP lepingu artiklis 82 sätestatud proportsionaalsustegurile, võib komisjon oma sularahavarust ajutiselt ja erandkorras teha eelmakseid EFTA riikide osa rahastamiseks. Kui sellised lisaassigneeringud on ette nähtud, taotleb komisjon EFTA riikidelt vastava rahalise osaluse tasumist nii kiiresti kui võimalik. Komisjon teavitab igal aastal Euroopa Parlamenti ja nõukogu sellistest otsustest.

Eelmaksed arvutatakse võimalikult kiiresti ümber järgmise aasta eelarves.

4. Finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti e kohaselt moodustab EFTA riikide rahaline osalus sihtotstarbelise välistulu. Peaarvepidaja võtab vastu asjakohased meetmed tagamaks, et sellest rahalisest osalusest tuleneva tulu ja vastavate assigneeringute kasutamise üle tehakse eraldi järelevalvet.

Finantsmääruse artikli 150 lõikes 2 sätestatud aruandes toob komisjon eraldi välja, millises järgus on EFTA riikide osalusele vastavate tulude laekumine ja kulude kandmine.

▼B*Artikkel 10***Liikmesriikidele ülemäärase eelarvepuudujäägi tõttu kehtestatud sanktsioonidest saadud tulu****(finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkt c)**

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽¹⁾ 4. jaos nimetatud sanktsioonidest saadav tulu esitatakse eelarves järgmise struktuuri kohaselt:

- a) tulude eelarvestusse kantakse eelarverida märkega „*pro memoria*”, kuhu kantakse selliste summade intress;
- b) samal ajal ja ilma et see piiraks finantsmääruse artikli 77 kohaldamist, toob nende summade kandmine tulude eelarvestusse kaasa kulukohustuste assigneeringute ja maksete assigneeringute kandmise kulude eelarvestusse.

Esimese lõigu punktis b osutatud assigneeringuid kasutatakse finantsmääruse artikli 20 kohaselt.

*Artikkel 11***Liidule tehtud annetuste vastuvõtmisega kaasnevad kulud****(finantsmääruse artikkel 22)**

Finantsmääruse artikli 22 lõikes 2 nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu loa saamiseks hindab komisjon liidule tehtavate annetuste vastuvõtmisega kaasnevaid rahalisi kulusid, sealhulgas järeelmeetmete kulusid, ja põhjendab neid nõuetekohaselt.

*Artikkel 12***Tagastatavate maksude kontod****(finantsmääruse artikli 23 lõige 3)**

Kõik maksud, mida liit maksab finantsmääruse artikli 23 lõike 2 ja artikli 23 lõike 3 punkti a kohaselt, kirjeldatakse vahekontole, kuni asjaomased riigid on need tagasi maksnud.

*5. PEATÜKK****Sihtotstarbelisuse põhimõte****Artikkel 13***Muude institutsioonide kui komisjoni tehtavate ümberpaigutuste protsentide arvutamise eeskirjad****(finantsmääruse artikkel 25)**

1. Finantsmääruse artiklis 25 nimetatud protsendid arvutatakse ümberpaigutamise taotluse esitamise ajal, võttes arvesse eelarves, sealhulgas paranduseelarvetes, ette nähtud assigneeringuid.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6.

▼B

2. Arvesse tuleb võtta tehtavate ümberpaigutuste summat eelarveraal, millelt ümberpaigutused tehakse, pärast seda, kui on tehtud varasematest ümberpaigutustest tulenevad korrigeerimised.

Arvesse ei võeta summat, mis vastab ümberpaigutustele, mida asjaomane institutsioon saab teha sõltumatult, ilma Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuseta.

*Artikkel 14***Komisjoni tehtavate ümberpaigutuste protsentide arvutamise eeskirjad****(finantsmääruse artikkel 26)**

1. Finantsmääruse artikli 26 lõikes 1 nimetatud protsendid arvutatakse ümberpaigutamise taotluse esitamise ajal, võttes arvesse eelarves, sealhulgas paranduseelarvetes, ette nähtud assigneeringuid.

2. Arvesse tuleb võtta tehtavate ümberpaigutuste summat eelarveraal, millelt või millele ümberpaigutused tehakse, pärast seda, kui on tehtud varasematest ümberpaigutustest tulenevad korrigeerimised.

Arvesse ei võeta summat, mis vastab ümberpaigutustele, mida komisjon saab teha sõltumatult, ilma Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuseta.

*Artikkel 15***Halduskulud****(finantsmääruse artikkel 26)**

Finantsmääruse artikli 26 lõike 1 esimese lõigu punktis b nimetatud kulud hõlmavad iga poliitikavaldkonna puhul finantsmääruse artikli 44 lõikes 3 nimetatud punkte.

*Artikkel 16***Assigneeringute ümberpaigutamise taotluste põhjendamine****(finantsmääruse artiklid 25 ja 26)**

Assigneeringute ümberpaigutamise ettepanekutele ja kogu teabele, mis esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule finantsmääruse artiklite 25 ja 26 kohaste ümberpaigutuste kohta, lisatakse asjakohased ja üksikasjalikud tõendavad dokumendid, milles on kirjeldatud assigneeringute kasutamist ja esitatud vajalike assigneeringute eelarvestused eelarveaasta lõpuni nii nende eelarveridade kohta, millele assigneeringud ümberpaigutatakse, kui ka nende eelarveridade kohta, kust need võetakse.

▼B*Artikkel 17***Hädaabireservist ümberpaigutamise taotluste põhjendamine
(finantsmääruse artikkel 29)**

Assigneeringute ümberpaigutamise ettepanekutele, mille eesmärk on võimaldada kasutada finantsmääruse artiklis 29 nimetatud hädaabireservi, lisatakse asjakohased ja üksikasjalikud tõendavad dokumendid, milles esitatakse:

- a) eelarveaasta kohta, millele ümberpaigutus tehakse, kõige värskemad kättesaadavad andmed assigneeringute kasutamise kohta ja vajalike assigneeringute eelarvestus kuni eelarveaasta lõpuni;
- b) kõigi välistegevusega seotud eelarveridade kohta assigneeringute kasutamine kuni ümberpaigutamise taotlusele eelnenud kuu lõpuni ja vajalike assigneeringute eelarvestus kuni eelarveaasta lõpuni, kaasa arvatud võrdlus algse eelarvestusega;
- c) assigneeringute ümberjaotamise võimaluste analüüs.

*6. PEATÜKK****Usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõte****Artikkel 18***Hindamine
(finantsmääruse artikkel 30)**

1. Kõigi programme või tegevust käsitlevate ettepanekute kohta, millega kaasnevad eelarve kulud, tehakse eelhindamine, milles käsitletakse järgmist:

- a) vajadus, mida tuleb täita lühikeses või pikas perspektiivis;
- b) liidu osalemisest tulenev lisaväärtus;
- c) poliitika- ja eelarve täitmise eesmärgid, mis tuleb saavutada, sealhulgas meetmed, mis on vajalikud liidu finantshuvide kaitsmiseks pettuse tõkestamise, tuvastamise, uurimise, heastamise ja karistuste valdkonnas;
- d) võimalikud poliitikavalikud, sh nendega seonduvad riskid;
- e) oodatavad tulemused ja mõjud, eelkõige majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnamõjud, ning nende mõõtmiseks vajalikud näitajad ja hindamise kord;
- f) kõige asjakohasem meetod eelistatava(te) valiku(te) rakendamiseks;
- g) ettepanekukohase programmi või tegevuse sisemine ühtsus ja selle seosed muude asjaomaste vahenditega;
- h) vajalike assigneeringute, tööjõu ja muude halduskulude maht, võttes asjakohaselt arvesse kulutõhususe põhimõtet;
- i) varasemad kogemused samalaadsete meetmete rakendamisel.

▼B

2. Ettepanekus esitatakse järelevalve, aruandluse ja hindamise kord, võttes nõuetekohaselt arvesse kõigi ettepanekukohase programmi või tegevuse rakendamise seotud valitsustasandite asjakohaseid kohustusi.

3. Selle kindlaks tegemiseks, kas kõik programmid ja tegevused (sealhulgas katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed), mille puhul koondatud vahendid ületavad 5 000 000 eurot, olid seatud eesmärkidega kooskõlas, tuleb nende jaoks ette nähtud tööjõu ja rahaliste vahendite ning saavutatud tulemuste kohta teha vahe- ja/või järelhindamine järgmiselt:

- a) mitmeaastase programmi rakendamisel saadud tulemusi hinnatakse regulaarselt kooskõlas ajakavaga, mis võimaldab võtta sellisel hindamisel tehtud leidusid arvesse mis tahes otsuse tegemisel programmi jätkamise, muutmise või peatamise kohta;
- b) iga-aastaselt rahastatava tegevuse tulemusi hinnatakse vähemalt iga kuue aasta järel.

Esimese lõigu punkte a ja b ei kohaldata projekti või meetme suhtes, mida rakendatakse sellise tegevuse raames, mille puhul võib neis punktides esitatud nõude täita meetme rakendanud asutuse lõpparuandega.

4. Lõigetes 1 ja 3 osutatud hindamised peavad olema proportsionaalsed kõnealuse programmi ja tegevuse mõju ja nende jaoks koondatud vahenditega.

Artikkel 19

Finantsselgitus

(finantsmääruse artikkel 31)

Finantsselgitus sisaldab finants- ja majandusandmeid, mille alusel seadusandja hindab, kas liidu meede on vajalik. Selles esitatakse asjakohane teave liidu muu tegevusega kokkusobivuse ja mis tahes võimaliku koostoime kohta.

Mitmeaastaste meetmete puhul sisaldub finantsselgituses igaks aastaks vajalike assigneeringute ja ametikohtade, sealhulgas koosseisuväliste töötajate prognoos ning hinnang nende finantsmõjule keskpikas perspektiivis.

7. PEATÜKK

Läbipaistvuse põhimõte

Artikkel 20

Eelarve esialgne avaldamine

(finantsmääruse artikkel 34)

Enne eelarve ametlikku avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatakse eelarve lõplikud üksikasjalikud arvandmed komisjoni algatusel

▼B

võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt nelja nädala jooksul pärast eelarve lõplikku vastuvõtmist kõigis keeltes institutsioonide veebisaidil.

*Artikkel 21***Liidu vahendite väärtust ja nende saajaid käsitleva teabe avaldamine****(finantsmääruse artikkel 35)**

1. Otsese eelarve täitmise raames eraldatavate liidu vahendite saajaid käsitlev teave avaldatakse liidu institutsioonide veebisaidil hiljemalt nende eraldamise eelarveaastale järgneva aasta 30. juuniks.

Lisaks esimeses lõigus osutatud avaldamisele võib teabe standardesitusviisi kohaselt avaldada ka muu asjakohase teabekanali kaudu.

2. Kui käesolevas määruses ja valdkondlikes eeskirjades ei ole sätestatud teisiti, avaldatakse järgmine teave, võttes arvesse finantsmääruse artikli 35 lõikes 3 sätestatud kriteeriumeid:

- a) vahendite saaja nimi;
- b) vahendite saaja asukoht;
- c) eraldatud vahendite summa;
- d) meetme laad ja eesmärk.

Punkti b kohaldamisel tähendab asukoht:

- i) kui vahendite saaja on juriidiline isik, siis tema aadressi;
- ii) kui vahendite saaja on füüsiline isik, siis NUTS 2 tasandi piirkonda.

Mis puutub füüsiliste isikutega seonduvatesse isikuandmetesse, siis kõrvaldatakse avaldatud teave kaks aastat pärast vahendite eraldamise eelarveaasta lõppu. Sama kehtib ka juriidiliste isikutega seonduvate isikuandmete puhul, mille korral üks või mitu füüsilist isikut on tuvas-tatavad nende ametinimetuse järgi.

3. Lõikes 2 osutatud teave avaldatakse ainult auhindade, toetuste ja lepingute puhul, mis on antud või sõlmitud konkursside, toetuste andmise menetluste või hankemenetluste tulemusel. Teavet ei avaldata järgmise kohta:

▼B

- a) füüsilistele isikutele makstud stipendiumid ja muud otsetoetused, mis on makstud neid kõige enam vajavatele füüsilistele isikutele ja millele on osutatud finantsmääruse artikli 125 lõike 4 punktis c;
- b) lepingud, mille maksumus on väiksem käesoleva määruse artikli 137 lõikes 2 osutatud summast.

4. Avaldamisest loobutakse juhul, kui selline avalikustamine võib seada ohtu asjaomaste üksikisikute õigused ja vabadused, mida kaitsetakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, või kahjustada vahendite saajate ärihuve.

Artikkel 22

Viide kaudse eelarve täitmise raames eraldatavate liidu vahendite saajate kohta avaldatud teabele

(finantsmääruse artikkel 35)

Kui liidu vahendite haldamine on delegeeritud finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punktis c osutatud asutustele ja organitele, nõutakse delegeerimislepingutega, et kõnealused volitatud asutused ja organid avaldavad artikli 21 lõigetes 2 ja 3 osutatud teabe standardesitusviisi kohaselt oma veebisaidil.

Kui teave ei ole avaldatud otse liidu institutsioonide veebisaidil selleks ette nähtud kohas, peab seal olema viide vähemalt selle veebisaidi aadressile, kus see on avaldatud.

Lisaks esimeses lõigus osutatud avaldamisele võib teabe standardesitusviisi kohaselt avaldada ka mis tahes muu asjakohase teabekanali kaudu.

Artikli 21 lõikeid 2–4 kohaldatakse käesoleva artikli esimeses lõigus osutatud avaldamise suhtes.

III JAOTIS

EELARVE KOOSTAMINE JA STRUKTUUR

*Artikkel 23***Finantsplaneering**

(finantsmääruse artikkel 38)

Finantsmääruse artiklis 38 nimetatud finantsplaneering struktureeritakse kulukategooriate, poliitikavaldkondade ja eelarveridade kaupa. Täielik finantsplaneering sisaldab kõiki kulukategooriaid, välja arvatud põllumajandus, ühtekuuluvuspoliitika ja haldus, mille kohta esitatakse üksnes kokkuvõtlikud andmed.

▼B*Artikkel 24***Paranduseelarve projektid
(finantsmääruse artikli 41 lõige 1)**

Paranduseelarve projektidele lisatakse põhjendused ja nende koostamise ajal kättesaadav teave, mis käsitleb eelarve täitmist eelneval ja jooksva eelarveaastal.

*Artikkel 25***Eelarve liigendus
(finantsmääruse artikkel 44)**

Eelarve liigendus vastab sihtotstarbelisuse, läbipaistvuse ja usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttele. See loob eelarvemenetluses vajaliku selguse ja läbipaistvuse, hõlbustades asjaomastes õiguslikes alustes kajastatud peamiste eesmärkide kindlaks tegemist, võimaldades valikute tegemist poliitiliste prioriteetide kohta ja tehes võimalikuks eelarve tulemusliku ja tõhusa täitmise.

*Artikkel 26***Viimase suletud eelarveaasta tegelikud kulud
(finantsmääruse artikli 49 lõike 1 punkti a alapunkt v)**

Eelarve koostamiseks määratakse tegelikud kulud, mis on kantud viimasel eelarveaastal, mille kontod on suletud, kindlaks järgmiselt:

- a) kulukohustustena: kulukohustused, mis on kirjendatud eelarveaasta jooksva raamatupidamisarvestusse seoses kõnealuse eelarveaasta assigneeringutega, nagu need on määratletud artiklis 3;
- b) maksetena: maksed, mis on eelarveaasta jooksva tehtud, st mille kohta on pangale saadetud maksekorraldus, seoses kõnealuse eelarveaasta assigneeringutega, nagu need on määratletud artiklis 3.

*Artikkel 27***Eelarve selgitused
(finantsmääruse artikli 49 lõike 1 punkti a alapunkt vi)**

Eelarve selgitused sisaldavad järgmist teavet:

- a) alusakti viited, kui alusakt on olemas;
- b) kõik asjakohased selgitused assigneeringute sisu ja eesmärgi kohta.

Artikkel 28

Ametikohtade loetelu

(finantsmääruse artikli 49 lõike 1 punkti c alapunkt i)

Tarneagentuuri töötajate arv esitatakse eraldi komisjoni ametikohtade loetelus.

IV JAOTIS

EELARVE TÄITMINE

1. PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 29

Teave isikuandmete edastamise kohta auditi eesmärgil

(finantsmääruse artikkel 53)

Igas eelarve otsese täitmise raames toimivas toetuste andmise, hanke- või auhindade andmise menetluses teavitatakse potentsiaalseid toetuse-saajaid, taotlejaid, pakkujaid ja osalejaid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 45/2001 ⁽¹⁾ sellest, et liidu finantshuvide kaitse eesmärgil võidakse nende isikuandmeid edastada siseauditi talitustele, Euroopa Kontrollikoja, finantsrikkumiste uurimise toimkonnale või Euroopa Pettustevastasele Ametile (edaspidi „OLAF”) ning komisjoni ja rakendusametite eelarvevahendite käsutajate vahel.

Artikkel 30

Ettevalmistavad meetmed ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas

(finantsmääruse artikli 54 lõike 2 punkt c)

Nende meetmete rahastamine, milles nõukogu lepib kokku liidu kriisiohjeoperatsioonide ettevalmistamiseks vastavalt Euroopa Liidu lepingu V jaotisele, hõlmab täiendavaid kulusid, sealhulgas kõrge riskitasemega kindlustust, reisi- ja majutuskulusid ning päevarahasid, mis tekivad otse-selt seoses konkreetse missiooni alustamise või meeskonna moodustamisega kohapeal, millesse võib muu hulgas olla kaasatud liidu institutsioonide personal.

Artikkel 31

Komisjonile aluslepingutega antud erivolitused

(finantsmääruse artikli 54 lõike 2 punkt d)

1. Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping”) artiklid, millega antakse komisjonile otse erivolitused, on järgmised:

⁽¹⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

▼B

- a) artikkel 154 (dialoog tööturu osapooltega);
- b) artikkel 156 (sotsiaalpoliitika küsimusi käsitlevad uuringud, arvamused ja konsultatsioonid);
- c) artiklid 159 ja 161 (sotsiaalpoliitika küsimusi käsitlevad eria-ruanded);
- d) artikli 168 lõige 2 (algatused tervisekaitseküsimuste kooskõlastamise edendamiseks);
- e) artikli 171 lõige 2 (algatused üleeuroopaliste võrkude kooskõlastamise edendamiseks);
- f) artikli 173 lõige 2 (algatused tööstusega seotud küsimuste kooskõlastamise edendamiseks);
- g) artikli 175 teine lõik (aruanne edusammude kohta, mida on tehtud majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse saavutamiseks);
- h) artikli 181 lõige 2 (algatused teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise kooskõlastamise edendamiseks);
- i) artikkel 190 (aruanne teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise kohta);
- j) artikli 210 lõige 2 (algatused arengukoostöö poliitika kooskõlastamise edendamiseks);
- k) artikli 214 lõige 6 (algatused humanitaarabimeetmete kooskõlastamise edendamiseks).

2. Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu (edaspidi „Euratomis asutamisleping”) artiklid, millega antakse komisjonile otse erivolitused, on järgmised:

- a) artikkel 70 (eelarves kindlaks määratud piirides antav rahaline toetus geoloogiliste uuringute programmidele liikmesriikide territooriumil);
- b) artiklid 77–85.

3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud loetelusid võib eelarveprojekti esitamisel üksikasjadega täiendada, märkides asjakohased artiklid ja summad.

Artikkel 32

Teod, mis tõenäoliselt kujutavad endast huvide konflikti, ja järgitav menetlus

(finantsmääruse artikkel 57)

1. ►**M1** Teod, mis tõenäoliselt on tehtud huvide konflikti tõttu finantsmääruse artikli 57 lõike 2 tähenduses, võivad muu hulgas olla mõnes järgmises vormis, ilma et see piiraks nende käsitamist finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punkti d kohase ebaseadusliku tegevusena: ◀

▼B

- a) endale või teistele põhjendamatute otseste või kaudsete eeliste andmine;
- b) toetusesaajale ette nähtud õiguste või eeliste andmisest keeldumine;
- c) põhjendamatu või õigusvastane tegu või kohustusliku toimingu tegemata jätmine.

Tegudeks, mis on tõenäoliselt tehtud huvide konflikti tõttu, on ka teod, mis võivad kahjustada isiku ülesannete erapooletut ja objektiivset täitmist, muu hulgas näiteks hankemenetluse või toetuste andmise menetluse raames hindamiskomisjonis osalemist, kui see isik võib nende menetluste tulemusest otseselt või kaudselt kasu saada.

2. Kui taotleja või pakkuja on töötaja, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju, esineb eeldatavalt huvide konflikt, välja arvatud juhul, kui tema ülemus on eelnevalt andnud talle loa menetluses osalemiseks.

3. Huvide konflikti korral võtab volitatud eelarvevahendite käsutaja asjakohased meetmed, et vältida mis tahes põhjendamatut mõju, mida asjaomane isik võib kõnealusele protsessile või menetlusele avaldada.

2. PEATÜKK

Eelarve täitmise viisid

1. jagu

Üldsätted

Artikkel 33

Eelarve täitmise viisid

(finantsmääruse artikkel 58)

Komisjoni raamatupidamissüsteemis peab olema näidatud eelarve täitmise viis ja iga eelarve täitmise viisi puhul see, mis liiki finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punktis c loetletud üksustele või isikutele on delegeeritud eelarve täitmisega seotud ülesanded.

Kui komisjon täidab eelarvet finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti a kohaselt otse, eristatakse raamatupidamissüsteemis järgmisi eelarve täitmise eest vastutavaid üksusi:

- a) komisjoni talitused;
- b) rakendusametid;

▼B

- c) liidu delegatsioonide juhid;
- d) finantsmääruse artiklis 187 nimetatud usaldusfondid.

2 . j a g u**Otsene eelarve täitmine***Artikkel 34***Otsene eelarve täitmine****(finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkt a)**

Kui komisjon täidab eelarvet otse oma talitustes, täidavad eelarve täitmise seotud ülesandeid finantsmääruse artiklites 64–75 nimetatud finantsjuhtimises osalejad käesolevas määruses ette nähtud tingimustel.

*Artikkel 35***Rakendusametitele delegeeritud volituste kasutamine****(finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkt a ja artikkel 62)**

1. Otsustega, millega delegeeritakse volitused rakendusametitele, lubatakse neil volitatud eelarvevahendite käsutajatena kasutada assignee-ringuid, mis on seotud liidu programmiga, mille juhtimine on neile delegeeritud.

2. Komisjoni delegeerimisdokument sisaldab vähemalt sätteid, mis on esitatud artikli 40 punktides a–d ja h. Rakendusameti juhataja aktsepteerib ametlikult delegeerimisdokumendi rakendusameti nimel kirjalikult.

*Artikkel 36***Vastavus hankelepingute sõlmimise korrale****(finantsmääruse artikkel 63)**

Kui komisjon delegeerib ülesanded finantsmääruse artikli 63 lõike 2 kohaselt eraõiguslikele asutustele, sõlmib ta finantsmääruse esimese osa V jaotise ja teise osa IV jaotise III peatüki kohase lepingu.

3 . j a g u**Eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega***Artikkel 37***Parimate tavade edendamise meetmeid käsitlevad erisätted koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise puhul****(finantsmääruse artikkel 59)**

Komisjon koostab registri asutustest, kes vastutavad valdkondlike määruste kohase eelarve täitmise, sertifitseerimis- ja auditeerimistegevuse eest.

▼B

Parimate tavade edendamiseks struktuurifondide, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi, Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi ning Euroopa Kalandusfondi rakendamisel võib komisjon teha eelarve täitmise ja kontrollitegevuse eest vastutavatele organitele teadmiseks kättesaadavaks metoodilise juhendi, milles ta kirjeldab oma kontrollistrateegiat ja lähenemisviisi, sealhulgas kontrollinimekirjasid, ning parimate tavade näited. Kõnealust juhendit ajakohastatakse, kui see vajalikuks osutub.

4. jagu

Kaudne eelarve täitmine*Artikkel 38*

**Kaudse eelarve täitmise raames rakendatavate süsteemide, eeskirjade ja menetluste samaväärsus
(finantsmääruse artikkel 60)**

1. Komisjon võib aktsepteerida hankelepingute sõlmimise korra ja hankemenetluste samaväärsust enda omadega, kui need vastavad järgmistele tingimustele:

- a) need on kooskõlas pakkujate laialdase konkurentsi põhimõttega, mis võimaldab saavutada majanduslikult soodsaima pakkumuse, ja läbivõetavate hankemenetluste on piiratud mõistlike summadega või nõuetekohaselt põhjendatud;
- b) nendega tagatakse läbipaistvus eelkõige hankemenetluste asjakohase eelneva avalikustamisega ja töövõtjate asjakohase tagantjärele avalikustamisega;
- c) nendega tagatakse võrdne kohtlemine, proportsionaalsus ja mittediskrimineerimine;
- d) nendega välditakse huvide konflikti kogu hankemenetluse jooksul.

Nende liikmesriikide või kolmandate riikide õigust, kes on üle võtnud direktiivi 2004/18/EÜ, käsitatakse samaväärsena eeskirjadega, mida institutsioonid kohaldavad kooskõlas finantsmäärusega.

2. Komisjon võib aktsepteerida toetuse andmise eeskirjade ja menetluste samaväärsust enda omadega, kui need vastavad järgmistele tingimustele:

- a) need on kooskõlas proportsionaalsuse, usaldusväärse finantsjuhtimise, võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõttega;
- b) nendega tagatakse läbipaistvus toetustootluste esitamise kutsete asjakohase avaldamise teel ja see, et otsetoetuste andmise menetlused on piiratud mõistlike summadega või nõuetekohaselt põhjendatud, ning toetusesaajate asjakohane tagantjärele avalikustamine kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega;

▼B

- c) nendega välditakse huvide konflikti kogu toetuste andmise menetluse jooksul;
- d) nendega nähakse ette, et toetused ei või kumuleeruda ja neid ei või anda tagasiulatavalt, nendega peab üldjuhul kaasnema kaasrahastamine ning nende eesmärk ega tagajärg ei või olla toetusesaajale kasumi tootmine.

3. Komisjon võib aktsepteerida, et nende üksuste ja isikute raamatupidamis- ja sisekontrollisüsteemid, kellele delegeeritakse komisjoni eest eelarve täitmisega seotud ülesanded, tagavad liidu finantshuvide samaväärse kaitse taseme ja annavad piisava kindluse eelarve täitmise eesmärkide saavutamise osas, kui need on kooskõlas finantsmääruse artiklis 32 sätestatud põhimõtetega.

Artikkel 39

**Üksuste ja isikute poolt kaudse eelarve täitmise raames
rakendatavate eeskirjade ja menetluste eelhindamine
(finantsmääruse artikli 61 lõige 1)**

Finantsmääruse artikli 61 lõike 1 kohase eelhindamise tegemisel võib vastutav eelarvevahendite käsutaja toetuda mõne teise eelarvevahendite käsutaja tehtud eelhindamisele, tingimusel et selle järeldused on delegeeritavate ülesannetega kaasnevate riskide seisukohast eelkõige ülesannete laadi ja asjaomaste summade osas asjakohased.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib toetuda teiste rahastajate tehtud eelhindamisele, kui kõnealuse hindamise juures on arvesse võetud tingimusi, mis on samaväärsed finantsmääruse artiklis 60 sätestatud kaudse eelarve täitmise tingimustega.

▼M1*Artikkel 40*

**Üksustele ja isikutele eelarve täitmisega seotud ülesannete
delegeerimise lepingu sisu
(finantsmääruse artikli 60 lõige 3 ja artikli 61 lõige 3)**

▼B

Delegeerimislepingutes nähakse ette üksikasjalik kord, millega tagatakse liidu finantshuvide kaitse ja toimingute läbipaistvus. Need lepingud sisaldavad vähemalt järgmist:

- a) antud ülesannete selge määratlus ja piirid, eelkõige seoses delegeeritud ülesannete muutmisega, võlgade sissenõudmisest loobumisega ja tagasimakstud või kasutamata vahendite kasutamisega;
- b) ülesannete täitmise, vastutusala piiritlemise ja kontrollide korraldamise, sealhulgas programmide hindamise tingimused ja üksikasjalik kord;

▼B

- c) liidu rahalise toetuse maksmise, sealhulgas eelarve täitmisega seoses kantud kulude hüvitamise ja volitatud üksuse tasustamise tingimused ja maksete põhjendamiseks nõutavaid tõendavaid dokumente käsitlevad eeskirjad;
- d) ülesannete täitmise kohta komisjonile esitatavate aruannete eeskirjad, oodatavad tulemused, esinenud eeskirjade eiramised ja võetud meetmed, tingimused, mille alusel võib maksed peatada või katkestada, ja ülesannete täitmise lõpetamise tingimused;
- e) tähtaeg, mille jooksul sõlmitakse individuaalsed lepingud delegeerimislepingu rakendamiseks ning mis on proportsionaalne delegeeritavate ülesannete laadiga;

▼M1

- f) eeskirjad, mis võimaldavad üksusel või isikul jätta ettevõtjad, kes on mõnes finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktides d ja f ning artikli 107 punktis b nimetatud olukorras, hankemenetlusest, toetuste andmise menetlusest või auhinna andmise menetlusest kõrvale või jätta nendega hankeleping sõlmimata või neile toetus või auhind andmata, ja eeskirjad, mis võimaldavad üksusel või isikul määrata kõnealustele ettevõtjatele rahalise karistuse;

▼B

- g) komisjoni tehtava kontrolli üksikasjalik kord ja sätted, millega antakse komisjonile, OLAFile ja kontrollikojale õigus tutvuda teabega, mida neil on vaja oma ülesannete täitmiseks, ning õigus teha auditeid ja uurimisi, sealhulgas kohapealseid kontrollid;

▼M1

- h) kord, millega nähakse ette, et
 - i) volitatud üksus on kohustatud teatama komisjonile viivitamata finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktides d ja f osutatud pettusest või eeskirjade eiramisest, mis on ilmnunud liidu vahendite haldamisel, ja võetud meetmetest;

▼B

- ii) määratakse kontaktpunkt, kellel on asjakohased volitused teha otsest koostööd OLAFiga, et hõlbustada tema operatiivtegevust;
- i) pangakontode ja kogunenud intresside kasutamise tingimused vastavalt finantsmääruse artikli 8 lõikes 4 sätestatule;
- j) sätted, mis tagavad liidu meetmete nähtavuse asutuse muu tegevuse taustal.

▼M1

Esimese lõigu punktis f leitakse finantsmääruse artikli 106 lõike 5 kohaldamisel, et kolmas riik on jätnud tegutsemata muu hulgas juhul, kui tema siseriiklikud õigusaktid ei võimalda jätta ettevõtjat kõrvale kõigist ELi rahastatavatest toetuse andmise menetlustest finantsmääruse artikli 106 tähenduses. Delegeerimislepingutes täpsustatakse juhud, kui leitakse, et kolmas riik on jätnud tegutsemata.

▼M1

Esimese lõigu punkti h alapunkti i kohaldamisel täpsustatakse selle korra kohaselt kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide puhul juhud, kui kolmas riik ja rahvusvaheline organisatsioon väldivad, tuvastavad ja kõrvaldavad eeskirjade eiramisi ja pettusi ja teatavad neist kooskõlas finantsmääruse artikli 60 lõikega 3.

▼B*Artikkel 41*

**Liidu vahendite haldaja kinnitus ja nõuetele vastavuse kinnitus
(finantsmääruse artikli 60 lõige 5)**

Nende meetmete puhul, mille rakendamine lõpeb enne asjaomase eelarveaasta lõppu, võib finantsmääruse artikli 60 lõike 5 punktis b nimetatud liidu vahendite haldaja kinnituse asendada selle üksuse või isiku lõpparuandega, kellele on delegeeritud asjaomase meetme rakendamine, tingimusel et see esitatakse enne asjaomasele eelarveaastale järgneva aasta 15. veebruari.

Kui rahvusvahelised organisatsioonid ja kolmandad riigid rakendavad meetmeid, mis ei ole mitmeaastased ja mille rakendamise kestus on kuni 18 kuud, võib finantsmääruse artikli 60 lõikes 5 nimetatud nõuetele vastavuse kinnituse esitada osana lõpparuandest.

Artikkel 42

Raamatupidamise aastaaruande kontrollimise ja heakskiitmise menetlused ning kohaldatavaid eeskirju rikkudes kantud kulude liidu rahastatavatest kuludest väljaarvamine kaudsel eelarve täitmisel

(finantsmääruse artikli 60 lõike 6 punktid b ja c)

1. Ilma et see piiraks valdkondlikes eeskirjades sisalduvate erisätete kohaldamist, hõlmavad finantsmääruse artikli 60 lõike 6 punktides b ja c osutatud menetlused järgmist:

- a) dokumentaalne kontroll ja vajaduse korral komisjoni tehtavad kohapealsed kontrollid;
- b) aktsepteerituks loetavate kulude summa kindlaksmääramine komisjoni poolt, vajaduse korral pärast asutuste ja organite ärakuulamise menetlust ning pärast nende asutuste ja organite teavitamist;
- c) kui see on asjakohane, siis finantskorrektsioonide arvutamine komisjoni poolt;
- d) aktsepteeritud kulude ja asutustele või organitele juba makstud summade erinevusest tuleneva vahe sissenõudmine või maksmine komisjoni poolt.

Esimese lõigu punkti d kohaldamisel nõuab komisjon tasumisele kuuluvad summad sisse eelistatult tasaarvestuse teel, nagu on sätestatud artiklis 87.

▼B

2. Kui eelarve täitmisega seotud ülesanded on delegeeritud üksusele, kes rakendab mitme rahastaja osalusega meetet, seisnevad finantsmääruse artikli 60 lõike 6 punktides b ja c osutatud menetlused selle kontrollimises, kas üksus on summat, mis vastab komisjoni poolt asjaomase meetme jaoks makstud summale, kasutanud selle meetme jaoks ja kas kulud on kantud kooskõlas asjaomase üksusega allakirjutatud lepingus sätestatud kohustustega.

Käesoleva määruse kohaldamisel tähendab mitme rahastaja osalusega meede mis tahes meetet, mille puhul liidu vahendid koondatakse kokku veel vähemalt ühe rahastaja vahenditega.

▼M1*Artikkel 43***Koostöös rahvusvaheliste organisatsioonidega toimuva kaudse eelarve täitmise erisätted****(finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunkt ii ja artikkel 188)**

1. Finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktis ii osutatud rahvusvahelised organisatsioonid on rahvusvahelised avalik-õiguslikud organisatsioonid, mis on loodud rahvusvahelise kokkuleppe alusel, ja nende organisatsioonide asutatud spetsialiseeritud asutused.

Esimeses lõigus osutatud lepingud esitatakse artiklis 39 osutatud eelhindamise eest vastutavale eelarvevahendite käsutajale enne seda, kui komisjon delegerib eelarve täitmisega seotud ülesanded.

2. Järgmisi organisatsioone käsitatakse rahvusvaheliste organisatsioonidena:

- a) Rahvusvaheline Punase Risti Komitee;
- b) Punase Risti ja Punase Poolkuu Ühingute Rahvusvaheline Föderatsioon.

3. Komisjon võib võtta vastu nõuetekohaselt põhjendatud otsuse käsitada mittetulundusühendust rahvusvahelise organisatsioonina, tingimusel et ta vastab järgmistele kriteeriumitele:

- a) ta on juriidiline isik ja tema juhtimisorganid on sõltumatud;
- b) ta on asutatud eesmärgiga täita konkreetseid ülesandeid, mis teenivad üldisi rahvusvahelisi huve;
- c) vähemalt kuus liikmesriiki on mittetulundusühenduse liikmed;
- d) ta pakub piisavaid finantstagatise;
- e) ta tegutseb alalise struktuuri alusel ja kooskõlas süsteemide, eeskirjade ja menetlustega, mida on võimalik hinnata kooskõlas finantsmääruse artikli 61 lõikega 1.

4. Kui komisjon täidab eelarvet kaudselt koostöös rahvusvaheliste organisatsioonidega, kohaldatakse asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud kontrollikokkuleppeid.

▼B*Artikkel 44***Avalik-õiguslike asutuste või avalikke teenuseid osutavate eraõiguslike asutuste määramine****(finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktid v ja vi)**

1. Avalik-õiguslike asutuste või avalikke teenuseid osutavate eraõiguslike asutuste suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi või riigi õigust, kus need on asutatud.

2. Kui eelarve täitmine toimub võrgustiku kaudu, mis nõuab vähemalt ühe asutuse või üksuse määramist asjaomase liikmesriigi või riigi poolt, määrab selle asutuse või üksuse asjaomane liikmesriik või riik alusakti kohaselt.

Kõikidel muudel juhtudel määrab sellised asutused või üksused komisjon kokkuleppel asjaomaste liikmesriikide või riikidega.

*3. PEATÜKK****Finantsjuhtimises osalejad****1. jagu***Finantsjuhtimises osalejate õigused ja kohustused***Artikkel 45***Finantsjuhtimises osalejate õigused ja kohustused****(finantsmääruse artikkel 64)**

1. Iga institutsioon annab igale finantsjuhtimises osalejale tema ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid ja ametijuhendi, milles on üksikasjalikult kirjeldatud tema ülesandeid, õigusi ja kohustusi.

2. Finantsmääruse artikli 56 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajana tegutsevad liidu delegatsioonide juhid on neile edasi delegeeritud finantsjuhtimise ülesannete täitmisel kohustatud järgima komisjoni antud ametijuhendit.

*2. jagu***Eelarvevahendite käsutaja***Artikkel 46***Volitatud ja edasivolitatud eelarvevahendite käsutajate abistamine****(finantsmääruse artikkel 65)**

Vastutavat eelarvevahendite käsutajat võivad tema ülesannete täitmisel abistada töötajad, kellele usaldatakse eelarvevahendite käsutaja vastutusel teatavate eelarve täitmiseks ning finants- ja haldusteabe

▼B

koostamiseks vajalike toimingute tegemine. Huvide konflikti vältimiseks on volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutajat tema ülesannete täitmisel abistavatel töötajatel finantsmääruse artiklis 57 nimetatud kohustused.

Finantsmääruse artikli 56 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena tegutsevad liidu delegatsioonide juhte võivad nende ülesannete täitmisel abistada komisjoni töötajad.

Artikkel 47

Volitamist reguleerivad sise-eeskirjad
(finantsmääruse artikkel 65)

Iga institutsioon sätestab finantsmääruse ja käesoleva määruse kohaselt oma sise-eeskirjades sellised assigneeringute haldamise meetmed, mida ta peab vajalikuks oma eelarvejao nõuetekohaseks täitmiseks.

Finantsmääruse artikli 56 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena tegutsevad liidu delegatsioonide juhid on neile edasi delegeeritud finantsjuhtimise ülesannete täitmisel kohustatud järgima komisjoni sise-eeskirju.

Artikkel 48

Eelarvevahendite käsutajate säilitatavad tõendavad dokumendid
(finantsmääruse artikli 66 lõige 2)

Eelarvevahendite käsutaja loob eelarve täitmisega ja eelarve täitmise meetmetega seotud ning neist tulenevate tõendavate originaaldokumentide säilitamiseks paberkandjatel põhinevad või elektroonilised süsteemid. Kõnealuste süsteemidega nähakse ette, et

- a) dokumendid nummerdatakse;
- b) dokumendid kuupäevastatakse;
- c) dokumentide täpse asukoha kindlakstegemiseks tuleb pidada dokumentide registreid, mis võivad olla elektroonilised;
- d) dokumente tuleb säilitada vähemalt viis aastat alates kuupäevast, mil Euroopa Parlament on andnud heakskiidu selle eelarveaasta eelarve täitmisele, millega need dokumendid seonduvad;
- e) tuleb säilitada dokumente, mis on seotud institutsioonile antud eelmaksetagatistega, ja pidada selliste tagatiste asjakohaseks kontrollimiseks päevikut.

Dokumente, mis on seotud veel pooleli olevate toimingutega, säilitatakse kauem, kui on ette nähtud esimese lõigu punktis d, see tähendab kuni selle aasta lõpuni, mis järgneb toimingute lõpetamise aastale.

▼B

Kui tõendavates dokumentides sisalduvad isikuandmed ei ole vajalikud eelarve täitmisele heakskiidu andmise või kontrolli või auditeerimise eesmärgil, tuleb need võimaluse korral kustutada. Andmeliiklusandmete säilitamise suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 37 lõiget 2.

*Artikkel 49***Eel- ja järelkontrollid****(finantsmääruse artikli 66 lõiked 5 ja 6)**

1. Toimingu algatamise all mõistetakse kõiki toiminguid, mida tavaliselt teevad artiklis 46 nimetatud töötajad ja millega valmistatakse ette eelarve täitmise aktide vastuvõtmist vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt.

2. Toimingu eelkontrolli all mõistetakse kõiki eelkontrolle, mille on kehtestanud vastutav eelarvevahendite käsutaja, et kontrollida toimingu teostus- ja finantsaspekte.

3. Eelkontrolli käigus kontrollitakse nõutavate tõendavate dokumentide ja muu kättesaadava teabe ühtsust.

Eelkontrollide sageduse ja põhjalikkuse määrab kindlaks vastutav eelarvevahendite käsutaja, võttes arvesse riskidel põhinevaid ja kulutõhususe kaalutlusi. Kahtluse korral taotleb asjaomase makse tõendamise eest vastutav eelarvevahendite käsutaja lisateavet või korraldab kohapealse kontrolli, et saada eelkontrolli raames piisav kindlus.

Eelkontrolli eesmärk on kindlaks teha, et

- a) kulud ja tulud on nõuetekohased ja vastavad kohaldatavatele sätetele, eelkõige eelarve ja asjaomaste määruste sätetele ning kõikidele aluslepingute või määruste rakendamiseks vastu võetud aktidele ning vajaduse korral lepingute tingimustele;
- b) kohaldatakse finantsmääruse esimese osa II jaotise 7. peatükis nimetatud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet.

Kontrolli eesmärgil võib vastutav eelarvevahendite käsutaja käsitada rida sarnaseid üksikuid tehinguid, mis seonduvad töötajate tavapäraste palga- ja pensionikuludega ning lähetus- ja ravikulude hüvitamisega, ühe tehinguna.

4. Järelkontrollile võib teha dokumentide alusel ja vajaduse korral kohapeal.

Järelkontrollidega kontrollitakse, kas eelarvest rahastatavad toimingud on nõuetekohaselt tehtud, ja eelkõige seda, kas lõikes 3 nimetatud kriteeriumid on täidetud.

▼B

Volitatud eelarvevahendite käsutaja vaatab järelkontrollide tulemused läbi vähemalt kord aastas, et teha kindlaks võimalikud süsteemsed probleemid. Volitatud eelarvevahendite käsutaja võtab nende probleemide lahendamiseks vajalikud meetmed.

Kontrollide tulemusi ja muud asjaomast teavet arvesse võttes vaadatakse finantsmääruse artikli 66 lõikes 6 nimetatud riskianalüüs läbi.

Mitmeaastaste programmide puhul kehtestab volitatud eelarvevahendite käsutaja mitmeaastase kontrollistrateegia, milles täpsustatakse perioodi jooksul kohaldatavate kontrollide laad ja ulatus ning see, mil viisil aasta jooksul saavutatud tulemusi iga-aastase kinnitava avalduse koostamise käigus mõõdetakse.

*Artikkel 50***Kutsenormid****(finantsmääruse artikli 66 lõige 7 ja artikli 73 lõige 5)**

1. Töötajad, kelle vastutav eelarvevahendite käsutaja määrab vastutavaks finantstoimingute kontrollimise eest, valitakse nende teadmiste, oskuste ja erialase ettevalmistuse põhjal, mida tõendab diplom või asjakohased töökogemused, või pärast asjakohase koolitusprogrammi läbimist.

2. Iga institutsioon koostab kutsenormid, milles määratakse sisekontrolli valdkonnas kindlaks:

- a) lõikes 1 nimetatud töötajatelt nõutava tehnilise ja finantspädevuse tase;
- b) töötajate kohustus läbida täiendusõpe;
- c) töötajate vastutusala, roll ja ülesanded;
- d) ametialased käitumisreeglid, mida töötajad peavad järgima, eelkõige eetilised normid ja ausus, ning nende õigused.

3. Finantsmääruse artikli 56 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajadena tegutsevad liidu delegatsioonide juhid on neile edasi delegeeritud finantsjuhtimise ülesannete täitmisel kohustatud järgima käesoleva artikli lõikes 2 osutatud komisjoni kutsenorme.

4. Iga institutsioon peab kehtestama asjakohased struktuurid, et jagada eelarvevahendeid käsutavatele talitustele asjakohast teavet kontrollinõuete ning selleks kasutatavate asjaomaste meetodite ja toimimisviiside kohta ning seda teavet regulaarselt ajakohastada.

*Artikkel 51***Volitatud eelarvevahendite käsutaja tegevusetus****(finantsmääruse artikli 66 lõige 8)**

Volitatud eelarvevahendite käsutaja tegevusetus, millele on osutatud finantsmääruse artikli 66 lõikes 8, tähendab, et juhtumi asjaolude seisukohast põhjendatud aja jooksul, mis ei ületa igal juhul üht kuud, ei ole saadud mis tahes vastust.

▼B*Artikkel 52***Finants- ja haldusteabe edastamine peaarvepidajale
(finantsmääruse artikkel 66)**

Volitatud eelarvevahendite käsutaja saadab peaarvepidajale viimase poolt vastu võetud eeskirjade kohaselt finants- ja haldusteabe, mida peaarvepidaja vajab oma ülesannete täitmiseks.

Eelarvevahendite käsutaja teavitab peaarvepidajat usalduskontode asjaomastest finantsandmetest korrapäraselt ja vähemalt raamatupidamiskontode sulgemisel, et liidu vahendite kasutamist oleks võimalik liidu raamatupidamise aastaaruandes kajastada.

▼M1*Artikkel 53***Aruanne läbirääkimistega hankemenetluste kohta
(finantsmääruse artikkel 66)**

Volitatud eelarvevahendite käsutajad registreerivad lepingud, mis on igal eelarveaastal sõlmitud käesoleva määruse artikli 134 lõike 1 punktides a–f ja artiklis 266 nimetatud läbirääkimistega hankemenetluse teel. Kui läbirääkimistega hankemenetluste osakaal sama volitatud eelarvevahendite käsutaja sõlmitud hankelepingute arvus on varasemate aastatega võrreldes tunduvalt suurenenud või kui see osakaal on selgelt suurem kui institutsiooni registreeritud keskmine, teatab vastutav eelarvevahendite käsutaja sellest institutsioonile aruandes, milles ta esitab ka mis tahes meetmed, mis on võetud selle suundumuse ümberpööramiseks. Iga institutsioon saadab aruande läbirääkimistega hankemenetluste kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Komisjoni asjaomane aruanne lisatakse finantsmääruse artikli 66 lõikes 9 nimetatud igaaastase tegevusaruande kokkuvõttele.

▼B

3. jagu

P e a a r v e p i d a j a*Artikkel 54***Peaarvepidaja ametisse nimetamine
(finantsmääruse artikkel 68)**

1. Iga institutsioon nimetab ametisse peaarvepidaja ametnike hulgast, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu ametnike personalieeskirju.

Institutsioon valib peaarvepidaja tema erialase pädevuse alusel, mida tõendab diplom või sellega samaväärsed töökogemused.

2. Kaks või enam institutsiooni või asutust võivad ametisse nimetada sama peaarvepidaja.

Sellisel juhul näevad nad ette asjakohase korra huvide konflikti vältimiseks.

Artikkel 55

Peaarvepidaja ametist lahkumine (finantsmääruse artikkel 68)

1. Peaarvepidaja ametist lahkumisel koostatakse viivitamata proovibilanss.

2. Ametist lahkuv peaarvepidaja või kui see ei ole võimalik, siis tema talituse ametnik, edastab proovibilansi koos üleandmisaruandega uuele peaarvepidajale.

Uus peaarvepidaja kinnitab proovibilansi oma allkirjaga ühe kuu jooksul selle edastamisest arvates ja võib selle kohta teha omapoolseid reservatsioone.

Üleandmisaruanne sisaldab ka proovibilansi tulemust ja mis tahes tehtud reservatsioone.

3. Iga institutsioon või finantsmääruse artiklis 208 nimetatud asutus teavitab Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komisjoni peaarvepidajat oma peaarvepidaja ametisse nimetamisest või ametist lahkumisest kahe nädala jooksul.

Artikkel 56

Raamatupidamis- ja inventeerimissüsteemide heakskiitmine (finantsmääruse artikkel 68)

Vastutav eelarvevahendite käsutaja teavitab peaarvepidajat kõikidest finantsjuhtimissüsteemis, inventeerimissüsteemis või varade ja kohustuste väärtuse hindamise süsteemis aset leidnud arengutest ja olulistest muudatustest, kui kõnealuse süsteemi andmeid kasutatakse sisendina institutsiooni raamatupidamisarvestuses või raamatupidamisarvestuse andmete põhjendamiseks, et peaarvepidaja saaks kontrollida heakskiitmise kriteeriumide täitmist.

Peaarvepidaja võib juba heaks kiidetud finantsjuhtimissüsteemi igal ajal uuesti läbi vaadata. Kui peaarvepidaja ei anna või enam ei anna eelarvevahendite käsutaja kehtestatud finantsjuhtimissüsteemile heakskiitu, koostab vastutav eelarvevahendite käsutaja tegevuskava, et kõrvaldada õigel ajal puudused, mille tõttu heakskiidu andmisest keelduti.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja vastutab peaarvepidajale edastatud teabe täielikkuse eest.

Artikkel 57

Sularahahaldus (finantsmääruse artikkel 68)

1. Peaarvepidaja tagab, et tema institutsioonil on piisavalt vahendeid, et rahuldada eelarve täitmisest tulenevad sularahavajadused.

2. Lõike 1 kohaldamiseks loob peaarvepidaja sularahahaldussüsteimid, mis võimaldavad tal koostada rahavoogude prognoose.

▼B

3. Komisjoni peaarvepidaja jaotab kättesaadavad vahendid määruse (EÜ, Euratom) nr 1150/2000 kohaselt.

Artikkel 58

Pangakontode haldamine
(finantsmääruse artikkel 68)

1. Peaarvepidaja võib sularahahalduse vajaduste täitmiseks avada või teha ülesandeks avada institutsiooni nimel kontosid finantseerimisasutustes või riikide keskpankades. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib peaarvepidaja avada kontosid muus valuutas kui eurodes.

2. Peaarvepidaja vastutab lõikes 1 nimetatud kontode sulgemise või selle tagamise eest, et need suletakse.

3. Peaarvepidaja määrab koos finantseerimisasutustega kindlaks lõikes 1 nimetatud kontode kasutustingimused, lähtudes usaldusväärse finantsjuhtimise, tõhususe ja pakkujatevahelise konkurentsi tagamise põhimõtetest.

4. Peaarvepidaja käivitab vähemalt iga viie aasta järel hankemenetluse finantseerimisasutuste vahel, kus võib lõike 1 kohaselt kontosid avada.

Kui kohalikud pangandustingimused seda võimaldavad, vaadatakse väljaspool liitu asuvates finantseerimisasutustes avatud avansikontod nende tingimuste konkurentsivõime seisukohast korrapäraselt läbi. Selline läbivaatamine korraldatakse vähemalt iga viie aasta järel avansikonto omaniku algatusel, kes esitab seejärel peaarvepidajale põhjendatud ettepaneku panga valiku kohta kuni viieks aastaks.

5. Peaarvepidaja tagab, et lõike 1 kohaselt finantseerimisasutustes avatud kontode kasutustingimusi järgitakse rangelt.

Kui avansikonto on avatud väljaspool liitu asuvas finantseerimisasutuses, võtab avansikonto omanik selle kohustuse täitmisel arvesse selles riigis kehtivat õigust, kus ta oma volitusi täidab.

6. Komisjoni peaarvepidaja teavitab teiste institutsioonide ja finantsmääruse artiklis 208 nimetatud asutuste peaarvepidajaid finantseerimisasutustes avatud kontode kasutustingimustest. Teiste institutsioonide ja finantsmääruse artiklis 208 nimetatud asutuste peaarvepidajad ühtlustavad enda avatavate kontode kasutustingimused kõnealuste kasutustingimustega.

▼B*Artikkel 59***Allkirjad kontodel
(finantsmääruse artikkel 68)**

Kontode avamise, haldamise ja kasutamise tingimustes on sisekontrolli-nõuetest lähtuvalt ette nähtud, et tšekkidele, pangaülekandekorraldustele või muudele pangatoimingutele peab alla kirjutama üks või mitu nõuetekohaselt volitatud töötajat. Kirjalikele juhenditele kirjutavad alla vähemalt kaks nõuetekohaselt volitatud töötajat või peaarvepidaja isiklikult.

Esimese lõigu kohaldamisel teatab iga institutsiooni peaarvepidaja kõiki-de finantseerimisasutustele, kus kõnealune institutsioon on avanud kontod, volitatud töötajate nimed ja esitab allkirjanäidised.

*Artikkel 60***Kontode saldode haldamine
(finantsmääruse artikkel 68)**

1. Peaarvepidaja tagab, et artiklis 58 ette nähtud pangakontode saldo ei erine märkimisväärselt artikli 57 lõikes 2 nimetatud rahavoogude prognoosidest, ja tagab igal juhul, et

- a) ühegi konto saldo ei ole negatiivne;
- b) muus valuutas hoitavate kontode saldod arvestatakse regulaarselt ümber eurodesse.

2. Peaarvepidaja ei või hoida välisvaluutakontode saldosisid tasemel, mis võiks põhjustada institutsioonile vahetuskursi kõikumise tõttu liigset kahjumit.

*Artikkel 61***Ülekanded ja ümberarvestustoimingud
(finantsmääruse artikkel 68)**

Ilma et see piiraks artikli 69 kohaldamist, teeb peaarvepidaja ülekandeid kontode vahel, mille ta on finantseerimisasutustes institutsiooni nimel avanud, ning valuuta ümberarvestustoiminguid.

*Artikkel 62***Makseviisid
(finantsmääruse artikkel 68)**

Maksed tehakse pangaülekanadena, tšekiga või avansikontodelt deebet-kaardiga kooskõlas artikli 67 lõikega 4.

*Artikkel 63***Juriidiliste isikute toimikud
(finantsmääruse artikkel 68)**

1. Peaarvepidaja võib makseid teha pangaülekanadena ainult juhul, kui institutsioon on maksesaaja pangakonto andmed ja maksesaaja

▼B

isikusamasust kinnitava teabe ja nende võimalikud muudatused eelnevalt kandnud ühisesse toimikusse.

Iga selline toimikusse tehtav kanne maksesaaja juriidiliste ja pangakonto andmete või nende andmete muutmise kohta põhineb tõendaval dokumendil, mille vormi määrab peaarvepidaja.

2. Pangaülekandega maksmiseks võivad eelarvevahendite kasutajad võtta oma institutsiooni nimel kohustusi kolmanda isiku ees üksnes juhul, kui kõnealune kolmas isik on esitanud dokumendid, mis on vajalikud tema andmete kandmiseks toimikusse.

Eelarvevahendite kasutajad teavitavad peaarvepidajat kõikidest maksesaaja poolt neile teatatud muudatustest juriidilistes ja pangakonto andmetes ning kontrollivad enne makse tegemist, kas need andmed on kehtivad.

Seoses ühinemiseelse abiga võib võtta individuaalseid kulukohustusi Euroopa Liiduga ühinemist taotlevate riikide ametiasutuste ees ilma andmeid eelnevalt kolmandate isikute toimikusse kandmata. Sel juhul teeb eelarvevahendite kasutaja kõik endast oleneva, et tagada nende andmete võimalikult kiiresti sinna kandmine. Lepingutes nähakse ette, et esimese makse tegemise eeltingimus on maksesaaja pangakonto andmete teatamine komisjonile.

Artikkel 64

Peaarvepidaja säilitatavad tõendavad dokumendid
(finantsmääruse artikkel 68)

Raamatupidamissüsteemi jaoks ja finantsmääruse artiklis 141 nimetatud raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatavaid tõendavaid dokumente säilitatakse vähemalt viis aastat alates kuupäevast, mil Euroopa Parlament on andnud heakskiidu selle eelarveaasta eelarve täitmisele, millega need dokumendid seonduvad.

Dokumente, mis on seotud pooleli olevate toimingutega, säilitatakse siiski kauem, see tähendab kuni toimingute lõppemise aastale järgneva aasta lõpuni. Andmeliiklusandmete säilitamise suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 37 lõiget 2.

Iga institutsioon otsustab, millises talituses tõendavaid dokumente tuleb säilitada.

Artikkel 65

Kontode haldamiseks volitatud isikud
(finantsmääruse artikkel 69)

Iga institutsioon kehtestab tingimused, mille kohaselt töötajad, kelle institutsioon on määranud ja volitanud artiklis 72 nimetatud kohalike üksuste kontosid haldama, saavad anda nimed ja allkirjanäidised kohalikele finantseerimisasutustele.

4. j a g u

Avansikontode haldaja

Artikkel 66

Avansikontode kasutamise tingimused

(finantsmääruse artikkel 70)

1. Kui makstavate summade väiksuse tõttu on praktiliselt võimatu või ebaotstarbekas teha maksetoiminguid eelarvemenetluse abil, võib selliste kulude maksmiseks avada avansikontod.

2. Avansikontode haldaja võib ajutiselt tõendada ja maksta kulusid vastutava eelarvevahendite käsutaja juhistes kehtestatud üksikasjaliku raamistiku alusel. Neis juhistes täpsustatakse eeskirjad ja tingimused, mille alusel ajutine tõendamine ja maksmine toimub, ja kui see on asjakohane, siis artikli 97 lõike 1 punktis e sätestatud juriidiliste kohustuste allakirjutamise tingimused.

3. Avansikonto loomise ja avansikontode haldaja ametisse nimetamise otsuse teeb peaarvepidaja vastutava eelarvevahendite käsutaja nõuetekohaselt põhjendatud ettepaneku alusel. Selles otsuses esitatakse avansikontode haldaja ja eelarvevahendite käsutaja vastutus ja kohustused.

Ka avansikontode kasutustingimusi muudetakse peaarvepidaja otsusega, mille ta teeb vastutava eelarvevahendite käsutaja nõuetekohaselt põhjendatud ettepaneku alusel.

4. Liidu delegatsioonides luuakse avansikontod nii komisjoni eelarvejao kui ka Euroopa välisteenistuse eelarvejao kulude maksmiseks, tagades kulude täieliku jälgitavuse.

Artikkel 67

Loomis- ja maksetingimused

(finantsmääruse artikkel 70)

1. Avansikonto loomise ja avansikontode haldaja ametisse nimetamise otsuses ning avansikontode kasutustingimuste muutmise otsuses märgitakse eelkõige:

- a) maksimumsumma, mis võidakse esmalt avansina maksta, ja selle otstarve;
- b) kas institutsiooni nimel avatakse panga- või postižiirokonto;
- c) iga kulu liik ja maksimumsumma, mida avansikontode haldaja võib maksta kolmandatele isikutele või nendelt sisse nõuda;

▼B

- d) tõendavate dokumentide esitamise sagedus ja kord ning nende eelarvevahendite käsutajale arveldamiseks edastamise kord;
- e) avansikontodele vahendite ülekandmise kord;
- f) see, et eelarvevahendite käsutaja arveldab avansitehingud hiljemalt järgmise kuu lõpuks, nii et raamatupidamisarvestuse saldod ja panga-konto saldod saaks omavahel võrrelda;
- g) avansikontode haldajale peaarvepidaja poolt antud volituse kehtivusaeg;
- h) ametisse nimetatud avansikontode haldaja andmed.

2. Ettepanekus teha otsus avansikontode loomiseks tagab vastutav eelarvevahendite käsutaja, et:

- a) kui on olemas juurdepääs elektroonilisele kesksele raamatupidamissüsteemile, siis kasutatakse esmajärjekorras eelarvemenetlust;
- b) avansikontosid kasutatakse ainult põhjendatud juhtudel.

Maksimumsumma, mille avansikontode haldaja võib maksta juhul, kui praktiliselt on võimatu või ebaotstarbekas teha maksetoiminguid eelarvemenetluse abil, ei tohi ühegi kulu puhul ületada 60 000 eurot.

3. Avansikontode haldaja võib teha makseid kolmandatele isikutele järgmistel alustel ja järgmistes piirides:

- a) vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt eelnevalt alla kirjutatud eelarvelised kulukohustused ja juriidilised kohustused;
- b) positiivne avansikonto jääk sularahas või pangas.

4. Avansikontodelt võib makseid teha pangaülekanadena, sealhulgas finantsmääruse artiklis 89 osutatud otsekorralduse süsteemi kasutades, või tšeki või muu maksevahendiga, sealhulgas deebetkaardiga, vastavalt peaarvepidaja koostatud juhistele.

5. Makse tegemisele järgneb ametlik lõplik kinnitamisotsus ja/või maksekorraldus, millele kirjutab alla vastutav eelarvevahendite käsutaja.

Artikkel 68

Avansikontode haldajate valimine
(finantsmääruse artikkel 70)

Avansikontode haldajad valitakse ametnike või vajaduse korral ja ainult nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel muude töötajate hulgast. Avansikontode haldajad valitakse nende teadmiste, oskuste ja erialase ettevalmistuse põhjal, mida tõendab diplom või asjakohased töökogemused, või pärast asjakohase koolitusprogrammi läbimist.

Artikkel 69

**Avansikontode vahenditega varustamine
(finantsmääruse artikkel 70)**

1. Peaarvepidaja teeb makseid avansikontode vahenditega varustamiseks ja kontrollib neid kontosid seoses pangakontode avamise, allkirjavitutuste, kohapealse kontrolli ja keskses raamatupidamisarvestuses tehtud kontrolliga. Peaarvepidaja kannab vahendid avansikontodele. Avanss makstakse pangas avatud avansikontole.

Avansikontosid võib vahenditega varustada ka otse mitmesugusest kohalikust tulust, mida saadakse näiteks:

- a) seadmete müügist;
- b) trükistest;
- c) mitmesugustest tagasimaksetest;
- d) intressidest.

Avanss arvutatakse ümber kulu, mitmesuguse tulu või sihtotstarbelise tuluna artiklis 67 nimetatud avansikonto loomise otsuse ja finantsmääruse sätete kohaselt. Eelarvevahendite käsutaja arvab kõnealused summad maha vahendite edasisel asjaomastele avansikontodele ülekandmisel.

2. Avansikontode haldaja võib teha ülekandeid eri pangakontode vahel, mis on seotud sama avansiga, et vältida eelkõige vahetuskursierinevustest tekkida võivat kahjumit.

Artikkel 70

**Eelarvevahendite käsutajate ja peaarvepidajate tehtavad kontrollid
(finantsmääruse artikkel 70)**

1. Avansikontode haldaja peab arvestust tema käsutuses olevate, sularaha ja pangakontodel hoitava raha vormis vahendite üle ning tehtud maksete ja laekunud summade üle peaarvepidaja koostatud eeskirjade ja juhiste kohaselt. Vastutaval eelarvevahendite käsutajal on õigus igal ajal saada selle arvestuse väljavõtteid; avansikontode haldaja koostab vähemalt kord kuus tehingute loetelu ja saadab selle järgmisel kuul koos tõendavate dokumentidega vastutavale eelarvevahendite käsutajale avansitehingute arveldamiseks.

2. Peaarvepidaja kontrollib ise või teeb oma talituse või eelarvevahendeid käsutava talituse selleks volitatud töötajale ülesandeks kontrollida, üldjuhul kohapeal ja ette teatamata, et avansikontode haldajatele eraldatud vahendid ja raamatupidamisarvestus on olemas ning avansikontodelt tehtud tehingud on ettenähtud tähtaja jooksul arveldatud. Peaarvepidaja edastab nende kontrollide tulemused vastutavale eelarvevahendite käsutajale.

▼B*Artikkel 71***Hankemenetlus
(finantsmääruse artikkel 70)**

Avansikontodelt tehtud maksed võivad artikli 137 lõikes 3 sätestatud piires seisneda lihtsalt kulude maksmises arvete alusel ilma eelneva pakkumuse vastuvõtmiseta.

*Artikkel 72***Avansikontode loomine
(finantsmääruse artikkel 70)**

Teatavate kulukategooriate maksmiseks võib finantsmääruse artikli 70 kohaselt avada igale kohalikule üksusele väljaspool liitu ühe või mitu avansikontot. Kohalik üksus on näiteks liidu delegatsioon, amet või harukontor kolmandas riigis.

Sellise avansikonto loomise otsuses märgitakse selle kasutustingimused finantsmääruse artikli 70 kohaselt ja iga kohaliku üksuse erivajaduste alusel.

*Artikkel 73***Avansikontode haldajad ja kontode haldamiseks volitatud isikud
liidu delegatsioonides
(finantsmääruse artikkel 70)**

Erandlikel asjaoludel ja tegevuse järjepidevuse tagamiseks võivad Euroopa välisteenistuse avansikontode haldaja ülesandeid liidu delegatsioonides täita komisjoni töötajad. Samadel tingimustel võib Euroopa välisteenistuse töötajaid määrata komisjoni avansikontode haldajateks liidu delegatsioonides.

Liidu delegatsioonides kohaldatakse esimeses lõigus sätestatud eeskirju ja tingimusi selliste isikute ametisse nimetamise suhtes, keda paarvepidaja on volitanud tegema pangatehinguid.

*4. PEATÜKK****Finantsjuhtimises osalejate vastutus*****1. ja g u****Üldeeskirjad***Artikkel 74***Pettuse tõkestamise eest vastutavad asutused
(finantsmääruse artikli 66 lõige 8 ja artikli 72 lõige 2)**

Finantsmääruse artikli 66 lõikes 8 ja artikli 72 lõikes 2 nimetatud asutuste ja organite all mõistetakse asutusi, mis on määratud personaalieskirjades ja liidu institutsioonide otsustes, mis käsitlevad pettuse,

▼B

korruptsiooni ja muu liidu huve kahjustava ebaseadusliku tegevuse tõkestamisega seotud sisejuurdluste tingimusi.

2. jagu

Volitatud ja edasivolitatud eelarvevahendite käsutajate suhtes kohaldatavad eeskirjad

*Artikkel 75***Finantsrikkumised****(finantsmääruse artikli 66 lõige 7 ja artikli 73 lõige 6)**

Ilma et see piiraks OLAFi volitusi, on artiklis 29 nimetatud finantsrikkumiste uurimise toimkond (edaspidi „toimkond”) pädev uurima kõiki finantsmääruse sätete, finantsjuhtimise või toimingute kontrollimisega seotud sätete rikkumisi, mida põhjustab mõne töötaja tegevus või tegevusetus.

*Artikkel 76***Finantsrikkumiste uurimise toimkond****(finantsmääruse artikli 66 lõige 7 ja artikli 73 lõige 6)**

1. Käesoleva määruse artiklis 75 nimetatud finantsrikkumiste juhud edastab toimkonnale finantsmääruse artikli 73 lõike 6 teises lõigus osutatud arvamuse saamiseks ametisse nimetav asutus.

Kui liidu delegatsioonide juhid tegutsevad finantsmääruse artikli 56 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja pöörduda käesoleva määruse artiklis 75 osutatud finantsrikkumiste juhtude kohta arvamuse saamiseks otse toimkonna poole.

Kui volitatud eelarvevahendite käsutaja leiab, et toimunud on finantsrikkumine, võib ta anda asja üle toimkonnale. Toimkond esitab arvamuse, milles hinnatakse, kas artiklis 75 osutatud rikkumine on toimunud, kui tõsine see on ja millised võivad olla selle tagajärjed. Kui toimkonna analüüsis leitakse, et asjaomase juhtumi lahendamine kuulub OLAFi pädevusse, edastab toimkond viivitamata juhtumi toimiku ametisse nimetavale asutusele ning teavitab sellest viivitamata OLAFit.

Kui toimkonda teavitab asjast finantsmääruse artikli 66 lõike 8 kohaselt töötaja otse, saadab toimkond juhtumi toimiku ametisse nimetavale asutusele ja teavitab sellest asjast teavitanud töötajat. Ametisse nimetav asutus võib taotleda toimkonna arvamust juhtumi kohta.

▼B

2. Institutsioon või ühise toimkonna puhul selles osalevad institutsioonid määrab või määravad oma organisatsiooni struktuuri kohaselt toimkonna töökorra ja selle koosseisu, millesse kuulub üks organisatsiooniväline isik, kellel on nõutav kvalifikatsioon ja teadmised.

*Artikkel 77***Juhiste kinnitamine****(finantsmääruse artikli 73 lõige 3)**

1. Kui volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja leiab, et talle antud siduv juhise eeskirjavastane või vastuolus usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega eelkõige seetõttu, et seda ei saa täita talle eraldatud vahenditega, teatab ta sellest kirjalikult volitajale või edasivolitajale. Kui juhise kinnitatakse kirjalikult ja kinnitus saadakse õigel ajal ja on piisavalt selge, nii et see viitab sõnaselgelt punktidele, mis volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja on vaidlustanud, ei tohi eelarvevahendite käsutajat vastutusele võtta. Ta täidab juhise, kui see ei ole ilmselgelt ebaseaduslik või vastuolus asjaomaste ohutusnormidega.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka juhul, kui eelarvevahendite käsutaja saab siduva juhise täitmise ajal teada, et juhtumi asjaolud võivad põhjustada eeskirjade eiramise.

Vastutav volitatud eelarvevahendite käsutaja registreerib kõik finantsmääruse artikli 73 lõikes 3 kirjeldatud asjaoludel kinnitatud juhised ja märgib need ära oma iga-aastases tegevusaruandes.

*5. PEATÜKK****Tulutoimingud*****1. jagu****O m a v a h e n d i d***Artikkel 78***O m a v a h e n d i t e s u h t e s k o h a l d a t a v a d e e s k i r j a d****(finantsmääruse artikkel 76)**

Eelarvevahendite käsutaja koostab ajakava, milles märgitakse, millal liidu omavahendite süsteemi käsitlevas otsuses määratletud omavahendid tehakse komisjonile kättesaadavaks.

Omavahendid määratakse kindlaks ja nõutakse sisse esimeses lõigus nimetatud otsuse alusel vastu võetud eeskirjade kohaselt.

▼B

2. jagu

Saadaolevate summade eelarvestus*Artikkel 79***Saadaolevate summade eelarvestus****(finantsmääruse artikkel 77)**

1. Saadaolevate summade eelarvestuses märgitakse tulu liik ja eelarvepunkt, kuhu see tuleb kanda, ning võimaluse korral võlgniku andmed ja eelarvestatud summa.

Saadaolevate summade eelarvestuse koostamisel kontrollib vastutav eelarvevahendite käsutaja eelkõige, et

- a) tulu on kantud õigesse eelarvepunkti;
- b) eelarvestus on nõuetekohane ning kooskõlas kohaldatavate sätete ja usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega.

2. Kui finantsmääruse artikli 181 lõikest 2 ja artikli 183 lõikest 2 ning käesoleva määruse artikli 7 lõikest 2 ei tulene teisiti, ei põhjusta saadaolevate summade eelarvestus kulukohustuste assigneeringute kättesaadavaks tegemist. Finantsmääruse artiklis 21 nimetatud juhtudel võib assigneeringud kättesaadavaks teha alles pärast seda, kui tasumisele kuuluvad summad on tegelikult liidule laekunud.

3. jagu

Saadaolevate summade kindlaksmääramine*Artikkel 80***Menetlus****(finantsmääruse artikkel 78)**

1. Saadaoleva summa kindlaksmääramine vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt on toiming, millega ta tunnistab, et liidul on õigus saada summa võlgnikult, ja määrab kindlaks nõudeõiguse, millega võlgnikult nõutakse võla maksmist.

2. Sissenõudekorraldus on toiming, millega vastutav eelarvevahendite käsutaja annab peaarvepidajale juhised kindlaksmääratud summa sissenõudmiseks.

3. Võlateatega teatatakse võlgnikule, et

- a) liit on saadaoleva summa kindlaks määranud;
- b) kui võlg tasutakse enne tähtaja möödumist, ei tule viivist maksta;
- c) kui võlg ei ole punktis b osutatud tähtajaks tagasi makstud, arvestatakse võlalt viivist artiklis 83 nimetatud määra järgi, ilma et see piiraks kohaldatavate erieeskirjade rakendamist;

▼B

- d) kui võlg ei ole punktis b osutatud tähtajaks tagasi makstud, teostab institutsioon sissenõudmise kas tasaarvestuse või võimaliku eelnevalt esitatud tagatise realiseerimise teel;
- e) peaarvepidaja võib võla tasaarvestuse teel sisse nõuda enne punktis b osutatud tähtaega, kui see on vajalik liidu finantshuvide kaitsmiseks, juhul kui tal on põhjendatult alust arvata, et komisjonile tasumisele kuuluv summa läheks kaduma, olles võlgnikku eelnevalt teavitanud tasaarvetuse teel sissenõudmise põhjustest ja kuupäevast;
- f) kui pärast kõikide käesoleva lõigu punktides a–e sätestatud meetmete võtmist ei ole kogu summat tagasi saadud, nõuab institutsioon summa sisse sissenõudmisotsuse täitmisele pööramisega finantsmääruse artikli 79 lõike 2 kohaselt või õiguslikke meetmeid kasutades.

Eelarvevahendite käsutaja trükib välja võlateate ja saadab selle võlgnikule. Peaarvepidajat teavitatakse võlateate väljasaatmisest finantsteabesüsteemi kaudu.

Artikkel 81

**Saadaolevate summade kindlaksmääramine
(finantsmääruse artikkel 78)**

Saadaoleva summa kindlaksmääramiseks tagab vastutav eelarvevahendite käsutaja, et

- a) saadaolev summa on kindel, mis tähendab, et selle suhtes ei kohaldata mingeid tingimusi;
- b) saadaolev summa on kindlasummaline ja väljendatud täpselt sularahas;
- c) saadaolev summa kuulub tasumisele ja selle suhtes ei kohaldata maksetähtaega;
- d) võlgniku andmed on õiged;
- e) sissenõutav summa on kantud õigesse eelarvepunkti;
- f) tõendavad dokumendid on nõuetekohased ning
- g) on järgitud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet, eelkõige seoses artikli 91 lõike 1 punktis a nimetatud kriteeriumidega.

Artikkel 82

**Saadaolevate summade kindlaksmääramisel kasutatavad tõendavad dokumendid
(finantsmääruse artikkel 78)**

1. Saadaoleva summa kindlaksmääramine põhineb tõendavatel dokumentidel, mis kinnitavad liidu nõudeõigust saadaolevale summale.
2. Enne saadaoleva summa kindlaksmääramist kontrollib vastutav eelarvevahendite käsutaja tõendavaid dokumente isiklikult või teeb omal vastutusel kindlaks, et neid on kontrollitud.

▼B

3. Eelarvevahendite käsutaja säilitab tõendavaid dokumente artikli 48 kohaselt.

*Artikkel 83***Viivis****(finantsmääruse artikkel 78)**

1. Ilma et see piiraks valdkondlikest määrustest tulenevate võimalike erisätete kohaldamist, arvestatakse kõikide artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtjaks tasumata saadaolevate summade pealt viivist käesoleva artikli lõigete 2 ja 3 kohaselt.

2. Artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtjaks tasumata saadaolevate summade viivisemäär on Euroopa Keskpanga poolt oma peamiste refinantseerimistehingute suhtes kohaldatav, *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias avaldatud määr, mis kehtib maksetähtpäeva kuu esimesel kalendripäeval ning mida suurendatakse

a) kaheksa protsendipunkti võrra, kui kohustav sündmus tuleneb V jaotises nimetatud tarnete ja teenuste avaliku hanke lepingust;

b) kolme ja poole protsendipunkti võrra kõikidel muudel juhtudel.

3. Viivist arvestatakse alates võlateates täpsustatud artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtjale järgnevast kalendripäevast kuni kalendripäevani, mil võlg on täielikult makstud.

Viivise summale vastav sissenõudekorraldus väljastatakse viivise tegevalikul laekumisel.

4. Kui võlgnik esitab trahvide puhul finantstagatise, mida peaarvepidaja aktsepteerib makse asemel, on artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtjast alates kohaldatav viivisemäär käesoleva artikli lõikes 2 nimetatud määr, mis kehtib alates trahvi määramise otsuse vastuvõtmise kuu esimesest päevast ja mida suurendatakse ainult 1,5 protsendipunkti võrra.

4. jagu

Sissenõudmise kinnitamine*Artikkel 84***Sissenõudekorralduse koostamine****(finantsmääruse artikkel 79)**

1. Sissenõudekorralduses märgitakse:

a) eelarveaasta, millesse tulu tuleb kirjendada;

b) viited aktile või juriidilisele kohustusele, millel võlg põhineb ja mille põhjal on tekkinud õigus summa sissenõudmiseks;

▼B

c) eelarveartikkel ja teised asjakohased alajaotised, sealhulgas vajaduse korral viited vastavale eelarvelisele kulukohustusele;

d) sissenõutav summa eurodes;

e) võlgniku nimi ja aadress;

f) artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtaeg;

g) võimalik sissenõudmisviis, sealhulgas eelkõige sissenõudmine tasaarvestuse või võimaliku esitatud tagatise realiseerimise teel.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja kuupäevastab ja allkirjastab sissenõudekorralduse ning saadab selle seejärel peaarvepidajale.

3. Iga institutsiooni peaarvepidaja peab loetelu tasumisele kuuluvatest summadest, mis tuleb sisse nõuda. Liidu nõuded rühmitatakse loetelus sissenõudekorralduste väljastamise kuupäevade järgi. Institutsiooni peaarvepidaja saadab loetelu komisjoni peaarvepidajale.

Komisjoni peaarvepidaja koostab konsolideeritud loetelu, milles tasumisele kuuluvad summad on näidatud institutsioonide ja sissenõudekorralduste väljastamise kuupäevade järgi. Loetelu lisatakse komisjoni eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruandele.

4. Liidu finantshuvide kaitse tugevdamiseks koostab komisjon loetelu liidu sellistest nõuetest, mille puhul võlgnikult on tagasimaksmist nõutud *res judicata* jõudu omava kohtuotsusega ja pärast kohtuotsuse väljakuulutamist ei ole ühe aasta jooksul tehtud ühtegi tagasimakset või ei ole tehtud märkimisväärseid tagasimakseid, nimetades loetelus võlgnike nimed ja võla summa. Kõnealune loetelu avaldatakse, võttes nõuetekohaselt arvesse isikuandmete kaitset kooskõlas määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud nõuetega.

Füüsiliste isikute puhul kõrvaldatakse avaldatud isikuandmed loetelust niipea, kui võlasumma on täielikult tagasi makstud. Sama kehtib ka juriidiliste isikutega seonduvate isikuandmete puhul, mille korral üks või mitu füüsilist isikut on tuvastatavad nende ametinimetuse järgi.

Otsus lisada võlgnik liidu nõuete loetelusse tehakse kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, võttes sealjuures eelkõige arvesse seda, kas summa on märkimisväärne.

Artikkel 85

Teiste institutsioonide kasuks täitmisele pööratav otsus

(finantsmääruse artikli 79 lõige 2)

1. Finantsmääruse artikli 79 lõikes 2 osutatud erandlikud asjaolud esinevad juhul, kui asjaomane institutsioon on ammandanud võimalused saada makse vabatahtlikult ja nõuda võlg sisse finantsmääruse artikli 80 lõikes 1 sätestatud viisil tasaarvestuse teel ning võla summa on märkimisväärne.

▼B

2. Lõikes 1 osutatud juhul võivad institutsioonid, keda ei ole nimetatud ELi toimimise lepingu artiklis 299, nõuda komisjonilt, et ta võtaks vastu täitmisele pööratava otsuse.

3. Kõigil juhtudel täpsustatakse täitmisele pööratavas otsuses, et summad, mille tasumist nõutakse, kantakse eelarvejakkku, mis vastab asjaomasele institutsioonile, kes tegutseb eelarvevahendite käsutajana. Tulu kantakse eelarvesse üldtuluna, välja arvatud juhul, kui selle näol on tegemist sihtotstarbelise tuluga, mille juhud on täpsustatud finantsmääruse artikli 21 lõikes 3.

4. Otsuse tegemist nõudev institutsioon teavitab komisjoni mis tahes sündmustest, mis võivad tõenäoliselt sissenõudmist muuta, ja sekkub täitmisele pööratava otsuse edasikaebamise korral komisjoni toetuseks.

5. Komisjon ja asjaomane institutsioon lepivad kokku selles, mil viisil käesolevat artiklit praktikas rakendada.

5 . j a g u

S i s s e n õ u d m i n e*Artikkel 86***Sissenõudmise vorminõuded****(finantsmääruse artikkel 80)**

1. Saadaoleva summa sissenõudmisel kirjendab peaarvepidaja selle raamatupidamisarvestusse ja teavitab sellest vastutavat eelarvevahendite käsutajat.

2. Kõigi peaarvepidajale või avansikontode haldajale tehtud sularahamaksete kohta väljastatakse kviitung.

3. Kui võlgnik, kelle suhtes on väljastatud mitu sissenõudekorraldust, teeb osalise tagasimakse, kirjendatakse see esmalt vanima nõude alla, kui võlgnik ei ole teisiti täpsustanud.

Kõik osalised tagasimaksed katavad esmalt viivise.

*Artikkel 87***Sissenõudmine tasaarvestuse teel****(finantsmääruse artikkel 80)**

1. Kui võlgnikul on liidu vastu seoses maksekorralduses kindlaks määratud summaga nõue, mis on kindel, nagu on määratletud artikli 81 punktis a, kindlasummaline ja kuulub tasumisele, nõuab peaarvepidaja kindlaksmääratud saadaolevad summad pärast artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtaega sisse tasaarvestuse teel.

Erandlikel asjaoludel, kui see on vajalik liidu finantshuvide kaitse tagamiseks, nõuab peaarvepidaja juhul, kui tal on põhjendatult alust arvata, et liidule tasumisele kuuluv summa läheks kaduma, võla tasaarvestuse teel sisse enne artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtaega.

▼B

Peaarvepidaja nõuab võla tasaarvestuse teel sisse enne artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtaega ka võlgniku nõusoleku korral.

2. Enne lõike 1 kohast sissenõudmist konsulteerib peaarvepidaja vastutava eelarvevahendite käsutajaga ja teavitab asjaomaseid võlgnikke.

Kui võlgnik on siseriiklik ametiasutus või selle haldusüksus, teavitab peaarvepidaja oma kavatsusest nõuda võlad sisse tasaarvestuse teel ka asjaomast liikmesriiki vähemalt kümme tööpäeva ette. Kokkuleppel asjaomase liikmesriigi või haldusüksusega võib peaarvepidaja siiski nõuda võlad tasaarvestuse teel sisse enne tähtaja möödumist.

3. Lõikes 1 nimetatud tasaarvestamisel on sama mõju kui maksel ja see vabastab liidu võla, ja kui see on asjakohane, siis tasumisele kuuluva viivise summa tasumise kohustusest.

Artikkel 88

**Sissenõudemenetlus, kui võlgnik ei maksa vabatahtlikult
(finantsmääruse artiklid 79 ja 80)**

1. Ilma et see piiraks artikli 87 kohaldamist, kui täielik summa ei ole sisse nõutud artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtajaks, mis on esitatud võlateates, teavitab peaarvepidaja vastutavat eelarvevahendite käsutajat ja alustab viivitamata sissenõude täitmisele pööramise menetlust kõikide seaduslike vahenditega, sealhulgas vajaduse korral võimaliku eelnevalt esitatud tagatise realiseerimise teel.

2. Ilma et see piiraks artikli 87 kohaldamist, kui käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud sissenõudmisviisi ei ole võimalik kasutada ja võlgnik ei ole peaarvepidaja saadetud ametliku makseteate saamise järel võlga tasunud, nõuab peaarvepidaja võla sisse täitmisele pööratava sissenõudeotsusega, mis on tagatud finantsmääruse artikli 79 lõike 2 kohaselt, või õiguslikke meetmeid kasutades.

Artikkel 89

**Maksmiseks antud lisaaeg
(finantsmääruse artikkel 80)**

Peaarvepidaja võib koostöös vastutava eelarvevahendite käsutajaga lubada maksmiseks lisaaega ainult võlgniku kirjaliku taotluse korral, kus on nõuetekohaselt esitatud põhjused, ja kui täidetud on järgmised kaks tingimust:

- a) võlgnik kohustub maksuma viivist artiklis 83 nimetatud määra alusel kogu lubatud lisaaega eest, mis algab artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtajast;
- b) võlgnik esitab liidu õiguste kaitseks finantstagatise, mis katab tasumata võla põhisumma ja viivise ja mille institutsiooni peaarvepidaja on aktsepteerinud.

▼B

Esimese lõigu punktis b nimetatud tagatise võib asendada kolmanda isiku solidaartagatisega, mille institutsiooni peaarvepidaja on heaks kiitnud.

Peaarvepidaja võib erandlikel asjaoludel võlgniku taotlusel esimese lõigu punktis b osutatud tagatise nõudmisest loobuda, kui tema hinnangul võlgnik soovib ja on suuteline tegema makse lisaaja jooksul, kuid ei ole suuteline andma sellist tagatist ja on majanduslikult raskes olukorras.

Artikkel 90

Trahvide sissenõudmine ja muud rahalised karistused
(finantsmääruse artiklid 80 ja 83)

1. Kui Euroopa Liidu Kohtusse esitatakse hagi komisjoni otsuse vastu, millega on ELi toimimise lepingu või Euratomi asutamislepingu alusel määratud trahv või muu rahaline karistus, ja kuni ajani, mil kõik õiguskaitsevahendid on ammendatud, maksab võlgnik kas asjaomased summad ajutiselt peaarvepidaja määratud pangakontole või esitab finantstagatise, mida peaarvepidaja aktsepteerib. Kõnealune tagatis on sõltumatu trahvi või muu rahalise karistuse tasumise kohustusest ja see peab olema realiseeritav esimesel nõudmisel. Tagatis katab nii nõude põhisumma kui ka tasumisele kuuluva viivise vastavalt artikli 83 lõikes 4 täpsustatule.

2. Komisjon tagab ajutiselt makstud summad, investeerides need finantsvaradesse, tagades seeläbi rahaliste vahendite turvalisuse ja likviidsuse ning seades ühtlasi eesmärgiks saavutada positiivne tootlus.

3. Kui kõik õiguskaitsevahendid on ammendatud ja trahv või rahaline karistus on kinnitatud, võetakse ükskõik milline järgmistest meetmetest:

a) ajutiselt sisse nõutud summad ja nendelt kogunenud intressid ja muu tulu kantakse eelarvesse kooskõlas finantsmääruse artikliga 83 hiljemalt sellele eelarveaastale järgneva aasta jooksul, mil kõik õiguskaitsevahendid on ammendatud;

b) kui esitatud on finantstagatis, siis see realiseeritakse ja asjaomased summad kantakse eelarvesse.

Kui Euroopa Liidu Kohus on trahvi või rahalise karistuse summat suurendanud, kohaldatakse esimese lõigu punkte a ja b komisjoni otsuses ette nähtud summa ulatuses ja peaarvepidaja nõuab sisse suurendamisele vastava summa, mis kantakse eelarvesse.

4. Kui kõik õiguskaitsevahendid on ammendatud ja trahv või rahaline karistus on tühistatud või selle summat on vähendatud, võetakse ükskõik milline järgmistest meetmetest:

▼B

- a) põhjendamatult sisse nõutud summad ja nendelt kogunenud intressid makstakse asjaomasele kolmandale isikule tagasi. Juhul kui asjaomase ajavahemiku kogutootlus on olnud negatiivne, makstakse põhjendamatult sisse nõutud summad tagasi nimiväärtuses;
- b) kui on esitatud finantstagatis, siis see vabastatakse asjakohasel viisil.

Artikkel 91

Kindlaksmääratud saadaoleva summa sissenõudmisest loobumine
(finantsmääruse artikkel 80)

1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib osaliselt või täielikult loobuda kindlaksmääratud saadaoleva summa sissenõudmisest ainult järgmistel juhtudel:

- a) kui prognoositavad sissenõudmiskulud ületavad sissenõutava summa ja loobumine ei kahjusta liidu mainet;
- b) kui saadaolevat summat ei ole võimalik sisse nõuda selle aegumise või võlgniku maksejõuetuse tõttu;
- c) kui sissenõudmine ei ole kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

2. Lõike 1 punktis c nimetatud juhul toimib vastutav eelarvevahendite käsutaja igas institutsioonis eelnevalt kindlaks määratud menetluse kohaselt ja kohaldab järgmisi kriteeriumeid, mis on kohustuslikud ja igal juhul kohaldatavad:

- a) asjaolud, mis on seotud saadaoleva summa kindlaksmääramise põhjustanud eeskirjade eiramise (pettus, korduv rikkumine, tahtlus, hoolsus, heauskus, ilmne viga) raskusega;
- b) mõju, mida sissenõudmisest loobumine avaldaks liidu tegevusele ja tema finantshuvidele (asjaomane summa, pretsedendi loomise oht, seaduskuulekuse nõrgendamine).

Olenevalt juhtumi asjaoludest võib vastutaval eelarvevahendite käsutajal olla vaja arvesse võtta ka järgmisi täiendavaid kriteeriumeid:

- a) konkurentsi moonutamine, mida sissenõudmisest loobumine põhjustaks;
- b) majanduslik ja sotsiaalne kahju, mida võla täielik sissenõudmine põhjustaks.

3. Finantsmääruse artikli 80 lõikes 2 nimetatud loobumisotsust tuleb põhjendada ja selles tuleb märkida sissenõudmise tagamisel täidetud hoolsuskohustus ning seaduslikud ja muud asjaolud, millel loobumine põhineb. Vastutav eelarvevahendite käsutaja loobub sissenõudmisest kooskõlas artikliga 84.

▼B

4. Institutsioon ei või kindlaksmääratud saadaoleva summa sissenõudmisest loobumist delegeerida järgmistel juhtudel:

- a) kui summa, mille sissenõudmisest soovitakse loobuda, on 1 000 000 eurot või üle selle;
- b) kui summa, mille sissenõudmisest soovitakse loobuda, on 100 000 eurot või üle selle, juhul kui see moodustab vähemalt 25 % kindlaksmääratud saadaolevast summast.

Esimeses lõigus nimetatud ülemmääradest väiksemate summade puhul sätestab iga institutsioon oma sise-eeskirjades tingimused ja korra, mida järgitakse kindlaksmääratud võla sissenõudmisest loobumise õiguse delegerimisel.

5. Iga institutsioon saadab Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal aruande käesoleva artikli lõigetes 1–4 osutatud loobumiste kohta, mille puhul summa oli 100 000 eurot või üle selle. Komisjoni asjaomane aruanne lisatakse finantsmääruse artikli 66 lõikes 9 nimetatud igaaastaste tegevusaruannete kokkuvõttele.

Artikkel 92

**Kindlaksmääratud saadaoleva summa tühistamine
(finantsmääruse artikkel 80)**

1. Vea ilmumise korral tühistab vastutav eelarvevahendite käsutaja kindlaksmääratud saadaoleva summa täielikult või osaliselt artiklite 82 ja 84 kohaselt, lisades asjakohased põhjendused.

2. Iga institutsioon sätestab oma sise-eeskirjades tingimused ja korra, mida järgitakse kindlaksmääratud saadaoleva summa tühistamise õiguse delegerimisel.

Artikkel 93

**Aegumistähtaega käsitlevad eeskirjad
(finantsmääruse artikkel 81)**

1. Kolmandate isikute vastu olevate liidu nõuete suhtes kohaldatava aegumistähtaja arvestusperiood algab võlgnikule võlateates teatatud artikli 80 lõike 3 punkti b kohase tähtaja möödumisest.

Liidu vastu olevate kolmandate isikute nõuete puhul algab aegumistähtaja arvestusperiood kuupäevast, mil kõnealuse kolmanda isiku nõue kuulub vastavalt asjaomasele juriidilisele kohustusele tasumisele.

2. Kolmandate isikute vastu olevate liidu nõuete puhul katkestatakse aegumistähtaja arvestusperiood mis tahes aktiga, mille on välja andnud institutsioon või institutsiooni nõudmisel tegutsev liikmesriik, millest on kõnealusele kolmandale isikule teatatud ja mille eesmärk on võlg sisse nõuda.

Liidu vastu olevate kolmandate isikute nõuete puhul katkestatakse aegumistähtaja arvestusperiood mis tahes aktiga, millest liidu võlausaldajad on liidule teatanud või millest talle on nende nimel teatatud ja mille eesmärk on võlg sisse nõuda.

▼B

3. Uus viieaastane aegumistähtaaja arvestusperiood algab päeval, mis järgneb lõikes 2 nimetatud katkestusele järgnevale päevale.

4. Kõik õiguslikud meetmed, mis on seotud lõikes 1 nimetatud nõuetega, sealhulgas hagid, mis on esitatud kohtule, kes hiljem teatab, et küsimus ei kuulu tema pädevusse, katkestavad aegumistähtaaja arvestusperioodi. Uus viieaastane aegumistähtaaja arvestusperiood ei alga enne seda, kui tehakse *res judicata* jõudu omav kohtuotsus või kui samade poolte vahel saavutatakse samas küsimuses kohtuväline lahendus.

5. Kui peaarvepidaja lubab kooskõlas artikliga 89 võlgnikule maksimiseks lisaaega, loetakse seda aegumistähtaaja arvestusperioodi katkestamiseks. Uus viieaastane aegumistähtaaja arvestusperiood algab päeval pärast pikendatud maksetähtaaja möödumist.

6. Nõudeid ei nõuta sisse pärast lõigetes 1–5 kehtestatud aegumistähtaaja arvestusperioodi möödumist.

6. PEATÜKK

Kulutoimingud

Artikkel 94

Rahastamisotsus

(finantsmääruse artikkel 84)

1. Rahastamisotsuses sätestatakse sellise meetme olulised elemendid, millega kaasneb kulude rahastamine eelarvest.

2. Rahastamisotsuses sätestatakse eelkõige järgmine:

a) toetuste puhul:

- i) viide alusaktile ja eelarvereale;
- ii) eelarveaasta prioriteedid, täidetavad eesmärgid ja prognoositud tulemused koos eelarveaastaks heaks kiidetud assigneeringutega;
- iii) toetustaotluste valikul kasutatavad põhilised rahastamiskõlblikkuse, valiku- ja hindamiskriteeriumid;
- iv) maksimaalne võimalik kaasrahastamise määr ja kui ette on nähtud erinevad määrad, siis iga määra puhul järgitavad kriteeriumid;
- v) toetustaotluste esitamise kutsete ajakava ja soovituslik summa;

b) hangete puhul:

- i) eelarveliste vahendite kogusumma, mis on eelarveaasta jooksul hangeteks ette nähtud;

▼B

- ii) kavandatud lepingute soovituslik arv ja liik ning kui see on võimalik, siis nende üldine sisu;
 - iii) hankemenetluste alustamise soovituslik ajakava;
- c) finantsmääruse artiklis 187 nimetatud usaldusfondide puhul:
- i) viide alusaktile ja eelarvereale;
 - ii) usaldusfondile eelarveaastaks ette nähtud assigneeringud ja usaldusfondi jaoks kogu selle tegevusajaks kavandatud summad;
 - iii) usaldusfondi eesmärgid ja selle tegevusaja kestus;
 - iv) usaldusfondi juhtimise eeskirjad;
 - v) võimalus delegeerida eelarve täitmisega seotud ülesandeid finantsmääruse artikli 187 lõikes 2 osutatud üksustele ja isikutele;
- d) auhindade puhul:
- i) viide alusaktile ja eelarvereale;
 - ii) täidetavad eesmärgid ja prognoositud tulemused;
 - iii) põhilised osalemistingimused ja hindamiskriteeriumid;
 - iv) konkursi ajakava ja auhinna või auhindade summa;
- e) rahastamisvahendite puhul:
- i) viide alusaktile ja eelarvereale;
 - ii) täidetavad eesmärgid ja prognoositud tulemused;
 - iii) rahastamisvahendile eraldatud summa;
 - iv) rakendamise soovituslik ajakava.

3. Kui finantsmääruse artiklis 128 osutatud tööprogramm sisaldab eelarveaastaks heaks kiidetud assigneeringutest rahastatavate toetuste puhul käesoleva artikli lõike 2 punktis a osutatud teavet, käsitatakse selle vastuvõtmise otsust nende toetuste puhul rahastamisotsusena.

Hangete, usaldusfondide, auhindade ja rahastamisvahendite puhul, mille korral eelarveaastaks heaks kiidetud asjaomaste assigneeringute rakendamine on ette nähtud tööprogrammiga, mis sisaldab käesoleva artikli

▼B

lõike 2 punktides b, c, d ja e osutatud teavet, käsitatakse kõnealuse tööprogrammi vastuvõtmise otsust ka asjaomaste hangete, usaldusfondide, auhindade ja rahastamisvahendite rahastamisotsusena.

Kui tööprogramm ei sisalda sellist teavet ühe või mitme meetme puhul, tuleb seda kas vastavalt muuta või võtta kõnealuste meetmete kohta vastu eraldi rahastamisotsus.

4. Ilma et see piiraks alusakti võimalike erisätete kohaldamist, järgitakse juba vastu võetud rahastamisotsuses mis tahes oluliste muudatuste tegemisel sama menetlust, mis algse otsuse puhul.

1. ja g u

Kulukohustuste võtmine*Artikkel 95***Üldised ja esialgsed kulukohustused****(finantsmääruse artikkel 85)**

1. Üldist eelarvelist kulukohustust täidetakse sellise rahastamislepingu sõlmimisega, milles sätestatakse, et hiljem võetakse üks või mitu juriidilist kohustust, või ühe või mitme juriidilise kohustuse võtmisega.

Kolmandatele riikidele antava otsese finantsabi, sealhulgas eelarvetootuste valdkonna rahastamislepingutest, mille näol on tegemist juriidiliste kohustustega, võivad tuleneda maksed ilma muude juriidiliste kohustuste võtmiseta.

2. Esialgset eelarvelist kulukohustust täidetakse kas ühe või mitme juriidilise kohustuse võtmisega, mis annavad õiguse hilisematele maksetele, või juhtudel, mis seonduvad personalijuhtimise kuludega või liidu sündmuste kajastamiseks ette nähtud institutsioonide teavitustegevuse kuludega, otse maksetega.

*Artikkel 96***Üldise kulukohustuse võtmine****(finantsmääruse artikkel 85)**

1. Üldine kulukohustus võetakse rahastamisotsuse alusel.

Üldine kulukohustus võetakse hiljemalt enne vahendite saajate valiku otsuse tegemist ja kui asjaomaste assigneeringute kasutamine eeldab artiklis 188 nimetatud tööprogrammi vastuvõtmist, siis võimalikult kiiresti pärast tööprogrammi vastuvõtmist.

2. Kui üldine kulukohustus täidetakse rahastamislepingu sõlmimisega, siis lõike 1 teist lõiku ei kohaldata.

Artikkel 97

Sama isiku allkiri (finantsmääruse artikkel 85)

1. Eeskirjast, mille järgi eelarvelisele kulukohustusele ja vastavale juriidilisele kohustusele kirjutab alla üks ja sama isik, võib teha erandi ainult juhul, kui

- a) kulukohustused on esialgsed;
- b) üldised kulukohustused on seotud kolmandate riikidega sõlmitud rahastamislepingutega;
- c) institutsiooni otsus kujutab endast juriidilist kohustust;
- d) üldist kulukohustust täidetakse mitme juriidilise kohustusega, mille eest vastutavad erinevad eelarvevahendite käsutajad;
- e) seoses välistegevuseks kasutatavate avansikontodega peavad juriidilistele kohustustele alla kirjutama artiklis 72 nimetatud kohalike üksuste töötajad juhise kohaselt, mille on andnud vastutav eelarvevahendite käsutaja, kes jääb aga ise raamatupidamisarvestuse aluseks oleva tehingu eest täielikult vastutavaks;
- f) institutsioon on delegeerinud eelarvevahendite käsutaja volitused institutsioonidevahelise Euroopa ameti juhatajale vastavalt finantsmääruse artikli 199 lõikele 1.

2. Kui eelarvelisele kulukohustusele alla kirjutanud vastutav eelarvevahendite käsutaja ei ole kättesaadav ja jääb kättesaamatuks juriidilise kohustuse sõlmimiseks ette nähtud tähtaja jooksul, sõlmib juriidilise kohustuse igas institutsioonis vastu võetud, töötajate asendamist käsitlevate eeskirjade kohaselt määratud isik, tingimusel et see isik võib finantsmääruse artikli 65 lõike 3 kohaselt tegutseda eelarvevahendite käsutajana.

Artikkel 98

Esialgsete kulukohustustega kaetud halduskulud (finantsmääruse artikkel 85)

Jooksvad halduskulud, millest võivad tuleneda esialgsed kulukohustused, hõlmavad järgmist:

- a) personalieeskirjadega reguleeritud või reguleerimata töötajate personalikulud, muude töötajate personalikulud, pensionid ja ekspertide töötasud;
- b) institutsiooni liikmetega seotud kulud;
- c) koolituskulud;
- d) konkursside, personalivaliku ja töölevõtmisega seotud kulud;

▼B

- e) lähetuskulud;
- f) esinduskulud;
- g) koosolekute kulud;
- h) vabakutselised tõlgid ja tõlkijad;
- i) ametnike vahetused;
- j) vallas- ja kinnisvara korrapärased rendikulud või käesoleva määruse artiklis 121 määratletud kinnisvaralepingutega seotud korrapärased maksed või finantsmääruse artikli 203 lõike 8 kohased laenude tagasimaksed;
- k) mitmesugused kindlustused;
- l) koristamine, hooldus ja turvateenused;
- m) sotsiaal- ja meditsiiniteenuste kulud;
- n) telekommunikatsiooniteenuste kasutamine;
- o) finantskulud;
- p) õigusabikulud;
- q) kahjutasu, sealhulgas intressid;
- r) töövahendid;
- s) vesi, gaas ja elekter;
- t) trükitud või elektroonilised väljaanded;
- u) liidu sündmuste kajastamiseks ette nähtud institutsioonide teavitus-tegevuse kulud.

Artikkel 99

Individuaalsete juriidiliste kohustuste kirjendamine
(finantsmääruse artikkel 86)

Kui üldisele eelarvelisele kulukohustusele järgneb üks või mitu individuaalset juriidilist kohustust, kirjendab vastutav eelarvevahendite kasutaja selle või nende järjestikuste individuaalsete juriidiliste kohustuste summad kesksesse raamatupidamisarvestusse.

Raamatupidamisarvestusse kirjendamisel märgitakse viited üldisele kulukohustusele, millega seoses individuaalsed kohustused kirjendatakse.

Vastutav eelarvevahendite kasutaja kirjendab summad raamatupidamisarvestusse enne vastavatele individuaalsetele juriidilistele kohustustele allakirjutamist, välja arvatud finantsmääruse artikli 86 lõike 4 neljandas lõigus osutatud juhtudel.

Vastutav eelarvevahendite kasutaja kontrollib alati, et kohustuste koondsumma ei ületaks neid katva üldise kulukohustuse summat.

▼B

2. jagu

Kulude tõendamine*Artikkel 100***Kulude tõendamine ja märke „kuulub maksmisele”
(finantsmääruse artikkel 88)**

1. Kulude tõendamine põhineb artiklis 110 nimetatud tõendavatel dokumentidel, mis tõendavad võlausaldaja nõudeõigust, võttes aluseks dokumendi, milles kinnitatakse, et teenused on tegelikult osutatud, tarned on tegelikult kohale toimetatud või ehitustööd tegelikult tehtud, või muud maksmist põhjendavad dokumendid, sealhulgas korrapärase tellimus- ja registreerimistasud või koolituskulud.

2. Enne kulude tõendamise otsuse tegemist kontrollib vastutav eelarvevahendite käsutaja tõendavaid dokumente isiklikult või teeb omal vastutusel kindlaks, et neid on kontrollitud.

3. Tõendamisotsust väljendatakse märkega „kuulub maksmisele”, millele kirjutab alla vastutav eelarvevahendite käsutaja või tehniliselt pädev töötaja, keda eelarvevahendite käsutaja on selleks kooskõlas finantsmääruse artikli 65 lõikega 5 omal vastutusel nõuetekohaselt volitanud ametliku otsusega. Selliseid volitusotsuseid säilitatakse hilisemaks kasutuseks.

*Artikkel 101***Märke „õigsus tõendatud” eelmaksete puhul
(finantsmääruse artikkel 88)**

Eelmaksete puhul tõendab vastutav eelarvevahendite käsutaja või tema poolt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädev töötaja märkega „õigsus tõendatud”, et juriidilises kohustuses nõutud eelmaksete tegemise tingimused on täidetud.

*Artikkel 102***Hankelepingutega seotud vahe- ja lõppmaksete maksmiseks
kinnitamine
(finantsmääruse artikkel 88)**

Hankelepingutega seotud vahe- ja lõppmaksete puhul tõendatakse märkega „kuulub maksmisele”, et

- a) institutsioon on saanud ja ametlikult registreerinud töövõtja koostatud arve;
- b) arvel või saadud arvele lisatud sisedokumendil on märke „õigsus tõendatud”, millele on alla kirjutanud vastutav eelarvevahendite käsutaja või tema poolt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädev töötaja;

▼B

- c) vastutav eelarvevahendite käsutaja on kontrollinud või tema vastutusel on kontrollitud kõiki arves esitatud andmeid eelkõige makstava summa suuruse kindlaksmääramiseks ja selle kindlakstegemiseks, kas makse on kehtiv võla tasumise kohustusest vabastamise eesmärgil.

Esimese lõigu punktis b nimetatud märkega „õigsus tõendatud” tõendatakse, et lepinguga ette nähtud teenused on nõuetekohaselt osutatud, lepinguga ette nähtud tarned on nõuetekohaselt kohale toimetatud või lepinguga ette nähtud ehitustööd on nõuetekohaselt tehtud. Tarnete ja ehitustööde kohta koostab tehniliselt pädev ametnik või muu teenistuja esialgse vastuvõtutõendi ning lepingus sätestatud tagatisperioodi lõppemisel lõpliku vastuvõtutõendi. Need kaks tõendit on samaväärsed märkega „õigsus tõendatud”.

Korrapäraste maksete, sealhulgas tellimus- ja registreerimistasude või koolituskulude puhul tõendatakse märkega „õigsus tõendatud”, et võlausaldaaja nõue on kooskõlas maksmist põhjendavate asjaomaste dokumentidega.

Artikkel 103

**Toetustega seotud vahe- ja lõppmaksete maksmiseks kinnitamine
(finantsmääruse artikkel 88)**

Toetustega seotud vahe- ja lõppmaksete puhul tõendatakse märkega „kuulub maksmisele”, et

- a) institutsioon on saanud ja ametlikult registreerinud toetusesaaja koostatud maksetaotluse;
- b) maksetaotlusel või saadud kuluaruandele lisatud sisedokumendil on märge „õigsus tõendatud”, millele on alla kirjutanud tehniliselt pädev ametnik või muu teenistuja, keda vastutav eelarvevahendite käsutaja on selleks nõuetekohaselt volitanud;
- c) vastutav eelarvevahendite käsutaja on kontrollinud või tema vastutusel on kontrollitud kõiki maksetaotluses esitatud andmeid eelkõige makstava summa suuruse kindlaksmääramiseks ja selle kindlakstegemiseks, kas makse on kehtiv võla tasumise kohustusest vabastamise eesmärgil.

Esimese lõigu punktis b osutatud märkega tõendab vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädev ametnik või muu teenistuja, et toetusesaaja rakendatav meede või tööprogramm on kõigis aspektides kooskõlas toetuslepingu või toetuse andmise otsusega, ning kui see on kohaldatav, siis sealhulgas ka seda, et toetusesaaja deklareeritud kulud on rahastamiskõlblikud.

Artikkel 104

**Personalikulude maksmiseks kinnitamine
(finantsmääruse artikkel 88)**

Personalikuludega seotud maksete puhul tõendatakse märkega „kuulub maksmisele”, et on olemas järgmised tõendavad dokumendid:

▼B

- a) kuupalga puhul:
 - i) töötajate täielik nimekiri, mis sisaldab kõiki töötasu komponente;
 - ii) kaart (isikuandmete kaart), mis põhineb igal üksikjuhul tehtud otsustel ning mis sisaldab kõiki töötasu komponentides tehtud muudatusi;
 - iii) töölevõtmisel või ametisse nimetamisel esimese palga väljamakse kinnitusele lisatud töölevõtmis- või ametisse nimetamise otsuse tõestatud koopia;
- b) muude töötasude puhul, näiteks töötajatele tunnitasu või päevapalga maksmisel: tõend, millel on näidatud tööpäevad ja töötunnid ning millele on alla kirjutatud volitatud töötaja;
- c) ületunnitöö puhul: tõend, millel on näidatud töötatud ületunnid ning millele on alla kirjutatud volitatud töötaja;
- d) lähetuskulude puhul:
 - i) lähetuskorraldus, millele on alla kirjutatud pädev ametiisik;
 - ii) lähetuskulude aruanne, millele on alla kirjutatud lähetusel viibinud töötaja ja selleks volitatud kõrgem ametnik, kui lähetuskulud erinevad lähetuskorralduses esitatud kuludest;
- e) töötajatega seotud teatavate muude halduskulude, sealhulgas tellimus- ja registreerimistasude või koolituskulude puhul, mis tuleb lepingu kohaselt maksta ette: tõendavad dokumendid, mis viitavad kulude aluseks olevale otsusele ja sisaldavad kõiki arvutuskomponente.

Esimese lõigu punkti d alapunktis ii osutatud lähetuskulude aruandesse märgitakse lähetuskoht, lähetuskohta saabumise ja sealt lahkumise kuupäev ja kellaaeg, sõidukulud, päevarahad ning muud tõendavate dokumentide esitamisel nõuetekohaselt heaks kiidetud kulud.

Artikkel 105

**Märke „kuulub maksmisele” tegemine
(finantsmääruse artikkel 88)**

Mitteelektroonilises süsteemis lüüakse kinnitusmärke „kuulub maksmisele” templiga, mis sisaldab kas vastutava eelarvevahendite käsutaja või tema poolt artikli 100 kohaselt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädeva töötaja allkirja. Elektroonilises süsteemis lisab märke „kuulub maksmisele” elektrooniliselt kaitstud kinnituse vormis vastutav eelarvevahendite käsutaja või tema poolt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädev töötaja.

▼B*Artikkel 106***Märke „õigsus tõendatud” tegemine
(finantsmääruse artikkel 88)**

Mitteelektroonilises süsteemis lüüakse kinnitusmärges „õigsus tõendatud” templiga, mis sisaldab kas vastutava eelarvevahendite käsutaja või tema poolt artikli 101 kohaselt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädeva töötaja allkirja. Elektroonilises süsteemis võib märke „õigsus tõendatud” elektrooniliselt kaitstud kinnituse vormis lisada vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädev töötaja.

3 . j a g u

Maksete kinnitamine*Artikkel 107***Eelarvevahendite käsutaja poolt maksete puhul tehtavad kontrollid
(finantsmääruse artikkel 89)**

Maksekorralduse koostamisel tagab vastutav eelarvevahendite käsutaja, et

- a) maksekorraldus on nõuetekohaselt välja antud, see tähendab, et eelnevalt on tehtud vastav tõendamisotsus mäkega „kuulub maksmisele”, maksesaaja andmed on õiged ja summa kuulub tasumisele;
- b) maksekorraldus vastab eelarvelisele kulukohustusele, mille suhtes see on kirjendatud;
- c) kulud on kantud õigesse eelarvepunkti;
- d) assigneeringud on kättesaadavad.

*Artikkel 108***Maksekorraldustes esitatavad kohustuslikud andmed ja maksekorralduste edastamine peaarvepidajale
(finantsmääruse artikkel 89)**

- 1. Maksekorralduses tuleb märkida:
 - a) eelarveaasta, millesse kulud tuleb kirjendada;
 - b) eelarveartikkel ja teised asjakohased alajaotised;
 - c) viited juriidilisele kohustusele, mille põhjal on tekkinud makse saamise õigus;
 - d) viited eelarvelisele kulukohustusele, millega seoses maksekorraldus kirjendatakse;
 - e) makstav summa eurodes;

▼B

- f) maksesaaja nimi, aadress ja pangakonto andmed;
 - g) kulu kasutamise eesmärk;
 - h) maksevahend;
 - i) varaobjektide kandmine inventarinimestikku artikli 248 kohaselt.
2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja kuupäevastab ja allkirjastab maksekorralduse ning saadab selle seejärel peaarvepidajale.

4. ja g u**Kulude maksmine***Artikkel 109***Maksete liigid****(finantsmääruse artikkel 90)**

1. Eelmaksetega antakse käibevahendid. Need võib kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega jagada mitmeks makseks.
2. Vahemaksega, mis võib olla korduv, võib katta otsuse või lepingu rakendamise käigus kantud kulusid või maksta teenuste, tarnete või ehitustööde eest, mis on lõpule viidud ja/või saadud lepingu rakendamise vaheetappides. Sellega võidakse tasaarvestada eelmaksed kas täielikult või osaliselt, ilma et see piiraks alusakti sätete kohaldamist.
3. Kulude lõpparveldus toimub lõppmaksega, mis ei või olla korduv ja millega tasaarvestatakse kõik varasemad kulud, või sissenõudekorraldusega.

*Artikkel 110***Tõendavad dokumendid****(finantsmääruse artikkel 90)**

1. Eelmaksed, mida võib olla üks või mitu, makstakse kas lepingu, otsuse või alusakti alusel või tõendavate dokumentide alusel, mis võimaldavad kontrollida, kas kõnealuse lepingu või otsuse tingimused on täidetud. Kui eelmakse maksmise kuupäev on kindlaks määratud eespool nimetatud dokumentides, ei pea tasumisele kuuluva summa maksmiseks olema esitatud täiendavat nõudmist.
2. Vahemaksed ja lõppmaksed põhinevad tõendavatel dokumentidel, mis võimaldavad kontrollida, kas rahastatav meede on rakendatud kooskõlas alusakti või otsusega või lepingu tingimuste kohaselt.

▼B

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja määrab usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt kindlaks käesolevas artiklis osutatud tõendavate dokumentide laadi kooskõlas alusakti, otsuste ja lepingutega. Meetme tehnilise ja rahalise rakendamise vahe- ja lõpparuandeid käsitletakse lõikes 2 osutatud tõendavate dokumentidena.

4. Vastutav eelarvevahendite käsutaja säilitab tõendavaid dokumente artikli 48 kohaselt.

5 . j a g u

Kulutoimingute tähtajad*Artikkel 111*

Maksetähtajad ja viivised
(finantsmääruse artikkel 92)

1. Maksete tegemiseks lubatud aja hulka arvatakse kulude tõendamine, kinnitamine ja maksmine.

Seda hakatakse arvestama alates maksetaotluse saamise kuupäevast.

Vastutava eelarvevahendite käsutaja volitatud talitus registreerib maksetaotluse nii kiiresti kui võimalik ja selle kättesaamise päevaks loetakse registreerimise kuupäev.

Maksekuupäevaks loetakse kuupäeva, mil institutsiooni kontot debiteeritakse.

2. Maksetaotlus sisaldab järgmisi põhiantmeid:

- a) võlausaldaja identifitseerimiseks vajalikud andmed;
- b) summa;
- c) valuuta;
- d) kuupäev.

Kui vähemalt üks põhiantmete komponent puudub, lükatakse maksetaotlus tagasi.

Võlausaldajat teavitatakse tagasilükkamisest ja selle põhjustest kirjalkult nii kiiresti kui võimalik ja igal juhul 30 kalendripäeva jooksul alates maksetaotluse saamisest.

3. Finantsmääruse artikli 92 lõikes 2 osutatud maksetähtaja arvestamise peatamise korral hakatakse makse tegemiseks lubatud järelejäänud aega uuesti arvestama alates kuupäevast, mil saadi nõutud teave või läbivaadatud dokumendid või tehti vajalik täiendav kontroll, sealhulgas kohapealne kontroll.

4. Finantsmääruse artikli 92 lõikes 1 sätestatud tähtaegade möödumisel on võlausaldajal õigus saada viivist järgmiste tingimuste kohaselt:

▼B

- a) viivisemääradeks on käesoleva määruse artikli 83 lõikes 2 osutatud määrad;
- b) viivist makstakse ajavahemiku eest, mis algab finantsmääruse artikli 92 lõikes 1 sätestatud maksetähtpäevale järgneval kalendripäeval ja lõpeb maksmiskuupäeval.

Kui aga esimese lõigu kohaselt arvatud viivise summa ei ületa 200 eurot, makstakse see võlausaldajale välja vaid vastavasisulise nõudmise korral, mis on esitatud kahe kuu jooksul pärast hilinenud makse laekumist.

5. Iga institutsioon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande finantsmääruse artiklis 92 sätestatud tähtaegade järgimise ja tähtaja arvestamise peatamise kohta. Komisjoni asjaomane aruanne lisatakse finantsmääruse artikli 66 lõikes 9 nimetatud iga-aastaste tegevusaruannete kokkuvõttele.

7. PEATÜKK

IT-süsteemid

Artikkel 112

IT-süsteemide kirjeldus (finantsmääruse artikkel 93)

Kui eelarve täitmise toimingute käsitlemisel kasutatakse arvutisüsteeme ja allsüsteeme, on iga süsteemi ja allsüsteemi kohta nõutav täielik ja ajakohastatud kirjeldus.

Igas kirjelduses määratakse kindlaks kõikide andmeväljade sisu ja kirjeldatakse, kuidas süsteem iga individuaalset toimingut käsitleb. Kirjelduses näidatakse üksikasjalikult, kuidas süsteem tagab iga toimingu täieliku kontrollijälje.

Artikkel 113

Regulaarne salvestamine (finantsmääruse artikkel 93)

Arvutisüsteemide ja allsüsteemide andmeid salvestatakse regulaarselt ja hoitakse turvalises kohas.

8. PEATÜKK

Siseaudiitor

Artikkel 114

Siseaudiitori ametisse nimetamine (finantsmääruse artikkel 98)

1. Iga institutsioon nimetab siseaudiitori ametisse institutsiooni tegevuse eripärale ja vajadustele kohandatud korras. Institutsioon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu siseaudiitori ametisse nimetamisest.

▼B

2. Iga institutsioon määrab institutsiooni tegevuse eripära ja vajadusi arvesse võttes kindlaks siseaudiitori ülesannete ulatuse ning kehtestab üksikasjalikud eesmärgid ja korra siseauditi funktsiooni täitmiseks, võttes nõuetekohaselt arvesse rahvusvahelisi siseauditistandardeid.

3. Institutsioon võib siseaudiitori ametisse nimetada erialase pädevuse alusel liikmesriikide kodanike hulgast valitud ametniku või muu teenistuja, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju.

4. Kui kaks või enam institutsiooni nimetavad ametisse sama siseaudiitori, teevad nad vajalikud korraldused, et teda saaks vastavalt artiklile 119 oma tegevuse eest vastutusele võtta.

5. Institutsioon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu siseaudiitori ametist lahkumisest.

*Artikkel 115***Siseaudiitori vahendid****(finantsmääruse artikkel 99)**

Institutsioon annab siseaudiitorile auditifunktsiooni nõuetekohaseks täitmiseks vajalikud vahendid ja ametijuhendi, milles on üksikasjalikult kirjeldatud tema ülesandeid ja kohustusi.

*Artikkel 116***Tööprogramm****(finantsmääruse artikkel 99)**

1. Siseaudiitor võtab vastu oma tööprogrammi ja esitab selle institutsioonile.

2. Institutsioon võib paluda siseaudiitoril teha auditeid, mis ei ole lõikes 1 nimetatud tööprogrammis ette nähtud.

*Artikkel 117***Siseaudiitori aruanded****(finantsmääruse artikkel 99)**

1. Siseaudiitor esitab institutsioonile finantsmääruse artikli 99 lõikes 3 ette nähtud siseauditi aastaaruande, milles on märgitud tehtud siseauditite arv ja liik, põhilised antud soovitusel ja nende soovitude põhjal võetud meetmed.

Kõnealuses aastaaruandes nimetatakse ka võimalikud finantsmääruse artikli 73 lõike 6 kohaselt loodud eritoimkonna avastatud süsteemsed probleemid.

▼B

2. Iga institutsioon kaalub, kas tema siseaudiitori aruannetes antud soovitusel on sobivad, et nende alusel vahetada häid tavaid teiste institutsioonidega.

3. Siseaudiitor keskendub oma aruande koostamisel eelkõige usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte üldisele järgimisele ja tagab, et selle põhimõtte rakendamise pidevaks parandamiseks ja tõhustamiseks on võetud asjakohaseid meetmeid.

*Artikkel 118***Sõltumatus****(finantsmääruse artikkel 100)**

Siseaudiitor on auditite tegemisel täiesti sõltumatu. Talle ei tohi anda juhiseid ega seada piiranguid nende ülesannete täitmisel, mis talle on ametisse nimetamisel finantsmääruse alusel antud.

*Artikkel 119***Siseaudiitori vastutus****(finantsmääruse artikkel 100)**

Siseaudiitori kui ametniku või muu teenistuja, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju, võib tema tegevuse eest vastutusele võtta ainult institutsioon, toimides käesoleva artikli kohaselt.

Institutsioon teeb uurimise algatamise kohta põhjendatud otsuse. See otsus edastatakse huvitatud isikule. Institutsioon võib oma otsusel vastutust teha uurimise läbiviimise ülesandeks ühele või mitmele ametnikule, kelle palgaaste ei ole asjaomase töötaja palgaastmest madalam. Uurimise käigus kuulatakse ära huvitatud isiku seisukohad.

Uurimisaruanne edastatakse huvitatud isikule, kelle seisukohad aruande kohta institutsioon seejärel ära kuulab.

Aruande ja ärakuulamise alusel teeb institutsioon kas põhjendatud otsuse menetluse lõpetamise kohta või põhjendatud otsuse personalieeskirjade artiklite 22 ja 86 ning IX lisa kohaselt. Otsustest, millega kehtestatakse distsiplinaarmedetmed või rahalised karistused, teavitatakse huvitatud isikut ja need saadetakse teadmiseks teistele institutsioonidele ja kontrollikojale.

Huvitatud isik võib esitada nende otsuste vastu personalieeskirjade sätete kohaselt hagi Euroopa Liidu Kohtule.

▼ B*Artikkel 120*

**Hagi esitamine Euroopa Liidu Kohtule
(finantsmääruse artikkel 100)**

Ilma et see piiraks personalieeskirjades ette nähtud vahendite kasutamist, võib siseaudiitor esitada tema kui siseaudiitori ülesannete täitmise seotud iga akti vastu hagi otse Euroopa Liidu Kohtule. Selline hagi tuleb esitada kolme kuu jooksul alates kalendripäevast, mil kõnealusest aktist teatati.

Sellised hagid vaadatakse läbi ja nende kohta tehakse otsus Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade artikli 91 lõike 5 kohaselt.

▼ M1

V JAOTIS

AVALIKUD HANKED JA KONTSESSIOONID

▼ B*1. PEATÜKK**Üldsätted*▼ M1

1. jagu

**Reguleerimisala ja lepingute sõlmimise
põhimõtted**

Artikkel 121

**Reguleerimisala ja mõisted
(finantsmääruse artikli 101 lõige 2)**

1. Kinnisvaralepingud hõlmavad maa, olemasolevate hoonete või muu kinnisvara ostmist, pikaajalist üüri, kasutusvaldust, liisimist, üürimist või järelmaksuga ostmist koos väljaostuvõimalusega või ilma selleta.

2. Tarnelepingud hõlmavad toodete ostmist, liisimist, üürimist või järelmaksuga ostmist koos väljaostuvõimalusega või ilma selleta. Tarneleping võib kaasneva tööna hõlmata ka kohaletoomis- ja paigaldustöid.

3. Ehitustöölepingud hõlmavad ehitustöö tegemist või ehitustöö tegemist koos projekteerimisega või ehitustööd, mis on seotud mõne Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/24/EL ⁽¹⁾ II lisas nimetatud tööga, või ehitustöö tegemine mis tahes vahenditega vastavalt ehitise liigile või projektile otsustavat mõju avaldava hankija esitatud nõuetele.

Ehitustöö all mõistetakse üld- või tsiviilehitustööde tulemusi tervikuna, mis on iseenesest piisavad, et täita mõnda majanduslikku või tehnilist funktsiooni.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/24/EL, 26. veebruar 2014, riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

▼ **M1**

4. Teenuslepingud hõlmavad kõiki tarnelepingute, ehitustöölepingute ja kinnisvaralepingutega hõlmamata lepinguid, mis käsitlevad intellektuaalse omandiga seonduvaid või muid teenuseid.

5. Selliste segalepingute korral, mille esemeks on tarned ja teenused, määratakse põhiese kindlaks vastavate tarnete ja teenuste maksumuse võrdlemise teel.

Leping, mis hõlmab üht hanke (ehitustööd, tarned, teenused) ja kontsessiooni liiki (ehitustööd, teenused), sõlmitakse kooskõlas sätetega, mida kohaldatakse avaliku hanke lepingu suhtes.

6. Avalike hangete kontekstis kasutatakse mis tahes viidete tegemiseks nomenklatuuridele ühtset riigihangete klassifikaatorit (CPV), nagu see on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 2195/2002 ⁽¹⁾.

7. Hankija ei tohi nõuda, et pakkumuse või hankemenetluses osalemise taotluse esitamiseks peaks ettevõtjate rühm vastama teatavale kindlale õiguslikule vormile, kuid valitud ettevõtjate rühmalt võidakse nõuda, et ta valiks kindlaksmääratud õigusliku vormi pärast temaga lepingu sõlmimist, kui selline muutus on vajalik lepingu nõuetekohaseks täitmiseks.

8. Igasugune teabevahetus töövõtjatega, sealhulgas lepingute sõlmimine ja neis mis tahes muudatuste tegemine, võib toimuda hankija loodud elektrooniliste teabevahetussüsteemide kaudu.

9. Elektroonilised teabevahetussüsteemid peavad vastama järgmistele nõuetele:

- a) süsteemile ja selle kaudu edastatavatele dokumentidele võib olla ligipääs ainult volitatud isikutel;
- b) dokumendi võivad elektrooniliselt allkirjastada ja süsteemi kaudu edastada ainult volitatud isikud;
- c) volitatud isikud peavad olema ettenähtud viisil süsteemi kaudu tuvastatud;
- d) elektroonilise toimingu kellaaeg ja kuupäev peab olema täpselt kindlaks määratud;
- e) säilitama peab dokumentide terviklikkuse;
- f) säilitama peab dokumentide kättesaadavuse;
- g) kui see on asjakohane, siis peab säilitama dokumentide konfidentsiaalsuse;
- h) tagatud peab olema isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.

10. Sellise süsteemi kaudu saadetud ja saadud andmete suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt andmed on terviklikud ning süsteemis näidatud kuupäev ja kellaaeg, millal andmed saadeti või saadi, on täpsed.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 2195/2002, 5. november 2002, ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) kohta (EÜT L 340, 16.12.2002, lk 1).

▼ M1

Dokumenti, mis on saadetud või millest on teavitatud sellise süsteemi kaudu, loetakse samaväärseks paberkandjal dokumendiga, see on vastuvõetav tõendina kohtumenetlustes, seda käsitatakse originaalina ja selle suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt see on autentne ja terviklik, tingimusel et see ei sisalda dünaamilisi elemente, mis võivad seda automaatselt muuta.

Lõike 9 punktis b osutatud elektroonilistel allkirjadel on käsitsi kirjutatud allkirjadega samaväärne õiguslik toime.

Artikkel 122

Raamlepingud ja erilepingud
(finantsmääruse artikli 101 lõige 2)

1. Raamlepingu kehtivusaeg võib olla kuni neli aastat, välja arvatud erandjuhtudel, kui see on eelkõige raamlepingu eseme tõttu õigustatud.

Raamlepingutel põhinevad erilepingud sõlmitakse vastavalt raamlepingu tingimustel.

Erilepingute sõlmimisel ei või pooled teha raamlepingus sätestatud tingimustesse olulisi muudatusi.

2. Kui raamleping sõlmitakse üheainsa ettevõtjaga, sõlmitakse erilepingud raamlepingus sätestatud tingimuste piires.

Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib hankija konsulteerida kirjalikult töövõtjaga, nõudes, et töövõtja vajaduse korral oma pakkumust täiendaks.

3. Kui raamleping sõlmitakse mitme ettevõtjaga („mitme pakkujaga raamleping”), võib seda teha eraldi lepingute vormis, mis sõlmitakse iga töövõtjaga ühesugustel tingimustel.

Mitme ettevõtjaga sõlmitud raamlepingutel põhinevaid erilepinguid rakendatakse ühel viisil järgmistest:

- a) järgides raamlepingu tingimusi: ilma hankemenetlust uuesti alustamata, kui raamlepingus on sätestatud kõik tingimused, mis reguleerivad asjaomaste ehitustööde, tarnete või teenuste teostamist või osutamist, ja objektiivsed tingimused selle kindlaksmääramiseks, milline töövõtja peab neid teostama või osutama;
- b) kui kõik tingimused, mis reguleerivad asjaomaste ehitustööde, tarnete või teenuste teostamist või osutamist, ei ole raamlepingus sätestatud: töövõtjatega alustatakse hankemenetlust uuesti kooskõlas lõikega 4 järgmistel tingimustel:
 - i) samade või vajaduse korral täpsemalt sõnastatud tingimuste alusel;
 - ii) kui see on asjakohane, siis raamlepinguga seotud hankedokumentides osutatud muude tingimuste alusel;

▼ **M1**

- c) osaliselt ilma hankemenetlust uuesti alustamata kooskõlas punktiga a ja osaliselt töövõtjatega hankemenetlust uuesti alustades kooskõlas punktiga b, kui hankija on sellise võimaluse raamlepinguga seotud hankedokumentides ette näinud.

Teise lõigu punktis c osutatud hankedokumentides tuleb samuti kindlaks määrata, millistel tingimustel alustatakse uut hankemenetlust.

4. Mitme pakkujaga raamleping koos hankemenetluse uuesti alustamisega tuleb sõlmida vähemalt kolme ettevõtjaga, tingimusel et on olemas piisav arv vastuvõetavaid pakkumusi vastavalt artikli 158 lõikes 4 osutatule.

Kui erileping sõlmitakse, alustades töövõtjatega uut hankemenetlust, konsulteerib hankija nendega kirjalikult ja määrab kindlaks tähtaja, mis on eripakkumuste esitamiseks piisavalt pikk. Eripakkumused esitatakse kirjalikult. Hankija sõlmib iga erilepingu selle pakkujaga, kes on raamlepinguga seotud hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumite alusel teinud majanduslikult soodsaima eripakkumuse.

5. Hindade ja tehnoloogia kiire arenguga sektorites sisaldavad raamlepingud, millega ei ole ette nähtud, et hankemenetlust alustatakse uuesti, klauslit kas vahehindamise või võrdlusanalüüsi kohta. Kui algselt kehtestatud tingimused ei ole pärast vahehindamist hindade ja tehnoloogia arengu tõttu enam asjakohased, ei või hankija asjaomast raamlepingut kasutada ja võtab vajalikud meetmed selle lõpetamiseks.

6. Raamlepingutel põhinevate erilepingute suhtes võetakse eelnevalt eelarveline kulukohustus.

2. jagu

Avalikustamine*Artikkel 123*

Selliste hankemenetluste avalikustamine, mille maksumus on võrdne finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või nendest suurem, ja direktiivi 2014/24/EL reguleerimisalasse kuuluvate lepingute avalikustamine
(finantsmääruse artikli 103 lõige 1)

1. Hankemenetluse läbipaistvuse tagamiseks sisaldavad *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatavad teated kogu teavet, mis on sätestatud direktiivis 2014/24/EL osutatud asjaomastes tüüpvormides.

2. Hankija võib teha teatavaks, milliseid hankeid ta on eelarveaastaks kavandanud, avaldades eelteate. Eelteade hõlmab kuni 12kuulist ajavahemikku alates teate väljaannete talitusele saatmise kuupäevast.

▼ **M1**

Hankija võib avaldada eelteate kas *Euroopa Liidu Teatajas* või hankija profiilis. Viimasel juhul avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* teade hankija profiilis avaldatud eelteate kohta.

3. Hanketeadet kasutatakse selleks, et alustada hankemenetlust, mille hinnanguline maksumus on võrdne finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või nendest suurem, välja arvatud käesoleva määruse artiklis 134 sätestatud menetluse korral.

4. Hankija saabab väljaannete talitusele hankemenetluse tulemusi sisaldava hanklepingu sõlmimise teate 30 päeva jooksul pärast sellise lepingu või raamlepingu allakirjutamist, mille maksumus on võrdne finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või nendest suurem

Teated dunaamilisel hankesüsteemil põhinevate lepingute kohta võib siiski rühmitada kvartalite kaupa. Sel juhul saabab hankija väljaannete talitusele teate hiljemalt 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

Raamlepingul põhinevate erilepingute puhul hanklepingu sõlmimise teadet ei avaldata.

5. Hankija avaldab hanklepingu sõlmimise teate järgmistel juhtudel:

- a) enne sellise lepingu või raamlepingu allakirjutamist, mille maksumus on võrdne finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või nendest suurem ja mis sõlmitakse käesoleva määruse artikli 134 lõike 1 punktis b sätestatud menetluse kohaselt;
- b) pärast sellise lepingu või raamlepingu allakirjutamist, mille maksumus on võrdne finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või nendest suurem, kaasa arvatud lepingud, mis sõlmitakse käesoleva määruse artikli 134 lõike 1 punktides a ja c–f sätestatud menetluste kohaselt.

6. Hankija avaldab finantsmääruse artikli 114a lõike 3 punktides a ja b sätestatud juhtudel *Euroopa Liidu Teatajas* teate lepingu kehtivuse ajal lepingus tehtavate muudatuste kohta, kui muudatuste maksumus on võrdne finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 kindlaks määratud piirmääradega või nendest suurem.

7. Institutsioonidevahelise hankemenetluse korral vastutab kohaldatavate avalikustamismeetmete eest hankemenetluse eest vastutav hankija.

Artikkel 124

Selliste hankemenetluste avalikustamine, mille maksumus jääb allapoole finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmäärasid, ja direktiivi 2014/24/EL reguleerimisalast välja jäävate hankemenetluste avalikustamine

(finantsmääruse artikli 103 lõige 2)

1. Hankemenetlused, mille hinnanguline maksumus jääb allapoole finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmäärasid, avalikustatakse asjakohasel viisil. Selline avalikustamine hõlmab asjakohast eelnevat internetis avaldamist või hanketeadet või kooskõlas käesoleva

▼ **M1**

määruse artiklis 136 sätestatud menetlusega sõlmitud lepingute puhul osalemiskutse avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*. Kõnealust kohustust ei kohaldata käesoleva määruse artiklis 134 sätestatud menetluse suhtes ja käesoleva määruse artikli 137 lõike 2 kohaste väga madala maksu-musega läbirääkimistega hankemenetluste suhtes.

2. Käesoleva määruse artikli 134 punktide g ja i kohaselt sõlmitud lepingute korral saadab hankija Euroopa Parlamendile ja nõukogule hiljemalt järgneva eelarveaasta 30. juuniks lepingute loetelu. Komisjoni asjaomane loetelu lisatakse finantsmääruse artikli 66 lõikes 9 nimetatud iga-aastaste tegevusaruannete kokkuvõttele.

3. Teave lepingute sõlmimise kohta sisaldab töövõtja nime, eraldatud vahendite summat ja lepingu eset ning otselepingute ja erilepingute korral peab teave olema kooskõlas artikli 21 lõikega 3.

Hankija avaldab oma veebisaidil hiljemalt järgneva eelarveaasta 30. juuniks järgmiste lepingute loetelu:

- a) lepingud, mille maksumus jääb allapoole finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmäärasid;
- b) lepingud, mis on sõlmitud kooskõlas käesoleva määruse artikli 134 punktidega h ja j–m;
- c) finantsmääruse artikli 114a lõike 3 punktis c sätestatud lepingute muudatused;
- d) finantsmääruse artikli 114a lõike 3 punktides a ja b sätestatud lepingute muudatused, kui muudatuse väärtus jääb allapoole finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmäärasid;
- e) raamlepingul põhinevad erilepingud.

Teise lõigu punkti e kohaldamisel võib sama eseme kohta avaldatud teavet töövõtjate kaupa koondada.

4. Institutsioonidevaheliste raamlepingute korral vastutab iga hankija oma erilepingute ja nende muudatuste avaldamise eest vastavalt lõikes 3 sätestatud tingimustele.

Artikkel 125

Teadete avaldamine

(finantsmääruse artikli 103 lõige 1)

1. Hankija koostab artiklites 123 ja 124 osutatud teated ja edastab need elektrooniliselt väljaannete talitusele.

▼ **M1**

2. Väljaannete talitus avaldab artiklites 123 ja 124 osutud teated *Euroopa Liidu Teatajas* hiljemalt:

b) 12 päeva pärast teadete saatmist kõigil muudel juhtudel.

3. Hankija peab suutma väljasaatmise kuupäeva tõendada.

*Artikkel 126***Muud avalikustamise viisid****(finantsmääruse artikli 103 lõige 2)**

Lisaks artiklites 123 ja 124 sätestatud avalikustamisele võib hankemenetlusi avalikustada ka mis tahes muul viisil, eelkõige elektrooniliselt. Sellise avalikustamise korral esitatakse alati viide *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud teatele, kui teade on avaldatud, sealjuures ei tohi hankemenetlusi muul viisil avalikustada enne teate avaldamist ELTs, sest vaid see teade on autentne.

Selline avalikustamine ei või mingil viisil põhjustada taotlejate või pakkujate diskrimineerimist, samuti ei või avalikustatud teave sisaldada muid üksikasju peale nende, mis sisalduvad hanketeates, kui teade on avaldatud.

3 . j a g u

H a n k e m e n e t l u s e d*Artikkel 128***Taotlejate miinimumarv ja läbirääkimiste kord****(finantsmääruse artikli 104 lõige 4)**

1. Piiratud hankemenetluse ning artikli 136 lõike 1 punktides a ja b ja artiklis 136a nimetatud menetluste korral on taotlejate miinimumarv viis.

2. Konkurentsipõhiste läbirääkimistega hankemenetluste, võistleva dialoogi, innovatsioonipartnerluse, artikli 134 lõike 1 punkti g kohase kohaliku turu uuringu ja artikli 137 lõike 1 kohaste madala maksumusega läbirääkimistega hankemenetluste korral on taotlejate miinimumarv kolm.

3. Käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata järgmise suhtes:

a) artikli 137 lõike 2 kohased väga madala maksumusega läbirääkimistega hankemenetlused;

b) artikli 134 kohased väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlused, välja arvatud artikli 134 lõike 1 punkti d kohased ideekonkursid ja artikli 134 lõike 1 punkti g kohane kohaliku turu uuring.

▼ **M1**

4. Kui valikukriteeriumitele vastavate taotlejate arv on lõigetes 1 ja 2 sätestatud miinimumarvust väiksem, võib hankija hankemenetlust jätkata, tehes hankemenetluses osalemise ettepaneku nõutava suutlikkuse tasemega taotlejatele. Hankija ei või kaasata menetlusse teisi ettevõtjaid, kes ei esitanud algselt hankemenetluses osalemise taotlust või kellele ta ei teinud algselt pakkumuse esitamise ettepanekut.

5. Läbirääkimiste ajal tagab hankija kõigi pakkujate võrdse kohtlemise.

Läbirääkimised võivad toimuda järjestikuste etappidena, et vähendada nende pakkumuste arvu, mille üle läbirääkimisi peetakse, kohaldades hankedokumentides esitatud hindamiskriteeriumeid. Hankija osutab hankedokumentides, kas ta kasutab seda võimalust.

6. Artikli 134 lõike 1 punktides d ja g ning artiklites 136a ja 137 sätestatud hankemenetluste korral teeb hankija pakkumuse esitamise ettepaneku vähemalt kõigile neile ettevõtjale, kes on avaldanud selle vastu huvi pärast artikli 124 lõike 1 kohast eelnevat avalikustamist vastavalt või pärast kohaliku turu uuringut või ideekonkurssi.

*Artikkel 129***Innovatsioonipartnerlus****(finantsmääruse artikli 104 lõige 1)**

1. Innovatsioonipartnerluse eesmärk on innovatiivsete toodete, teenuste või innovatiivsete ehitustööde väljatöötamine ning selle tulemusena saadud ehitustööde, tarnete või teenuste hilisem ostmine, tingimusel et need on hankija ja partnerite vahel kokku lepitud kvaliteedi ja maksimumhinnaga.

Innovatsioonipartnerlus ehitatakse üles järjestikuste etappidena, lähtudes teadusuuringute ja innovatsiooniprotsessi osadest, mis võivad hõlmata ehitustööde läbiviimist, toodete tootmist ja teenuste osutamist. Innovatsioonipartnerluse puhul tuleb seada vahe-eesmärgid, mida partnerid peavad täitma.

Nende vahe-eesmärkide alusel võib hankija teha pärast igat etappi otsuse lõpetada innovatsioonipartnerlus, või kui innovatsioonipartnerlus on loodud mitme partneriga, vähendada partnerite arvu individuaalsete lepingute lõpetamise teel, tingimusel et hankija on hankedokumentides ette näinud sellised võimalused ja nende kasutamise tingimused.

2. Enne innovatsioonipartnerluse loomist peab hankija konsulteerima turuosalistega, nagu on ette nähtud artikliga 137a, et teha kindlaks, et ehitustöö, tarne või teenus ei ole turul kättesaadav või turustamiseelses väljatöötamisjärgus.

Järgida tuleb finantsmääruse artikli 104 lõikes 4 ja käesoleva määruse artikli 128 lõikes 5 sätestatud läbirääkimiste korda.

▼ M1

Hankija määrab hankedokumentides kindlaks vajaduse selliste innovatiivsete ehitustööde, tarnete või teenuste järele, mida ei ole võimalik rahuldada turul juba olemasolevate ehitustööde, tarnete või teenuste ostmisega. Ta osutab, millistes kõnealuse kirjelduse osades määratakse kindlaks miinimumnõuded. Esitatud teave peab olema piisavalt täpne, et võimaldada ettevõtjatel kindlaks teha nõutava lahenduse olemus ja ulatus ning otsustada, kas esitada hankemenetluses osalemise taotlus.

Hankija võib teha otsuse luua innovatsioonipartnerlus ühe või mitme partneriga, kes tegelevad eraldi teadus- ja arendustegevusega.

Lepingud sõlmitakse ainult parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, nagu sätestatud finantsmääruse artikli 110 lõikes 4.

3. Hankija täpsustab hankedokumentides intellektuaalomandi õiguste suhtes kohaldatava korra.

Hankija ei avalda innovatsioonipartnerluse raames partneri pakutud lahendusi või tema poolt edastatud muud konfidentsiaalset teavet teistele partneritele ilma partneri nõusolekuta.

Hankija tagab, et partnerluse struktuur ning eelkõige selle eri etappide kestus ja maksumus peegeldavad kavandatava lahenduse uuenduslikkust ning turul seni kättesaamatu innovatiivse lahenduse väljatöötamiseks vajalike teadusuuringute ja innovatsioonitegevuse etappe. Hangitavate ehitustööde, tarnete ja teenuste hinnanguline maksumus ei või olla ebaproportsionaalne võrreldes nende väljaarendamiseks tehtavate investeeringutega.

Artikkel 130

Ideekonkurss

(finantsmääruse artikli 104 lõige 1)

1. Ideekonkursside suhtes kohaldatakse artiklis 123 sätestatud avalikustamise eeskirju ja ideekonkursid võivad hõlmata ka auhindade andmist.

Kui ideekonkursist saab osa võtta vaid piiratud arv taotlejaid, kehtestab hankija selged ja mittediskrimineerivad valikukriteeriumid.

Nende taotlejate arv, kellele tehakse hankemenetluses osalemise ettepanek, peab olema piisav reaalse konkurentsi tagamiseks.

2. Ideekonkursi žürii nimetab ametisse vastutav eelarvevahendite käsutaja. Žürii koosneb üksnes füüsilistest isikutest, kes on sõltumatud ideekonkursil osalevatest taotlejatest. Kui ideekonkursil osalemiseks on nõutav teatav kutsekvalifikatsioon, peab vähemalt ühel kolmandikul ideekonkursi žürii liikmetest olema sama või samaväärne kvalifikatsioon.

Ideekonkursi žürii on oma arvamustes sõltumatu. Ta võtab oma arvamuse vastu taotlejate poolt talle anonüümselt esitatud projektide põhjal ja üksnes ideekonkursi kutses esitatud kriteeriumitest lähtudes.

▼ **M1**

3. Ideekonkursi žürii ettepanekud, mis põhinevad iga projekti eelistel, projektide järjestus ja selgitused esitatakse protokollis, millele kirjutavad alla žürii liikmed.

Taotlejad jäävad anonüümseks, kuni ideekonkursi žürii on esitanud oma arvamuse.

Ideekonkursi žürii võib paluda taotlejatel vastata projekti selgitamiseks küsimustele, mis on kantud protokolli. Sellest tuleneva dialoogi kohta koostatakse täielik protokoll.

4. Hankija teeb seejärel otsuse lepingu sõlmimise kohta, milles ta esitab valitud taotleja nime ja aadressi ning valiku põhjused viidetega ideekonkursi kutses esitatud kriteeriumitele, eriti juhul, kui tema valik läheb lahku ideekonkursi žürii arvamuses esitatud ettepanekutest.

*Artikkel 131***Dünaamiline hankesüsteem****(finantsmääruse artikli 104 lõige 6)**

1. Dünaamiline hankesüsteem on täielikult elektrooniline protsess üldkasutatavate hangete korraldamiseks; see on kogu oma kehtivusaja vältel avatud kõikidele ettevõtjatele, kes vastavad valikukriteeriumitele. Selle võib jagada ehitustööde, tarnete või teenuste kategooriateks, mis määratakse objektiivselt kindlaks asjaomase kategooria raames läbiviidava hanke omaduste alusel. Sellisel juhul tuleb valikukriteeriumid kindlaks määrata iga kategooria jaoks.

2. Hankija täpsustab hankedokumentides kavandatavate hangete laadi ja hinnangulise koguse ning esitab kogu vajaliku teabe hankesüsteemi, kasutatavate elektrooniliste seadmete ning veebiühenduse tehnilise korralduse ja näitajate kohta.

3. Hankija annab kogu dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja vältel igale ettevõtjale võimaluse esitada taotlus süsteemis osalemiseks. Hankija hindab sellist taotlust 10 tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest. Põhjendatud juhtudel võib nimetatud tähtaega pikendada 15 tööpäevani. Hankija võib siiski hindamisperioodi pikendada, tingimusel et vahepeal ei tehta ühtegi pakkumuse esitamise ettepanekut.

Hankija teatab taotlejale võimalikult kiiresti tema vastuvõtmisest või mittevastuvõtmisest dünaamilisse hankesüsteemi.

4. Seejärel teeb hankija kõigile süsteemi asjaomasesse kategooriasse vastu võetud taotlejatele ettepaneku esitada mõistliku aja jooksul pakkumus. Hankija sõlmib lepingu sellise pakkujaga, kes tegi hanke-teates sätestatud hindamiskriteeriumite alusel majanduslikult soodsaima pakkumuse. Kõnealuseid kriteeriumeid võib vajaduse korral pakkumuse esitamise ettepanekus täpsustada.

▼ M1

5. Hankija täpsustab hanketeates dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaaja.

Dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaeg ei või olla pikem kui neli aastat, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel.

Hankija ei või kasutada seda süsteemi konkurentsi vältimiseks, piiramiseks või moonutamiseks.

*Artikkel 132***Võistlev dialoog****(finantsmääruse artikli 104 lõige 1)**

1. Hankija esitab hanketeates või kirjeldavas dokumendis oma vajadused ja nõuded, hindamiskriteeriumid ja soovitusliku ajakava.

Ta sõlmib lepingu pakkujaga, kelle pakkumuse hinna ja kvaliteedi suhe on parim.

2. Hankija alustab dialoogi taotlejatega, kes vastavad valikukriteeriumitele, et teha kindlaks ja täpsustada vahendid, mis on tema vajaduste rahuldamiseks kõige asjakohasemad. Ta võib dialoogi ajal arutada valitud taotlejatega kõiki hanke aspekte, kuid ei tohi muuta lõike 1 vajadusi ja nõudeid ega hindamiskriteeriume.

Dialoogi käigus tagab hankija kõikide pakkujate võrdse kohtlemise ega avalda pakkuja pakutud lahendusi või muud tema poolt edastatud konfidentsiaalset teavet ilma pakkuja nõusolekuta konfidentsiaalsusest loobumise kohta.

Võistlev dialoog võib toimuda järjestikuste etappidena, et vähendada arutatavate lahenduste arvu, kohaldades teatavaks tehtud hindamiskriteeriumeid, kui selline võimalus on hanketeates või kirjeldavas dokumendis ette nähtud.

3. Hankija jätkab dialoogi, kuni ta on kindlaks määranud oma vajadustele vastava(d) lahenduse(d).

Pärast ülejäänud pakkujate teavitamist dialoogi lõpetamisest teeb hankija igale pakkujale ettepaneku esitada oma lõplik pakkumus dialoogi käigus esitatud ja täpsustatud lahenduse või lahenduste põhjal. Need pakkumused sisaldavad kõiki nõutavaid ja projekti elluviimiseks vajalikke elemente.

Hankija nõudmisel võib neid lõplikke pakkumusi selgitada, piiritleda ja optimeerida, tingimusel et sellega ei kaasne olulisi muudatusi pakkumuses või hankedokumentides.

Hankija võib parima hinna ja kvaliteedi suhtega pakkumuse esitanud pakkujaga läbi rääkida, et kinnitada pakkumuses sisalduvaid kohustusi,

▼M1

tingimusel et see ei muuda pakkumuse peamisi aspekte ning sellega ei kaasne konkurentsi moonutamise või diskrimineerimise ohtu.

4. Hankija võib ette näha maksete tegemise valitud taotlejatele, kes osalevad dialoogis.

Artikkel 133

**Institutsioonidevahelised hanked
(finantsmääruse artikli 104a lõige 1)**

Institutsioonidevahelise hanke korral haldab hankemenetlust ja selle tulemusel sõlmivat otse- või raamlepingut üks hankija, kes tegutseb enda ja teiste asjaomaste hankijate nimel.

Hanketeates tuleb ära märkida finantsmääruse artikli 104a lõikes 1 osutatud hankijad, kes osalevad hankemenetluses, hanke eest vastutav institutsioon ja kõikide nende hankijate sõlmivate lepingute kogumaht.

Artikkel 134

**Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine
(finantsmääruse artikli 104 lõige 5)**

1. Kui hankija kasutab väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust, peab ta järgima finantsmääruse artikli 104 lõikes 4 ja käesoleva määruse artikli 128 lõikes 5 sätestatud läbirääkimiste korda.

Olenemata lepingu hinnangulisest maksumusest võib hankija kasutada läbirääkimistega hankemenetlust järgmistel juhtudel:

- a) kui avatud hankemenetluse või piiratud hankemenetluse käigus ei ole pärast kõnealuse hankemenetluse lõpetamist saadud ühtegi pakkumust või hankemenetluses osalemise taotlust või ühtegi lõike 2 kohast sobivat pakkumust või sobivat hankemenetluses osalemise taotlust, tingimusel et algseid hankedokumente ei ole oluliselt muudetud;
- b) kui ehitustöid, tarneid või teenuseid saab teostada või osutada vaid üks ettevõtja lõikes 3 sätestatud tingimuste alusel ja ühel järgmistest põhjustest:
 - i) hanke eesmärk on unikaalse kunstiteose või kunstilise esituse loomine või omandamine;
 - ii) tehnilistel põhjustel konkurents puudub;
 - iii) tagada tuleb ainuõiguste, kaasa arvatud intellektuaalomandi õiguste kaitse;

▼ **M1**

- c) niivõrd kui see on rangelt vajalik, kui ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu ei ole võimalik kinni pidada artiklites 152, 154 ja 275 sätestatud tähtaegadest ja kui selline kiireloomuline olukord on tekkinud hankijast sõltumatult;
- d) kui teenusleping sõlmitakse ideekonkursi tulemusel ning see tuleb sõlmida võitjaga või ühega võitjatest; viimasel juhul tuleb läbirääkimistel osalemise ettepanek teha kõigile võitjatele;
- e) uute teenuste või ehitustööde puhul, mis seisnevad sellele ettevõtjale usaldatud samalaadsete teenuste või ehitustööde kordamises, kellega sama hankija on algse lepingu sõlminud, kui kõnealused teenused või ehitustööd vastavad põhiprojektile, mille elluviimiseks sõlmiti pärast hanketeate avaldamist algne leping, kui lõikes 4 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti;
- f) tarnelepingute puhul:
 - i) täiendavate tarnete puhul, mis on mõeldud tarnete või seadmete osaliseks asendamiseks või varasemate tarnete või olemasolevate seadmete täiendamiseks, kui tarnija vahetamine sunniks hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega tarneid, mis tooks kaasa ühildamatuse või ebaproportsionaalsed tehnilised raskused kasutamisel ja hooldamisel; kui institutsioonid sõlmivad lepinguid nende endi arvel, ei või selliste lepingute kestus ületada kolme aastat;
 - ii) kui tooted on valmistatud üksnes teadusuuringute, katsete, õppe- või arendustegevuse eesmärgil; sellised lepingud ei tohi siiski hõlmata masstoodangu tootmist ärilise tasuvuse väljaselgitamiseks või teadus- ja arendustegevuse kulude katmiseks;
 - iii) kaubabörsil noteeritud ja sealt ostetud toodetest koosnevate tarnete puhul;
 - iv) tarnete puhul, mis ostetakse erakordselt soodsatel tingimustel kas ettevõtjalt, kes on oma äritegevust lõpetamas, või maksejõuetusmenetlust teostavatelt likvideerijatelt, võlausaldajatega sõlmitud kokkuleppe või muu samalaadse siseriiklike õigusnormide kohase menetluse alusel;
- g) kinnisvaralepingute puhul pärast kohaliku turu uuringu tegemist;
- h) lepingute puhul, mis hõlmavad üht järgnevast:
 - i) seaduslik esindamine vahekohtu-, lepitus- või kohtumenetlustes nõukogu direktiivi 77/249/EMÜ ⁽¹⁾ artiklis 1 määratletud juristi poolt;
 - ii) õigusnõustamine eespool osutatud menetluste ettevalmistamisel või juhul, kui on konkreetsed märgid selle kohta, et suure tõenäosusega hakatakse asja, millega õigusnõustamine seondub, sellistes menetlustes arutama, tingimusel et õigusnõu annab direktiivi 77/249/EMÜ artiklis 1 määratletud jurist;

⁽¹⁾ Nõukogu direktiiv 77/249/EMÜ, 22. märts 1977, õigusteenuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta (EÜT L 78, 26.3.1977, lk 17).

▼ **M1**

- iii) vahekohtu- ja lepitamisteenused;
- iv) notarite osutatavad dokumentide tõendamise ja autentimise teenused;
- i) lepingute puhul, mis on kuulutatud salajaseks või mille täitmisega peavad kaasnema julgeolekualased erimeetmed vastavalt kehtivatele haldusnormidele või kui liidu oluliste huvide kaitse seda nõuab, tingimusel et asjaomaseid olulisi huve ei saa kaitsta muude meetmetega; kõnealused meetmed võivad hõlmata nõuet kaitsta konfidentsiaalset teavet, mille hankija on hankemenetluses kättesaadavaks teinud;
- j) finantsteenuste puhul, mis on seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/39/EÜ ⁽¹⁾ tähenduses, keskpanga teenuste ning Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa stabiilsusmehhanismiga seotud toimingute puhul;
- k) laenude puhul, mis on või ei ole seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega;
- l) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2002/21/EÜ ⁽²⁾ määratletud üldkasutatavate sidevõrkude ja elektrooniliste sideteenuste osmise puhul;
- m) rahvusvahelise organisatsiooni osutatud teenuste puhul, kui asjaomane organisatsioon ei saa oma põhikirja või asutamisdokumendi kohaselt osaleda konkurentsipõhistes hankemenetlustes

2. Pakkumust ei loeta sobivaks, kui see ei ole seotud lepingu esemega ning hankemenetluses osalemise taotlus loetakse sobimatuks, kui ettevõtja on mõnes finantsmääruse artikli 106 lõike 1 kohases menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras või ei täida valikukriteeriumeid.

3. Lõike 1 punkti b alapunktides ii ja iii sätestatud erandeid kohaldatakse ainult juhul, kui puudub mõistlik alternatiiv ning konkurentsi puudumine ei tulene hankekriteeriumite kunstlikust kitsendamisest hanke määratlemisel.

4. Lõike 1 punktis e osutatud juhtudel määratakse põhiprojektis kindlaks võimalike uute teenuste või ehitustööde ulatus ja tingimused, mille alusel vastavad lepingud sõlmitakse. Niipea kui põhiprojekti kohta on hankemenetlus välja kuulutatud, avaldatakse teave läbirääkimistega hankemenetluse võimaliku kasutamise kohta ning välistegevuse valdkonnas võetakse finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 või käesoleva määruse artikli 265 lõike 1 punktis a, artikli 267 lõike 1 punktis a või artikli 269 lõike 1 punktis a nimetatud piirmäärade kohaldamisel arvesse täiendavate teenuste või ehitustööde hinnangulist kogumaksumust. Kui institutsioonid sõlmivad lepinguid nende enda arvel, võib asjaomast menetlust kasutada ainult algse lepingu täitmise ajal ja kolme aasta jooksul alates lepingu allakirjutamisest.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/39/EÜ, 21. aprill 2004, finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ (ELT L 145, 30.4.2004, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/21/EÜ, 7. märts 2002, elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 33).

▼ **M1***Artikkel 135***Konkurentsipõhiste läbirääkimistega hankemenetluste või võistleva dialoogi kasutamine****(finantsmääruse artikli 104 lõige 5)**

1. Kui hankija kasutab konkurentsipõhist läbirääkimistega hankemenetlust või võistlevat dialoogi, järgib ta finantsmääruse artikli 104 lõikes 4 ja käesoleva määruse artikli 128 lõikes 5 sätestatud läbirääkimiste korda. Olenemata lepingu hinnangulisest maksumusest võib hankija nimetatud hankemenetlusi kasutada järgmistel juhtudel:

- a) kui pärast avatud või piiratud hankemenetluse lõpuleviimist selgub, et kõnealuste hankemenetluste tulemusena esitatud pakkumused on vastuolus eeskirjadega või ei ole lõigetes 2 või 3 kindlaks määratud kriteeriumite kohaselt vastuvõetavad, tingimusel et algseid hankedokumente ei ole oluliselt muudetud; hanketeate avaldamisest võib loobuda lõikes 4 sätestatud tingimustel;
- b) ehitustööde, tarnete või teenuste puhul, mis vastavad ühele või mitmele järgmistest kriteeriumitest:
 - i) hankija vajadusi ei saa rahuldada olemasolevate lahenduste kohandamisega;
 - ii) ehitustööd, tärned või teenused hõlmavad projekteerimist või innovatiivseid lahendusi;
 - iii) lepingut ei saa sõlmida ilma eelnevate läbirääkimisteta lepingu olemuse, keerukuse või selle õiguslike või rahaliste asjaoludega seonduvate spetsiifiliste asjaolude tõttu või lepingu esemega seotud riskide tõttu;
 - iv) hankijal ei ole võimalik koostada tehnilist kirjeldust piisava täpsusega vastavalt standardile, nagu sätestatud artikli 139 lõikes 3;
- c) kontsessioonilepingute puhul;
- d) direktiivi 2014/24/EL XIV lisas osutatud teenuslepingute puhul;
- e) muude teadus- ja arendusteenuste puhul peale nende, mis on hõlmatud CPV koodidega 73000000-2–73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 ja 73430000-5, välja arvatud juhul, kui nimetatud teenustest tuleneb kasu üksnes hankijale tema enda tegevuse läbiviimiseks või osutatud teenuse eest tasub täismahus hankija;
- f) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2010/13/EL ⁽¹⁾ määratletud audiovisuaalmeedia- või raadioringhäälingu teenuste osutamiseks mõeldud saatematerjalide omandamise, arendamise, tootmise ja kaastootmise teenuslepingute puhul ning saateaja ostu või saate pakkumise lepingute puhul.

2. Pakkumus loetakse eeskirjadega vastuolus olevaks järgmistel juhtudel:

- a) pakkumus ei vasta hankedokumentides kindlaks määratud miinimumnõuetele;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/13/EL, 10. märts 2010, audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

▼ **M1**

b) pakkumus ei vasta finantsmääruse artikli 111 lõikes 4 sätestatud pakkumuste esitamise korrale;

c) kui pakkuja lükatakse tagasi finantsmääruse artikli 107 lõike 1 punkti b või c alusel;

d) kui hankija tunnistab pakkumuse maksumuse põhjendamatult madalaks.

3. Pakkumust ei loeta vastuvõetavaks järgmistel juhtudel:

a) kui pakkumuse hind ületab hankija maksimaalset eelarvet, mis on kindlaks määratud ja dokumenteeritud enne hankemenetluse alustamist;

b) kui pakkumus ei vasta hindamiskriteeriumitele kehtestatud minimaalsetele kvaliteedinõuetele.

4. Lõike 1 punktis a nimetatud juhtudel ei nõuta hankijalt hanketeate avaldamist, kui konkurentsipõhisesse läbirääkimistega hankemenetlusse kaasatakse kõik pakkujad, kes täidavad menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumeid, välja arvatud pakkujad, kelle pakkumuse väärtus on tunnistatud põhjendamatult madalaks.

Artikkel 136

Osalemiskutsega hankemenetlus
(finantsmääruse artikli 104 lõige 5)

1. Lepingute puhul, mille maksumus jääb allapoole finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 või käesoleva määruse artikli 265 lõike 1 punktis b osutatud piirmäära, ning ilma et see piiraks käesoleva määruse artiklite 134 ja 135 kohaldamist, võib hankija kasutada osalemiskutset ükskõik kummal järgmisel eesmärgil:

a) et teha eelvalik taotlejatest, kellele tehakse ettepanek esitada pakkumus tulevaste piiratud hankemenetluste käigus;

b) et koostada loetelu huvitatud pakkujatest, kellele tehakse ettepanek esitada hankemenetluses osalemise taotlus või pakkumus.

2. Osalemiskutse alusel koostatud loetelu kehtib kuni neli aastat alates artikli 124 lõikes 1 nimetatud teate avaldamisest.

Esimeses lõigus nimetatud loetelu võib sisaldada alamloetelusid.

Huvitatud ettevõtja võib oma osalemissoovist teada anda igal ajal loetelu kehtivusaja jooksul, välja arvatud kehtivusaja viimase kolme kuu jooksul.

▼M1

3. Lepingu sõlmimiseks teeb hankija kõigile asjaomasesse loetelusse või alamloetelusse kantud taotlejatele või huvitatud pakkujatele ettepaneku teha ühte järgmistest:

- a) lõike 1 punktis a osutatud juhul esitada pakkumus;
- b) lõike 1 punktis b osutatud loetelu puhul esitada kas
 - i) pakkumus, mis sisaldab dokumente menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumite kohta, või
 - ii) dokumendid menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumite kohta ning teises etapis pakkumused kõnealuseid kriteeriumeid täitvatelt taotlejatelt.

Artikkel 136a

Keskmise maksumusega lepingud
(finantsmääruse artikli 104 lõige 1)

Keskmise maksumusega lepingu, mille maksumus jääb allapoole finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 osutatud piirmäära, võib sõlmida läbirääkimistega hankemenetluse teel, järgides sealjuures finantsmääruse artikli 104 lõikes 4 ja käesoleva määruse artikli 128 lõikes 5 sätestatud läbirääkimiste korda. Selliste hankemenetluste suhtes kohaldatakse käesoleva määruse artikli 124 lõiget 1 ja artikli 128 lõikeid 1 ja 4. Esialgse pakkumuse võivad esitada ainult taotlejad, kellele hankija on saatnud üheaegselt ja kirjalikult pakkumuse esitamise ettepaneku.

Artikkel 137

Madala maksumusega lepingud
(finantsmääruse artikli 104 lõige 1)

1. Madala maksumusega lepingu, mille maksumus ei ületa 60 000 eurot, võib sõlmida läbirääkimistega hankemenetluse teel, järgides sealjuures finantsmääruse artikli 104 lõikes 4 ja käesoleva määruse artikli 128 lõikes 5 sätestatud läbirääkimiste korda. Selliste hankemenetluste suhtes kohaldatakse käesoleva määruse artikli 124 lõiget 1 ja artikli 128 lõikeid 2 ja 4. Esialgse pakkumuse võivad esitada ainult taotlejad, kellele hankija on saatnud üheaegselt ja kirjalikult pakkumuse esitamise ettepaneku.

2. Väga madala maksumusega lepingu, mille maksumus ei ületa 15 000 eurot, võib sõlmida läbirääkimistega hankemenetluse teel, järgides sealjuures finantsmääruse artikli 104 lõikes 4 ja käesoleva määruse artikli 128 lõikes 5 sätestatud läbirääkimiste korda. Selliste hankemenetluste suhtes kohaldatakse käesoleva määruse artikli 128 lõiget 3. Esialgse pakkumuse võivad esitada ainult taotlejad, kellele hankija on saatnud üheaegselt ja kirjalikult pakkumuse esitamise ettepaneku.

3. Kuni 1 000 euro suuruseid makseid kuluartiklite eest võidakse teha lihtsalt arve alusel ilma eelneva pakkumuse vastuvõtmiseta.

▼ **M1***Artikkel 137a***Esialgsed turu-uuringud****(finantsmääruse artikli 105 lõige 1)**

1. Esialgse turu-uuringu puhul võib hankija küsida või vastu võtta nõuandeid sõltumatutelt ekspertidelt või asutustelt või ettevõtjatelt. Selliseid nõuandeid võib kasutada hankemenetluse kavandamisel ja läbiviimisel, tingimusel et need nõuanded ei põhjusta konkurentsimoonutusi ning nende tulemusel ei rikuta mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtet.

2. Kui ettevõtja on andnud hankijale nõu või on olnud muul moel kaasatud hankemenetluse ettevalmistamisse, võtab hankija artiklis 142 sätestatud asjakohaseid meetmeid tagamaks, et kõnealuse ettevõtja osalemine ei moonuta konkurentsi.

*Artikkel 138***Hankedokumendid****(finantsmääruse artikli 105 lõige 2)**

1. Hankedokumendid hõlmavad järgmist:

- a) vajaduse korral hanketeade või muud artiklite 123–126 kohaselt võetud avalikustamismeetmed;
- b) pakkumuse esitamise ettepanek;
- c) pakkumuse tehniline kirjeldus või võistleva dialoogi korral kirjeldatavad dokumendid, mis hõlmavad tehnilist kirjeldust ja asjaomaseid kriteeriumeid;
- d) näidislepingul põhinev lepingu projekt.

Esimese lõigu punkti d ei kohaldada juhul, kui näidislepingut ei saa erandlike ja nõuetekohaselt põhjendatud asjaolude tõttu kasutada.

2. Pakkumuse esitamise ettepanekus:

- a) täpsustatakse pakkumuste esitamise eeskirjad, sh eelkõige tingimus säilitada pakkumuste konfidentsiaalsus kuni avamiseni, pakkumuste vastuvõtmise lõppkuupäev ja -kellaaeg ja aadress, millele pakkumused tuleb saata või kohale toimetada, või elektroonilise esitamise korral internetiaadress;
- b) märgitakse, et pakkumuse esitamine tähendab nõustumist hankedokumentides kehtestatud tingimustega ning et pakkumus on töövõtja suhtes, kellega leping sõlmitakse, kogu lepingu täitmiseaja jooksul siduv;
- c) täpsustatakse ajavahemik, mille kestel pakkumus kehtib ja mille jooksul seda ei või mingil viisil muuta;
- d) keelatakse igasugused hankija ja pakkuja vahelised kontaktid hankemenetluse ajal, välja arvatud erandkorras artiklis 160 sätestatud tingimustel, ning kui on ette nähtud kohapealne tutvumine, täpsustatakse selle kord;

▼ **M1**

e) täpsustatakse vahendid, mille abil tõendada pakkumuste vastuvõtmise tähtajast kinnipidamist;

f) märgitakse, et pakkumuse esitamine tähendab nõustumist menetluse tulemuste elektroonilise teatavakstegemisega.

3. Pakkumuse tehniline kirjeldus sisaldab järgmisi andmeid:

a) menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumid;

b) hindamiskriteeriumid ja nende suhteline osakaal, või juhul, kui osakaalu kindlaksmääramine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik, hindamiskriteeriumide kahanev tähtsuse järjekord, mida kohaldatakse ka alternatiivsete lahenduste suhtes, kui need on hanketeates lubatud;

c) artiklis 139 nimetatud tehniline kirjeldus;

d) kui alternatiivsed lahendused on lubatud, siis miinimumnõuded, millele need peavad vastama;

e) teave selle kohta, kas kohaldatakse Euroopa Liidu privileegide ja immuuniteetide protokolli või vajaduse korral diplomaatiliste suhete Viini konventsiooni või konsulaarsuhete Viini konventsiooni;

f) hankemenetluses osalemiseks vajalikud tõendid vastavalt artiklitele 172 ja 263;

g) dunaamilise hankesüsteemi või elektrooniliste kataloogide korral kasutatavad elektroonilised seadmed ning veebiühenduse tehniline korraldus ja vajalik tehniline kirjeldus.

4. Lepingu projektis:

a) täpsustatakse leppetrahvi lepingutingimuste rikkumise korral;

b) täpsustatakse andmed, mis tuleb arvetes või asjaomastes tõendavates dokumentides artikli 102 kohaselt esitada;

c) märgitakse, et kui institutsioonid sõlmivad lepinguid nende endi arvel, siis kohaldatakse lepingu suhtes liidu õigust, mida vajaduse korral täiendab siseriiklik õigus, või kui see on artikli 121 lõikes 1 osutatud lepingute puhul vajalik, üksnes siseriiklik õigus;

d) täpsustatakse vaidluste lahendamiseks pädev kohus;

e) täpsustatakse, et töövõtja täidab keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega, kollektiivlepingutega või direktiivi 2014/24/EL X lisas loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega;

f) täpsustatakse, kas nõutakse intellektuaalomandi õiguste üleandmist;

g) märgitakse, et pakutav maksumus on kindel ega kuulu läbivaatamisele, või esitatakse tingimused või valemid maksumuse läbivaatamiseks lepingu kehtivusajal.

▼M1

Esimese lõigu punkti g kohaldamisel, kui lepingus on ette nähtud maksumuse läbivaatamine, võtab hankija eelkõige arvesse järgmist:

- i) hankemenetluse eset ja majanduslikku olukorda, milles hankemenetlus toimub;
- ii) lepingu ja ülesannete liiki ja lepingu kestust;
- iii) oma finantshuve.

Esimese lõigu punktide c ja d kohaldamisest või loobuda lepingute puhul, millele on alla kirjutatud kooskõlas artikli 134 lõike 1 punktiga m.

*Artikkel 139***Tehniline kirjeldus****(finantsmääruse artikli 105 lõige 2)**

1. Tehnilise kirjeldusega võimaldatakse kõikidele ettevõtjatele võrdne juurdepääs hankemenetlusele ning sellega ei või põhjendamatult takistada hangete avamist konkurentsile.

Tehniline kirjeldus hõlmab omadusi, mida ehitustöödelt, tarnetelt või teenustelt nõutakse, kaasa arvatud miinimumnõudeid, nii et need vastavad hankija kavandatud kasutusotstarbele.

2. Lõikes 1 nimetatud omaduste hulka võivad vastavalt vajadusele kuuluda:

- a) kvaliteet;
- b) keskkonnaohutuse ja kliimanäitajad;
- c) füüsilistele isikutele kasutamiseks mõeldud hangete puhul puuetega inimeste juurdepääsu kriteeriumid või arvestamine kõikide kasutajatega, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel;
- d) vastavushindamise tase ja läbiviimise kord;
- e) tarnete toime või kasutus;
- f) ohutus või mõõtmed, sh tarnete puhul müüginimetus ja kasutusjuhendid ning kõikide lepingute puhul mõisted, tähised, katsetamine ja katsetusmeetodid, pakendamine, märgistamine ja etiketamine, tootmisprotsessid ja -meetodid;
- g) ehitustöölepingute puhul kvaliteedi tagamisega seotud menetlused ning projekteerimise ja kuluarvestusega seotud eeskirjad, ehitustööde katse-, kontrolli- ja vastuvõtutingimused, ehitusmeetodid või -viisid ning kõik muud tehnilised tingimused, mida hankijal on võimalik üldiste või konkreetsete eeskirjade alusel lõpetatud ehitustööde ja nende juures kasutatavate materjalide või nende osade suhtes ette näha.

▼ **M1**

3. Tehniline kirjeldus koostatakse mis tahes järgmisel viisil:
 - a) viidates tähtsuse järjekorras Euroopa standarditele, Euroopa tehnilisele hinnangule, ühistele tehnilistele kirjeldustele, rahvusvahelistele standarditele, muudele Euroopa standardiorganisatsioonide koostatud tehnilistele etalonsüsteemidele või nende puudumisel samaväärsetele siseriiklikele normidele; igale viitele lisatakse märge „või samaväärne”;
 - b) võttes aluseks kasutusomadused või funktsionaalsed nõuded, sh keskkonnanäitajad, tingimusel et parameetrid on piisavalt üksikasjalikud, et pakkujad saaksid kindlaks määrata lepingu eseme ning et hankija saaks lepingu sõlmida;
 - c) kombineerides punktides a ja b sätestatud meetodeid.
 4. Kui hankija kasutab võimalust viidata lõike 3 punktis a sätestatud tehnilisele kirjeldusele, ei või ta pakkumust tagasi lükata põhjendusega, et see ei vasta asjaomasele tehnilisele kirjeldusele, kui pakkuja tõendab hankijat rahuldaval viisil mis tahes asjakohaste vahendite abil, et pakutud lahendus vastab tehnilises kirjelduses esitatud nõudmistele samaväärsel viisil.
 5. Kui hankija kasutab lõike 3 punktis b sätestatud võimalust sõnastada tehniline kirjeldus kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete kirjeldamise teel, ei või ta tagasi lükata pakkumust, mis vastab siseriiklikule standardile, millega on üle võetud teatav Euroopa standard, Euroopa tehnilisele tunnustusele, ühistele tehnilistele kirjeldustele, rahvusvahelisele standardile või mõne Euroopa standardiorganisatsiooni koostatud tehnilistele etalonsüsteemidele, kui kõnealuses tehnilises kirjelduses käsitletakse tema poolt kindlaks määratud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid.
- Pakkuja peab mis tahes asjakohaste vahenditega tõendama, et standardile vastav ehitustöö, tarne või teenus vastab hankija poolt kehtestatud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.
6. Kui hankija kavatseb osta teatavate keskkonna-, sotsiaalsete või muude näitajatega ehitustöid, tarneid või teenuseid, võib ta nõuda konkreetse märgise olemasolu või seada märgisele teatavad nõuded, eeldusel et kõik järgmised tingimused on täidetud:
 - a) märgise nõuded puudutavad üksnes lepingu esemega seotud kriteeriumeid ning need sobivad hanke omaduste kindlaksmääramiseks;
 - b) märgise nõuded põhinevad objektiivselt kontrollitavatel ja mittedis-krimineerivatel kriteeriumitel;
 - c) märgised on kehtestatud avatud ja läbipaistva menetlusega, milles saavad osaleda kõik asjaomased sidusrühmad;
 - d) märgised on kättesaadavad kõikidele huvitatud isikutele;
 - e) märgise nõuded määrab kindlaks kolmas isik, kelle üle märgist taot-leval ettevõtjal ei ole otsustavat mõju.

▼ **M1**

Hankija võib nõuda, et ettevõtjad esitaksid hankedokumentides esitatud kriteeriumide täitmise tõendamiseks katsearuande või sertifikaadi, mille on koostanud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 765/2008 ⁽¹⁾ akrediteeritud vastavushindamisasutus või muu samaväärne vastavushindamisasutus.

7. Hankija aktsepteerib lisaks lõikes 6 osutatud tõenditele ka muid asjakohaseid tõendeid, nagu tootja tehniline toimik, kui ettevõtjal puudus juurdepääs sertifikaatidele või katsearuannetele või tal ei olnud võimalik neid hankida või tal ei olnud võimalik hankida ettenähtud tähtaja jooksul konkreetset märgist põhjustel, mis ei johtu asjaomase ettevõtjast, tingimusel et asjaomane ettevõtja tõendab, et teostatavad ehitustööd ja hanked või osutatavad teenused vastavad konkreetse märgise nõuetele või hankija kehtestatud konkreetsetele nõuetele.

8. Tehnilises kirjelduses ei viidata konkreetsele mudelile või allikale või konkreetsele protsessile, mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid, ega kaubamärkidele, patentidele, tüüpidele, konkreetsele päritolule ega tootmisprotsessile, mis asetaks teatavad tooted või ettevõtjaid eelisseisundisse või välistaks need, välja arvatud juhul, kui see on lepingu eseme seisukohast põhjendatud.

Erandkorras lubatakse sellist viitamist, kui lepingu eset ei ole võimalik piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märges „või sellega samaväärne”.

*Artikkel 141***Deklaratsioon ja tõendid kõrvalejätmist põhjustava olukorra puudumise kohta****(finantsmääruse artiklid 106 ja 107)**

1. Finantsmääruse artikli 106 lõike 10 kohaldamisel aktsepteerib hankija Euroopa ühtset hankedokumenti, millele on viidatud direktiivis 2014/24/EL, või selle puudumisel allakirjutatud ja kuupäevastatud kirjalikku kinnitust, milles kinnitatakse, et ettevõtja ei ole üheski finantsmääruse artikli 106 lõigetes 1 ja 4 ega artiklis 107 nimetatud olukorras või et ta on ühes finantsmääruse artikli 106 lõike 7 punktis a viidatud olukorras.

Ettevõtja võib uuesti kasutada seda Euroopa ühtset hankedokumenti, mida ta kasutas eelmises hankemenetluses, tingimusel et ta kinnitab, et selles sisalduv teave on jätkuvalt õige.

Kui hankija piirab taotlejate arvu vastavalt finantsmääruse artikli 104 lõikele 3, esitavad kõik taotlejad käesoleva artikli lõikes 3 nimetatud tõendid.

Olenevalt oma riskianalüüsist võib hankija otsustada mitte nõuda Euroopa ühtset hankedokumenti või kirjalikku kinnitust järgmistel juhtudel:

- a) artikli 137 lõike 2 kohased väga madala maksumusega hankemenetlused;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 765/2008, 9. juuli 2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

▼ **M1**

b) hankemenetlused lepingute sõlmimiseks välistegevuse valdkonnas, kui lepingute maksumus ei ületa 20 000 eurot vastavalt artikli 265 lõikele 1, artikli 267 lõikele 1 või artikli 269 lõikele 1.

2. Edukas pakkuja esitab hankija poolt kindlaksmääratud tähtaja jooksul ja enne lepingule allakirjutamist lõikes 3 nimetatud tõendid, mis kinnitavad Euroopa ühtset hankedokumenti või kirjalikku kinnitust, järgmistel juhtudel:

a) institutsioonide poolt nende endi arvel sõlmitavate lepingute puhul, mille maksumus on võrdne finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 osutatud piirmääradega või neist suurem;

b) välistegevuse valdkonnas sõlmitavate lepingute puhul, mille maksumus on võrdne artikli 265 lõike 1 punktis a, artikli 267 lõike 1 punktis a või artikli 269 lõike 1 punktis a nimetatud piirmääradega või neist suurem.

3. Hankija aktsepteerib rahuldava tõendina selle kohta, et ettevõtja ei ole üheski finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktis a, c, d või f kirjeldatud olukorras, hiljutist karistusregistri väljavõtet või selle puudumisel samaväärse dokumendi esitamist, mille on hiljuti välja andnud ettevõtja asukohariigi õigus- või haldusasutus ja mis tõendab, et need nõuded on täidetud.

Hankija aktsepteerib rahuldava tõendina selle kohta, et ettevõtja ei ole finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktis a või b kirjeldatud olukorras, asjaomase riigi pädeva asutuse välja antud hiljutist tõendit.

Kui asjaomases riigis ei anta sellist tõendit välja, võib ettevõtja esitada vandega kinnitatud avalduse, mis on tehtud õigusasutuse või notari ees, või selle puudumisel ausõnalise avalduse, mis on tehtud ettevõtja asukohariigi haldusasutuse või kvalifitseeritud kutseorganisatsiooni ees.

4. Hankija loobub nõudmast ettevõtjalt lõikes 3 osutatud dokumentaalsete tõendite esitamise kohustuse täitmist rahvusvahelise organisatsiooni puhul, kui tal on sellistele tõenditele tasuta juurdepääs riikliku andmebaasi kaudu või kui sellised tõendid on talle juba esitatud mõne teise hankemenetluse jaoks, tingimusel et dokumentide väljaandmise kuupäevast ei ole möödunud üle ühe aasta ja et need on endiselt kehtivad.

Sellisel juhul esitab ettevõtja kirjaliku kinnituse selle kohta, et dokumentaalsed tõendid on juba esitatud varasema hankemenetluse käigus, ja kinnitab, et tema olukorras ei ole toimunud muutusi.

*Artikkel 142***Konkurentsimoonutuste vältimise meetmed****(finantsmääruse artikli 107 lõige 1)**

Finantsmääruse artikli 107 lõike 1 punktis c osutatud meetmete hulka kuuluvad muu hulgas teistele taotlejatele ja pakkujatele sellise olulise teabe edastamine, mida on vahetatud seoses asjaomase taotleja või pakkuja hankemenetluse ettevalmistamises osalemisega või selle tulemusena, ning pakumuste vastuvõtmiseks piisava tähtaja kehtestamine.

▼ **M1**

Asjaomane taotleja või pakkuja jäetakse menetlusest kõrvale üksnes siis, kui puuduvad muud vahendid, millega tagada võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist.

Enne sellist kõrvalejätmist antakse taotlejatele ja pakkujatele võimalus tõendada, et nende osalemine hankemenetluse ettevalmistamises ei moonuta konkurentsi.

*Artikkel 143***Varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi andmebaasi toimimine****(finantsmääruse artikli 108 lõiked 1, 2, 3, 4 ja 12)**

Finantsmääruse artikli 108 lõikes 1 osutatud andmebaasi toimimise tagamiseks määravad finantsmääruse artikli 108 lõike 2 punktides c, d ja e nimetatud institutsioonid, asutused, organid, ametid ja üksused kindlaks volitatud isikud.

Vajaduse korral esitavad kõnealused volitatud isikud finantsmääruse artikli 108 lõikes 3 osutatud teabe. Neile võimaldatakse juurdepääs kooskõlas finantsmääruse artikli 108 lõigetega 4 ja 12.

Finantsmääruse artikli 108 lõike 2 punktis d nimetatud üksuste poolt juba valdkondlike eeskirjade kohaselt kindlaks määratud volitatud isikuid võib kasutada finantsmääruse artikli 108 lõike 12 kohaldamisel.

Finantsmääruse artikli 108 lõike 2 punktis d nimetatud üksustelt taotletud teavet edastatakse kooskõlas valdkondlike eeskirjadega ainult eiramisjuhtumite haldamise süsteemi kaudu, mis on praegu kasutusel olev komisjoni automatiseeritud infosüsteem pettustest ja eeskirjade eiramisest teatamiseks.

Finantsmääruse artikli 108 lõike 4 kohaldamisel teeb komisjon kõnealuse automatiseeritud süsteemi kaudu edastatud teabe kättesaadavaks finantsmääruse artikli 108 lõikes 1 osutatud andmebaasis.

*Artikkel 144***Toimkond****(finantsmääruse artikli 108 lõige 6)**

1. Toimkonna esimehe nimetab ametisse komisjon. Esimees valitakse Euroopa Kontrollikoja või Euroopa Kohtu endiste liikmete või endiste ametnike hulgast, kes on töötanud muudes liidu institutsioonides peale komisjoni vähemalt peadirektori ametikohal. Esimees valitakse isikuumaduste ja ametialaste võimete alusel ning tal peavad olema laialdased kogemused õigus- ja finantsküsimumustes, tõendatud pädevus, sõltumatus ja terviklikkus. Ametiaeg kestab viis aastat ja seda ei saa pikendada. Esimees nimetatakse ametisse erinõunikuna Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimuste artiklis 5 kindlaksmääratud tähenduses.

▼ M1

Toimkonna esimees juhatab kõiki toimkonna koosolekuid. Ta on oma kohustuste täitmisel sõltumatu. Tal ei tohi olla huvide konflikti toimkonna esimehena tegutsemise ja muude ametikohustuste vahel.

2. Komisjon määrab kaks toimkonna alalist liiget. Veel üks liige esindab taotluse esitanud hankijat ja ta määratakse oma sisekorralduse kohaselt.

3. Toimkonna alaline sekretariaat tagab järgmise:

a) valmistab ette toimkonnale esitatud teabe analüüsi vastavalt finantsmääruse artikli 108 lõike 8 punktile a;

b) teeb finantsmääruse artikli 108 lõike 8 punktide b, c ja f kohaldamisel koostööd ettevõtjate ja teiste volitatud eelarvevahendite kasutajatega;

c) peab registrit, milles talletatakse kõik soovitusel, mis toimikond on kooskõlas finantsmääruse artikli 108 lõikega 5 vastu võtnud, ja kõik otsused, mis hankija on kooskõlas finantsmääruse artikli 106 lõikega 3 vastu võtnud;

d) tagab keskse avaldamise vastavalt finantsmääruse artikli 106 lõikele 16.

4. Toimkonna iga liige arutab iga esitatud juhtumit kooskõlas eeskirjade ja menetlustega, mis on ette nähtud käesolevas määruses, finantsmääruses ja muudes komisjoni kehtestatud kohaldatavates eeskirjades. Kõigil toimkonna liikmetel on enne ametissemääramist ja kogu ametiaja vältel kohustus avaldada viivitamata teod, mis tõenäoliselt kujutavad endast huvide konflikti finantsmääruse artikli 57 või käesoleva määruse artikli 32 tähenduses. Toimkonna liikmed taandavad end selliste juhtumite käsitlemisest, millega seoses neil on konkreetne huvide konflikt.

5. Komisjon määrab kindlaks toimkonna töökorra.

Artikkel 146

Valikukriteeriumid

(finantsmääruse artikli 110 lõige 2)

1. Hankija määrab hankedokumentides kindlaks valikukriteeriumid, suutlikkuse miinimumtasemed ja tõendid, mida selle suutlikkuse tõendamiseks nõutakse. Kõik nõuded on seotud ja proportsionaalsed lepingu esemega.

Hankija näeb hankedokumentides ette, kuidas ettevõtjate rühmad peavad valikukriteeriumeid täitma, võttes arvesse lõiget 6.

Kui leping on osadeks jaotatud, võib hankija kehtestada suutlikkuse miinimumtasemed iga osa kohta. Kui mitme osa kohta sõlmitakse leping sama töövõtjaga, võib hankija kehtestada täiendavad suutlikkuse miinimumtasemed.

2. Seoses suutlikkusega tegeleda kutsetööga võib hankija nõuda, et ettevõtja täidaks vähemalt ühe järgmistest tingimustest:

▼ **M1**

- a) ettevõtja on kantud mõnda kutse- või äriregistrisse, välja arvatud rahvusvaheliste organisatsioonide puhul;
- b) teenuslepingute puhul sellise loa olemasolu, mis tõendab, et ettevõtja võib oma asukohariigis lepingut täita, või kuulumist teatavasse kutseorganisatsiooni.

3. Hankemenetluses osalemise taotlusi või pakkumusi vastu võttes aktsepteerib hankija Euroopa ühtset hankedokumenti või selle puudumisel kirjalikku kinnitust, milles kinnitatakse, et taotleja või pakkuja täidab valikukriteeriumeid.

Hankija võib menetluse jooksul igal ajal paluda taotlejatel ja pakkujatel esitada ajakohastatud kinnituse või kõik tõendavad dokumendid või osa nendest, kui see on menetluse nõuetekohaseks läbiviimiseks vajalik.

Hankija nõuab taotlejalt või edukalt pakkujalt ajakohaste tõendavate dokumentide esitamist, välja arvatud juhul, kui ta on kõnealused dokumendid mõne teise hankemenetluse jaoks juba saanud, tingimusel et dokumendid on endiselt ajakohased, või kui tal on dokumentidele tasuta juurdepääs riikliku andmebaasi kaudu.

4. Hankija võib sõltuvalt oma riskianalüüsist otsustada ettevõtjate õigusliku, regulatiivse, finants-, majandus-, tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kohta tõendeid mitte nõuda järgmistel juhtudel:

- a) hankemenetluste puhul, kus institutsioonid sõlmivad nende endi arvel keskmise või madala maksumusega lepingu, mille maksumus ei ületa finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 osutatud piirmäärasid;
- b) hankemenetluste puhul, kus välistegevuse valdkonnas sõlmitakse leping, mille maksumus ei ületa artikli 265 lõike 1 punktis a, artikli 267 lõike 1 punktis a või artikli 269 lõike 1 punktis a osutatud piirmäärasid.

Kui hankija otsustab ettevõtjate õigusliku, regulatiivse, finants-, majandus-, tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kohta tõendeid mitte nõuda, eelmakseid ei tehta.

5. Kui see on asjakohane, võib ettevõtja konkreetse lepingu puhul tugineda teiste üksuste suutlikkusele, olenemata nendevaheliste suhete õiguslikust laadist. Sel juhul peab ta hankijale tõendama, et tema käsutuses on lepingu täitmiseks vajalikud vahendid, esitades sellistelt üksustelt saadud vastava kinnituse.

Seoses tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumitega võib ettevõtja teiste üksuste suutlikkusele tugineda üksnes juhul, kui need üksused teevad selliseid ehitustöid ja osutavad selliseid teenuseid, mille jaoks selline suutlikkus on nõutav.

Kui ettevõtja toetub teiste üksuste suutlikkusele seoses majandusliku ja finantssuutlikkusega seotud kriteeriumitega, võib hankija nõuda, et ettevõtja ja vastavad üksused vastutavad ühiselt lepingu täitmise eest.

▼ M1

Hankija võib nõuda pakkuvalt teavet kõigi lepingu osade kohta, mille suhtes pakkuja soovib sõlmida allhankelepinguid, ja selle kohta, kes on alltöövõtjad.

Ehitustööde või teenuste puhul, mida osutatakse hankija otsese järelevalve alla kuuluvast kohast, nõuab hankija, et töövõtja teataks talle lepingu täitmisega seotud alltöövõtjate nimed, kontaktandmed ja seaduslikud esindajad, kaasa arvatud alltöövõtjaid käsitlevad võimalikud muudatused.

6. Hankija kontrollib, kas need üksused, kelle suutlikkusele ettevõtja kavatseb toetuda, ja juhul kui alltöövõtt moodustab olulise osa lepingust, siis alltöövõtjad, keda kavatsetakse kasutada, vastavad asjaomastele valikukriteeriumitele.

Hankija nõuab, et ettevõtja asendaks üksuse või alltöövõtja, kes ei vasta asjaomastele valikukriteeriumitele.

7. Seoses ehitustöölepingute ja teenuslepingute ning tarnelepingutega seotud kohaletoomis- ja paigaldamistoimingutega võib hankija nõuda, et teatavaid olulisi ülesandeid täidaks pakkuja ise, või kui pakkumuse on esitanud ettevõtjate rühm, siis selle rühma liige.

Artikkel 147

Majanduslik ja finantssuutlikkus
(finantsmääruse artikli 110 lõige 2)

1. Tagamaks, et ettevõtjatel on lepingu täitmiseks vajalik majanduslik ja finantssuutlikkus, võib hankija nõuda eelkõige, et:

- a) ettevõtjatel oleks teatav minimaalne aastakäive, sealhulgas teatav miinimumkäive lepinguga hõlmatud valdkonnas;
- b) ettevõtjad esitaksid teavet oma raamatupidamise aastaaruannete kohta, milles on ära näidatud varade ja kohustuste suhe;
- c) ettevõtjatel oleks asjakohasel tasemel ametialane vastutuskindlustus.

Esimese lõigu punkti a kohaldamisel ei või minimaalne aastakäive olla suurem kui lepingu kahekordne hinnanguline aastane maksumus, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mis on seotud hanke olemusega ja mida hankija selgitab hankedokumentides.

Esimese lõigu punkti b tähenduses selgitab hankija kõnealuste suhtarvude suhtes kohaldatavaid meetodeid ja kriteeriumeid hankedokumentides.

2. Kui kasutatakse dünaamilist hankesüsteemi, lähtutakse maksimaalse aastakäibe arvutamisel süsteemi alusel sõlmitavate konkreetsete lepingute eeldatavast maksimaalsest maksumusest.

▼ M1

3. Hankija määrab hankedokumentides kindlaks tõendid, mille ettevõtjad peavad oma majandusliku ja finantssuutlikkuse tõendamiseks esitama. Ta võib nõuda eelkõige ühte või mitut järgmist dokumenti:

- a) asjakohane pangaväljavõtte või vajaduse korral tõend asjaomase ametialase vastutuskindlustuse kohta;
- b) kuni viimase kolme suletud majandusaasta finantsaruanded või väljavõtted finantsaruannetest;
- c) väljavõtte ettevõtja kuni kolme viimase majandusaasta kogukäibe ja vajaduse korral lepinguga hõlmatud valdkonna käibe kohta.

Kui ettevõtja ei saa hankija nõutud dokumente mõjuval põhjusel esitada, võib ta tõendada oma majanduslikku ja finantssuutlikkust mis tahes muu dokumendiga, mida hankija peab asjakohaseks.

Artikkel 148

Tehniline ja kutsealane suutlikkus
(finantsmääruse artikli 110 lõige 2)

1. Hankija kontrollib, et taotlejad või pakkujad vastavad tehnilise ja kutsealase suutlikkuse seisukohast minimaalsetele valikukriteeriumitele kooskõlas lõigetega 2–5.

2. Hankija määrab hankedokumentides kindlaks tõendid, mille ettevõtjad peavad oma tehnilise ja kutsealase suutlikkuse tõendamiseks esitama. Ta võib nõuda ühte või mitut järgmist dokumenti:

- a) ehitustööde, kohaletoomist või paigaldamist eeldavate ja tarnete või teenuste puhul lepingu täitmise eest vastutavate isikute haridust, kutsekvalifikatsiooni, oskusi, kogemusi ja oskusteavet tõendavad dokumendid;
- b) järgmine loetelu:
 - i) viimase kolme aasta jooksul osutatud põhilistest teenustest ja põhilistest tarnetest koos maksumuste, kuupäevade ja avalikõiguslike või eraõiguslike klientidega, millele lisatakse taotluse korral kliendi antud kinnitused;
 - ii) viimase viie aasta jooksul tehtud ehitustööde nimekiri, millele on lisatud tõendid tähtsamate tööde nõuetekohase teostamise kohta;
- c) kinnitus tehnilise varustuse, töövahendite ja seadmete kohta, mis on ettevõtjale teenuslepingu või ehitustööde lepingu täitmiseks kättesaadavad;
- d) ettevõtjale kvaliteedi tagamiseks kättesaadavate tehniliste seadmete ja vahendite kirjeldus ning olemasolevate uurimis- ja arendussüsteemide kirjeldus;

▼ **M1**

- e) viide ettevõtjale kättesaadavate tehniliste töötajate või tehniliste üksuste kohta sõltumata sellest, kas nad kuuluvad otse ettevõtjale või mitte, eelkõige kvaliteedikontrolli eest vastutavate isikute või üksuste kohta;
- f) tarnete puhul: näidised, kirjeldused või autentsed fotod või ametlike kvaliteedikontrolliasutuste või pädevaks tunnistatud ametite koostatud tõendid, mis kinnitavad toodete vastavust, viidates selgelt teatavatele tehnilistele kirjeldustele või standarditele;
- g) ehitustööde ja teenuste puhul tõend ettevõtja töötajate ja juhtkonna liikmete aasta keskmise arvu kohta kolme viimase aasta jooksul;
- h) märke tarneahela juhtimise ja jälgimise süsteemide kohta, mida ettevõtja saab lepingu täitmisel kohaldada;
- i) märke keskkonnajuhtimismeetmete kohta, mida ettevõtja saab lepingut täites kohaldada.

Esimese lõigu punkti b alapunkti i kohaldamisel võivad hankijad piisava konkurentsitaseme tagamiseks vajaduse korral märkida, et arvesse võetakse tõendeid ka rohkem kui kolme aasta eest tehtud oluliste tarnete ja osutatud teenuste kohta.

Esimese lõigu punkti b alapunkti ii kohaldamisel võivad hankijad piisava konkurentsitaseme tagamiseks vajaduse korral märkida, et arvesse võetakse tõendeid ka rohkem kui viie aasta eest tehtud oluliste ehitustööde kohta.

3. Kui tärned või teenused on keerukad või erandlikult vajalikud teatavaks eesmärgiks, võib tehnilist ja kutsealast suutlikkust tõendada kontrolliga, mille teostab hankija või hankija nimel ettevõtja asukohariigi pädev ametiasutus, kui see asutus on nõus seda tegema. Selliste kontrollide käigus kontrollitakse tarnija tehnilist suutlikkust ja tootmisvõimsust ning vajaduse korral tema uurimis- ja arendussüsteeme ja kvaliteedikontrolli meetmeid.

4. Kui hankija nõuab, et esitataks sõltumatute asutuste koostatud tõendid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid kvaliteedi tagamise standardeid, sealhulgas puudega inimeste ligipääsu tagamise nõuet, viitab hankija kvaliteedi tagamise süsteemidele, mis põhinevad akrediteeritud asutuste sertifitseeritud asjaomaste Euroopa standardite seerial. Hankija aksepteerib ka muid tõendeid samaväärsete kvaliteedi tagamise meetmete kohta ettevõtjalt, kellel ei ole tõendatavalt sellistele tõenditele juurdepääsu või võimalust saada neid tõendeid ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, tingimusel et ettevõtja tõendab, et kavandatavad kvaliteedi tagamise meetmed vastavad nõutavatele kvaliteedi tagamise standarditele.

▼ **M1**

5. Kui hankija nõuab, et esitataks sõltumatute asutuste koostatud tõendid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid keskkonnajuhtimissüsteeme või -standardeid, viitab hankija Euroopa Liidu keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemile või muudele keskkonnajuhtimissüsteemidele, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1221/2009 ⁽¹⁾ artikli 45 kohaselt tunnustatud, või muudele keskkonnajuhtimisstandarditele, mis põhinevad akrediteeritud asutuste väljaantud asjaomastel Euroopa või rahvusvahelistel standarditel. Kui ettevõtjal ei olnud tõendatavalt sellistele tõenditele juurdepääsu või võimalust saada neid tõendeid ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, aktsepteerib hankija ka muud tõendusmaterjali keskkonnajuhtimismeetmete järgimise kohta, tingimusel et ettevõtja tõendab, et need meetmed on samaväärsed kohaldatava keskkonnajuhtimissüsteemi või -standardi kohaselt nõutavate meetmetega.

6. Hankija võib järeldada, et ettevõtjal ei ole nõutavat kutsealast suutlikkust lepingu täitmiseks asjakohaste kvaliteedinormide kohaselt, kui hankija on kindlaks teinud, et ettevõtjal esineb huvide konflikt, mis võib lepingu täitmist negatiivselt mõjutada.

*Artikkel 149***Hindamiskriteeriumid****(finantsmääruse artikli 110 lõige 3)**

1. Kvaliteedikriteeriumite hulka võivad kuuluda sellised elemendid nagu tehnilised eelised, esteetilised ja funktsionaalsed omadused, ligipääsetavus, arvestamine kõikide kasutajatega, sotsiaalsed, keskkondlikud ja innovaatilised omadused, tootmis-, tarne- või kauplemisprotsess ja ehitustööde, tarnete või teenuste olemusringi mis tahes etapi spetsiifilised protsessid, lepingut täitma määratud töötajate töökorraldus, müügi järgne hooldus ja tehniline abi või kättetoimetamise tingimused, nagu kättetoimetamise kuupäev, protsess ja periood või paigaldamise periood.

2. Hankija märgib hankedokumentides suhtelise osakaalu, mille ta annab igale valitud kriteeriumile majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemisel, välja arvatud juhul, kui see tehakse kindlaks madalaima hinna alusel. Nimetatud osakaalusid võib väljendada ligikaudsel viisil asjakohase maksimaalse vahemikuna.

Hinnale või maksumusele antav osakaal ei või teiste kriteeriumitega võrreldes olla selline, et see muudaks hinna või maksumuse mõju ebaoluliseks.

Kui osakaalu kasutamine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik, esitab hankija kriteeriumid kahanevas tähtsuse järjekorras.

3. Hankija võib ette näha minimaalsed kvaliteeditasemed. Neist kvaliteeditasemetest allapoole jäävad pakkumused lükatakse tagasi.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1221/2009, 25. november 2009, organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 761/2001 ning komisjoni otsused 2001/681/EÜ ja 2006/193/EÜ (ELT L 342, 22.12.2009, lk 1).

▼ M1

4. Olelusringi kulude arvestamisel võetakse asjakohases ulatuses osaliselt või täielikult arvesse ehitustööde, tarnete või teenuste olelusringi jooksul tekkivaid järgmisi kulusid:

a) hankija või muude kasutajate kantavad kulud, nagu:

- i) soetamisega seotud kulud;
- ii) kasutamisega seotud kulud, nagu energia- ja muude ressursside tarbimine;
- iii) hoolduskulud;
- iv) kasutamisjärgsed kulud, nagu kogumise ja ringlussevõtu kulud;

b) keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud, mis on seotud ehitustööde, tarnete või teenustega nende olelusringi jooksul, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha.

5. Kui hankija hindab kulusid olelusringi kulude arvestamise alusel, märgib ta hankedokumentides, milliseid andmeid pakkujad peavad esitama ning meetodi, mida ta kasutab nende andmete alusel olelustersükli kulude kindlaksmääramiseks.

Keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavate kulude hindamiseks kasutatav meetod peab vastama järgmistele tingimustele:

- a) see põhineb objektiivselt kontrollitavatel mittediskrimineerivatel kriteeriumidel;
- b) see on kõigile huvitatud isikutele kättesaadav;
- c) ettevõtjad saavad nõutavat teavet esitada mõistlikke jõupingutusi tehes.

Vajaduse korral kasutab hankija olelusringi kulude hindamise kohustuslikku ühist meetodit, mis on ette nähtud direktiivi 2014/24/EL XIII lisas.

Artikkel 150

**Elektrooniliste oksjonite kasutamine
(finantsmääruse artikli 110 lõige 5)**

1. Hankijad võivad kasutada elektroonilisi oksjoneid, milles näidatakse uued allapoolse korregeeritud maksumused või pakkumuste teatavate näitajatega seonduvad väärtused.

Hankija viib läbi elektroonilise oksjoni, mis on elektrooniline kordumenu menetlus, mis toimub pärast pakkumuste esialgset täielikku hindamist, võimaldades need pakkumused automaatsete hindamismeetodite abil järjestada.

2. Kui pakkumisdokumendid on võimalik täpselt koostada, võib hankija avatud, piiratud või konkurentsipõhise läbirääkimistega hanke menetluse puhul otsustada, et avaliku hanke lepingu sõlmimisele eelneb elektrooniline oksjon.

Elektroonilise oksjoni võib korraldada hankemenetluse uuesti alustamisel raamlepingu pooltega, nagu on osutatud artikli 122 lõike 3 punktis

▼ **M1**

b, ning hankemenetluse alustamisel lepingute puhul, mis sõlmitakse artiklis 131 osutatud dünaamilist hankesüsteemi kasutades.

Elektroonilise oksjoni aluseks on üks finantsmääruse artikli 110 lõikes 4 sätestatud hindamismeetoditest.

3. Hankija, kes otsustab korraldada elektroonilise oksjoni, teatab sellest hanketeates.

Hankedokumendid hõlmavad järgmist teavet:

- a) näitajad, mille väärtused on elektroonilise oksjoni esemeks, tingimusel et need näitajad on kvantifitseeritavad ning et neid saab väljendada arvuliselt või protsentides;
- b) esitada võidavatele väärtustele seatud võimalikud piirangud sellisena, nagu need tulenevad lepingu esemega seotud tehnilisest kirjeldusest;
- c) teave, mis tehakse elektroonilise oksjoni käigus pakkujatele kättesaadavaks, ning vajaduse korral ka see, millal see neile kättesaadavaks tehakse;
- d) asjakohane teave elektroonilise oksjoni pidamise korra kohta, kaasa arvatud selle kohta, kas oksjon toimub etappidena ja millist lõikes 7 sätestatud oksjoni sulgemise viisi kasutatakse;
- e) tingimused, mille alusel pakkujatel on võimalik pakkumusi esitada, ning eelkõige miinimumvahed, mida vajaduse korral pakkumuse esitamisel nõutakse;
- f) asjakohane teave kasutatavate elektrooniliste seadmete ning veebiühenduse korralduse ja tehniliste näitajate kohta.

4. Kõigile pakkujatele, kes on esitanud vastuvõetava pakkumuse, edastatakse üheaegselt elektroonilisel teel kutse elektroonilisel oksjonil osalemiseks, kasutades instruktsioonide kohaseid ühendusi. Kutses märgitakse elektroonilise oksjoni alguskuupäev ja -kellaeg.

Elektrooniline oksjon võib toimuda mitmes järjestikuses etapis. Elektroonilist oksjonit ei või alustada enne kahe tööpäeva möödumist kutsete väljasaatmise kuupäevast.

5. Kutsele lisatakse asjakohase pakkuja pakkumuse täieliku hindamise tulemused.

Kutses esitatakse ka elektroonilisel oksjonil esitatud uute hindade ja/või väärtuste põhjal automaatselt toimuva ümberjärjestuse määramiseks kasutatav matemaatiline valem. Kõnealuses valemis võetakse arvesse kõikide majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemiseks ette nähtud kriteeriumite osakaalusid, nagu need on näidatud hankedokumentides. Selleks vähendatakse eelnevalt kõiki vahemikke kindlaksmääratud väärtuseni.

Kui lubatud on alternatiivsed lahendused, tuleb iga lahenduse jaoks ette näha eraldi valem.

▼ **M1**

6. Elektroonilise oksjoni iga etapi käigus edastab hankija kõikidele pakkujatele viivitamata vähemalt sellise teabe, millest piisab, et pakkuja saaks igal hetkel kindlaks teha oma suhtelise koha järjestuses. Kui eelnevalt on nii teatatud, võib ta edastada ka muud teavet muude esitatud hindade või väärtuste kohta, samuti võib ta teha teatavaks oksjoni mis tahes etapis osalejate arvu. Siiski ei või ta üheski elektroonilise oksjoni etapis avalikustada pakkujate isikuid.

7. Hankija sulgeb elektroonilise oksjoni ühel või mitmel järgmistest viisidest:

- a) eelnevalt osutatud kuupäeval ja kellaajal;
- b) kui pakkujad ei esita enam minimaalsete erinevuste nõuetele vastavaid uusi hindu ega uusi väärtusi, tingimusel et hankija on eelnevalt ära näidanud aja, mille möödumisel viimasest hinna või väärtuse esitamisest ta elektroonilise oksjoni sulgeb;
- c) kui on läbitud eelnevalt ära näidatud arv oksjoni etappe.

8. Pärast elektroonilise oksjoni sulgemist sõlmib hankija lepingu elektroonilise oksjoni tulemuste põhjal.

Artikkel 151

Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused
(finantsmääruse artikli 110 lõige 5)

1. Kui teatava lepingu puhul tundub pakkumuses esitatud hind või maksumus olevat põhjendamatult madal, nõuab hankija kirjalikult täpsustusi hinna või maksumuse nende osade kohta, mida ta peab asjakohaseks, ja annab pakkujale võimaluse esitada märkusi.

Hankija võib eelkõige arvesse võtta märkusi, mis on seotud:

- a) tootmisprotsessi, teenuste osutamise või ehitusmeetodi säästlikkusega;
- b) valitud tehniliste lahendustega või pakkujale kättesaadavate erakordselt soodsate tingimustega;
- c) pakkumuse ainulaadsusega;
- d) kõigi keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavate nõuete järgimisega pakkuja poolt;
- e) kõigi keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavate nõuete järgimisega alltöövõtjate poolt;
- f) pakkuja võimalusega saada riigiabi kooskõlas kohaldatavate eeskirjadega.

▼M1

2. Hankija võib pakkumuse tagasi lükata üksnes siis, kui esitatud tõendid ei õigusta rahuldaval määral väljapakutud madalat hinda või maksumust.

Hankija võib pakkumuse tagasi lükata, kui ta on kindlaks teinud, et pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, sest see ei vasta keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavatele nõuetele.

3. Kui hankija teeb kindlaks, et pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, kuna pakkuja on saanud riigiabi, võib ta pakkumuse üksnes kõnealusel põhjusel tagasi lükata ainult juhul, kui pakkuja ei suuda hankija määratud piisava ajavahemiku jooksul tõendada, et kõnealune abi sobib kokku siseturuga ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses.

*Artikkel 152***Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtajad****(finantsmääruse artikli 111 lõige 1)**

1. Hankija kehtestab pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmiseks tähtajad.

Tähtaegu kindlaks määrates võtab hankija arvesse lepingu keerukust ja pakkumuste koostamiseks vajalikku aega. Kui pakkumusi saab esitada üksnes pärast hankelepingu täitmise kohaga tutvumist või hankedokumente täiendavate dokumentide kontrollimist kohapeal, kehtestatakse pakkumuste vastuvõtmiseks tähtajad, mis on pikemad käesolevas artiklis sätestatud miinimumtähtaegadest.

Tähtaegu pikendatakse viie päeva võrra järgmistel juhtudel:

- a) hankija ei võimalda hankedokumentidele tasuta otsest elektroonilist juurdepääsu;
- b) hanketeade on avaldatud vastavalt artikli 125 lõike 2 punktile b.

▼B

2. Avatud hankemenetluse lepingute puhul, mille maksumus on võrdne artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või on neist suurem, on pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 42 päeva alates hanketeate väljasaatmise kuupäevast.

3. Kui piiratud hankemenetlust, artiklis 132 nimetatud võistlevat dialoogi või väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetlust kasutatakse artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmääradest suurema maksumusega lepingute puhul, peab hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtaeg olema vähemalt 37 päeva alates hanketeate väljasaatmise kuupäevast.

Piiratud hankemenetluse lepingute puhul, mille maksumus on võrdne artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või on neist suurem, on pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 40 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast.

▼B

Hankemenetluses, millele eelneb artikli 136 lõikes 1 osutatud osalemiskutse, on tähtaeg järgmine:

- a) artikli 136 lõike 1 punktis a ja lõike 3 punkti b alapunktis i osutatud menetluse raames esitatavate pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg on vähemalt 21 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast;
- b) artikli 136 lõike 3 punkti b alapunktis ii osutatud kaheetapilise menetluse raames esitatavate hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtaeg on vähemalt kümme päeva ja pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 21 päeva.

▼M1

4. Piiratud hankemenetluste ja konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul on pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 30 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast.

5. Dünaamiliste hankesüsteemide puhul on pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 10 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast.

6. Hankemenetluste puhul, millele eelneb artikli 136 lõikes 1 osutatud osalemiskutse, on tähtaeg järgmine:

- a) artikli 136 lõike 1 punktis a ja lõike 3 punkti b alapunktis i osutatud menetluse raames esitatavate pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg on vähemalt 10 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast;
- b) artikli 136 lõike 3 punkti b alapunktis ii osutatud kaheetapilise menetluse raames esitatavate hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtaeg on vähemalt kümme päeva ja pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 10 päeva.

7. Avatud või piiratud hankemenetluse puhul võib hankija pakkumuste vastuvõtmise tähtaega viie päeva võrra lühendada, kui ta nõustub pakkumuste elektroonilise esitamisega.

Artikkel 153

**Juurdepäas hankedokumentidele ja lisateabe esitamise tähtaeg
(finantsmääruse artikli 111 lõige 1)**

1. Hankija võimaldab hankedokumentidele tasuta otsest elektroonilist juurdepääsu alates hanketeate avaldamise kuupäevast või ilma hanketeateta hankemenetluste või artikli 136 kohaste hankemenetluste puhul alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast.

Hankija võib põhjendatud juhtudel edastada hankedokumendid muul tema poolt kindlaks määratud viisil, kui otsene elektrooniline juurdepääs dokumentidele ei ole tehnilistel põhjustel võimalik või kui hankedokumendid sisaldavad konfidentsiaalset teavet. Sellistel juhtudel kohaldatakse artikli 152 lõike 1 kolmandat lõiku, välja arvatud artikli 154 lõikes 1 sätestatud kiireloomulistel juhtudel.

▼ M1

Hankija võib kehtestada ettevõtjate suhtes nõudeid eesmärgiga kaitsta hankedokumentides sisalduva teabe konfidentsiaalsust. Hankija teatab sellistest nõuetest ja sellest, kuidas saada juurdepääs asjaomastele hankedokumentidele.

2. Hankija annab kõigile huvitatud ettevõtjatele hankedokumentidega seotud lisateavet üheaegselt ja kirjalikult nii kiiresti kui võimalik.

Hankijal ei ole kohustust vastata lisateabe taotlustele, mis on esitatud vähem kui kuus tööpäeva enne pakkumuste vastuvõtmise tähtaega.

3. Hankija pikendab pakkumuste vastuvõtmise tähtaega juhul, kui:

- a) ta ei andnud hiljemalt kuus päeva enne pakkumuste vastuvõtmise tähtaega lisateavet, ehkki ettevõtja taotles lisateavet õigel ajal;
- b) ta teeb hankedokumentides olulisi muudatusi.

Artikkel 154

**Tähtajad kiireloomulistel juhtudel
(finantsmääruse artikli 111 lõige 1)**

1. Kui avatud või piiratud hankemenetluse puhul ei ole nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulise vajaduse tõttu võimalik artikli 152 lõigetes 2 ja 3 sätestatud minimaalseid tähtaegu järgida, võib hankija kehtestada:

- a) avatud hankemenetluse puhul osalemise taotluste või pakkumuste vastuvõtmise tähtajaks vähemalt 15 päeva alates hanketeate väljasaatmise kuupäevast;
- b) piiratud hankemenetluste puhul pakkumuste vastuvõtmise tähtaja, mis ei või olla lühem kui kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast.

2. Kiireloomulistel juhtudel on artikli 153 lõike 2 esimeses lõigus ja artikli 153 lõike 3 punktis a sätestatud tähtaeg neli päeva.

Artikkel 155

**Pakkumuste esitamise kord
(finantsmääruse artikli 111 lõiked 1 ja 2)**

1. Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste esitamise korra määrab kindlaks hankija, kes võib valida ainsa lubatud teabevahetusviisi.

Valitud teabevahetusviis peab tagama järgmiste tingimuste täitmise:

▼ **M1**

- a) kõik esitatud pakkumused ja hankemenetluses osalemise taotlused sisaldavad kogu teavet, mis on vajalik nende hindamiseks;
- b) säilitatakse andmete terviklikkus;
- c) säilitatakse pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste konfidentsiaalsus ning hankija tutvub pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste sisuga alles pärast nende esitamiseks ette nähtud tähtaja möödumist;
- d) tagatakse isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.

2. Välja arvatud finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmäärast madalama maksumusega lepingute puhul, peavad pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste elektroonilise vastuvõtmise seadmed tagama tehniliste vahendite ja asjakohaste menetluste abil, et:

- a) ettevõtja saab kindlustandvalt autentida;
- b) pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise täpse kellaaja ja kuupäeva saab täpselt kindlaks määrata;
- c) mõistliku kindlusega saab tagada, et enne ettenähtud tähtaega ei ole kellelgi juurdepääsu kõnealuste nõuete kohaselt edastatud andmetele;
- d) saadud andmete avamise kuupäevasid võivad määrata või muuta ainult volitatud isikud;
- e) hankemenetluse eri etappides on juurdepääs kõigile esitatud andmetele ainult volitatud isikutel ja ainult volitatud isikud võivad võimaldada juurdepääsu kõnealusele teabele, kui see on hankemenetluse seisukohast vajalik;
- f) mõistliku kindlusega saab tagada, et igasugune katse punktides a–e sätestatud tingimusi rikkuda on tuvastatav.

3. Kui hankija lubab esitada pakkumusi ja hankemenetluses osalemise taotlusi elektrooniliselt, käsitatakse selliste süsteemide kaudu esitatud elektroonilisi dokumente originaalidena.

4. Pakkumuste või hankemenetluses osalemise taotluste edastamisel kirja teel võivad pakkujad või taotlejad valida, kas esitada need:

- a) posti või kulleri teel; sel juhul käsitatakse tõendina postitemplit või postikviitungil olevat kuupäeva;
- b) pakkuja või taotleja või tema esindaja poolt isikliku kättetoimetamisega otse hankija ruumidesse; sel juhul käsitatakse tõendina vastuvõtutõendit.

5. Pakkumust või hankemenetluses osalemise taotlust esitades nõustuvad taotlejad või pakkujad menetluse tulemuste elektroonilise teatavakstegemisega.

▼ **M1***Artikkel 155a***Elektroonilised kataloogid
(finantsmääruse artikli 111 lõige 7)**

1. Kui on nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine, võib hankija nõuda pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul või elektroonilise kataloogi lisamist.

2. Kui hankija aktsepteerib või nõuab pakkumuste esitamist elektrooniliste kataloogide kujul:

a) teatab ta sellest hanketeates;

b) esitab ta hankedokumentides kogu vajaliku teabe vormingu, kasutatavate elektrooniliste seadmete, ühenduste tehnilise korralduse ning kataloogi tehniliste kirjelduste kohta.

3. Kui elektrooniliste kataloogide kujul esitatud pakkumuste tulemusel on sõlmitud mitme pakkujaga raamleping, võib hankija ette näha, et hankemenetluse uuesti alustamine erilepingute sõlmimiseks toimub ajakohastatud kataloogide alusel, kasutades üht järgmistest meetoditest:

a) hankija teeb töövõtjatele ettepaneku esitada elektroonilised kataloogid uuesti, kohandatuna kõnealuse erilepingu tingimustele;

b) hankija teatab töövõtjatele, et ta kavatseb koguda juba esitatud elektroonilistest kataloogidest teabe, mida on vaja asjaomase erilepingu nõuetele kohandatud pakkumuste koostamiseks, tingimusel et kõnealuse meetodi kasutamine on ära näidatud raamlepingu hankedokumentides.

4. Lõike 3 punktis b osutatud meetodit kasutades teatab hankija töövõtjatele kuupäeva ja kellaaja, millal ta kavatseb koguda erilepingu nõuetele kohandatud pakkumuste koostamiseks vajalikku teavet, ning annab pakkujatele võimaluse teabe kogumisest keelduda.

Hankija jätab teatamise ja teabekogumise vahele piisavalt aega.

Enne erilepingu sõlmimist esitab hankija kogutud teabe asjaomasele töövõtjale, et anda talle võimalus esitada vastuväiteid või kinnitada, et nii koostatud pakkumus ei sisalda sisulisi vigu.

*Artikkel 156***Pakkumuse tagatised
(finantsmääruse artikli 111 lõige 3)**

1. Hankija võib nõuda artikli 163 kohaselt esitatavat pakkumuse tagatist, mille väärtus on 1–2 % lepingu kogumaksumusest.

▼ **M1**

2. Hankija nõuab pakkumuse tagatise sisse, kui pakkumus võetakse enne lepingu allakirjutamist tagasi.

Hankija vabastab pakkumuse tagatise, kui:

- a) artikli 159 lõike 2 punktis b osutatud tagasilükatud pakkujate puhul ja artikli 159 lõike 2 punktis c osutatud tagasilükatud pakkumuste puhul pärast hankemenetluse tulemuste teatavakstegemist;
- b) artikli 159 lõike 2 punkti e kohaselt järjestatud pakkumuste puhul, kui lepingule on alla kirjutatud.

Artikkel 157

**Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste avamine
(finantsmääruse artikli 111 lõige 4)**

1. Avatud hankemenetluste puhul võivad pakkujate esindajad osaleda pakkumuste avamise koosolekul.

2. Kui lepingu maksumus on võrdne finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või neist suurem, nimetab vastutav eelarvevahendite käsutaja ametisse komisjoni, kes pakkumused avab. Eelarvevahendite käsutaja võib sellest kohustusest riskianalüüsi alusel loobuda, kui hankemenetlust alustakse uuesti raamlepingu raames, ja käesoleva määruse artikli 134 lõikes 1 sätestatud juhtudel, välja arvatud kõnealuse artikli punktides d ja g nimetatud juhtudel.

Avamiskomisjon moodustatakse vähemalt kahest isikust, kes esindavad vähemalt kahte asjaomase institutsiooni organisatsiooniüksust, millest ükski ei või olla teise alluvuses. Igasuguse huvide konflikti vältimiseks kohaldatakse nende isikute suhtes finantsmääruse artiklis 57 sätestatud kohustusi.

Kui esindustes, käesoleva määruse artiklis 72 osutatud kohalikes üksustes või liikmesriikides isoleeritult paiknevates kohalikes üksustes ei ole eraldi allüksusi, ei kohaldata nende suhtes üksteisele mittealluvate organisatsiooniüksuste nõuet.

3. Institutsioonidevahelistel alustel algatatud hankemenetluse korral nimetab avamiskomisjoni liikmed ametisse hankemenetluse eest vastutava institutsiooni vastutav eelarvevahendite käsutaja.

4. Hankija kontrollib ja tagab mis tahes asjakohasel viisil, et algne pakkumus, kaasa arvatud selle finantsosa, ning artikli 155 punktide 2 ja 4 kohase pakkumuse vastuvõtmise kuupäeva ja kellaaega tõendavad dokumendid on terviklikud.

5. Avatud hankemenetluste puhul, kui leping sõlmitakse madalaima hinna või madalaimate kulude meetodil kooskõlas finantsmääruse artikli 110 lõikega 4, loetakse nõuetele vastavates pakkumustes pakutud hinnad ette.

6. Saadud pakkumuste avamise protokollile kirjutavad alla pakkumuste avamise eest vastutav(ad) isik(ud) või avamiskomisjoni liikmed. Protokollis nimetatakse pakkumused, mis vastavad artikli 155 nõuetele, ja pakkumused, mis neile nõuetele ei vasta, ning esitatakse pakkumuste

▼ **M1**

tagasilükkamise põhjused vastavalt finantsmääruse artikli 111 lõikele 4. Kõnealuse protokollil võib allkirjastada elektroonilises süsteemis, mis võimaldab allkirjastaja isikut piisavalt tuvastada.

Artikkel 158

Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste hindamine
(finantsmääruse artikli 111 lõige 5)

1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja nimetab ametisse hindamiskomisjoni, kes esitab nõuandva arvamuse lepingute kohta, mille maksumus on võrdne finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 osutatud piirmääradega või neist suurem. Eelarvevahendite käsutaja võib sellest kohustusest riskianalüüsi alusel loobuda, kui hankemenetlust alustakse uuesti raamlepingu raames, ja artikli 134 lõike 1 punktides c ja e, punkti f alapunktides i ja iii ning punktis h sätestatud juhtudel.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib siiski otsustada, et hindamiskomisjon hindab ja järjestab pakkumused ainult hindamiskriteeriumite alusel ning menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumeid hinnatakse muul sellisel asjakohasel viisil, mis tagab huvide konflikti puudumise.

2. Hindamiskomisjon moodustatakse vähemalt kolmest isikust, kes esindavad vähemalt kahte institutsioonide või finantsmääruse artiklis 208 osutatud asutuste organisatsiooniüksust, millest ükski ei või olla teise alluvuses ja millest vähemalt üks on sõltumatu vastutavast eelarvevahendite käsutajast.

Kui esindustes, artiklis 72 osutatud kohalikes üksustes või liikmesriikides isoleeritult paiknevates kohalikes üksustes ei ole eraldi allüksusi, ei kohaldata nende suhtes üksteisele mittealluvate organisatsiooniüksuste nõuet.

Vastutava eelarvevahendite käsutaja otsusel võivad hindamiskomisjoni abistada väliseksperdid.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja tagab, et hindamises osalevad isikud, kaasa arvatud väliseksperdid, järgivad finantsmääruse artiklis 57 sätestatud kohustusi.

3. Institutsioonidevahelistel alustel algatatud hankemenetluse korral nimetab hindamiskomisjoni liikmed ametisse hankemenetluse eest vastutava institutsiooni vastutav eelarvevahendite käsutaja. Hindamiskomisjoni koosseis kajastab võimaluse korral hankemenetluse institutsioonidevahelist laadi.

4. Hankemenetluses osalemise taotlused ja pakkumused, mis on artikli 134 lõike 2 kohaselt sobivad ning ei ole artikli 135 lõike 2 ja 3 kohaselt vastuolus eeskirjadega ega vastuvõetamatud, loetakse vastuvõetavaks.

Artikkel 159

Hindamistulemused ja lepingu sõlmimise otsus
(finantsmääruse artikli 113 lõige 1)

1. Hindamise tulemuseks on hindamisaruanne, mis sisaldab lepingu sõlmimise ettepanekut. Hindamisaruande kuupäevastab ja allkirjastab

▼ **M1**

isik (isikud), kes hindamise teostas, või hindamiskomisjoni liikmed. Kõnealuse aruande võib allkirjastada elektroonilises süsteemis, mis võimaldab allkirjastaja isikut piisavalt tuvastada.

Kui hindamiskomisjonile ei ole antud kohustust kontrollida pakkumuste vastavust menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumitele, kirjutavad hindamisaruandele alla ka isikud, kellele vastutav eelarvevahendite käsutaja selle kohustuse on andnud.

2. Hindamisaruanne sisaldab järgmisi andmeid:

- a) hankija nimi ja aadress ning lepingu ese ja maksumus või raamlepingu ese ja maksimaalne maksumus;
- b) tagasilükatud taotlejate või pakkujate nimed ning nende tagasilükkamise põhjused, viidates finantsmääruse artiklis 107 nimetatud olukorrale või valikukriteeriumitele;
- c) teave tagasilükatud pakkumuste kohta ja tagasilükkamise põhjused, mille aluseks on mõni järgmistest:
 - i) finantsmääruse artikli 110 lõike 1 punktis a sätestatud miinimumnõuete täitmata jätmine;
 - ii) mittevastavus käesoleva määruse artikli 149 lõikes 3 sätestatud minimaalsetele kvaliteedinõuetele;
 - iii) pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega käesoleva määruse artikli 151 tähenduses;
- d) valitud taotlejate või pakkujate nimed ning nende valimise põhjused;
- e) järjestatavate pakkujate nimed koos saadud punktisumma ja põhjendustega;
- f) väljapakutud taotlejate või eduka pakkuja nimi(nimed) ning nende valimise põhjused;
- g) kui on teada, millise osa suhtes lepingust või raamlepingust kavatses väljapakutud töövõtja sõlmida allhankelepinguid kolmandate isikutega, siis selle osa osakaal.

3. Hankija võtab seejärel vastu otsuse, milles esitatakse mis tahes järgnev teave:

- a) heakskiit hindamisaruande, mis sisaldab kogu lõikes 2 loetletud teavet, mida täiendab järgmine teave:
 - i) eduka pakkuja nimi ja tema valimise põhjused, viidates eelnevalt avaldatud valiku- ja hindamiskriteeriumitele, ja vajaduse korral ka põhjused hindamisaruandes esitatud soovitude eiramise kohta;
 - ii) väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse, konkurentsi-põhise läbirääkimistega hankemenetluse või võistleva dialoogi puhul artiklites 134, 135 ja 266 osutatud asjaolud, mille alusel on nende kasutamine põhjendatud;
- b) vajaduse korral põhjused, miks hankija on otsustanud lepingu sõlmimisest loobuda.

▼M1

4. Eelarvevahendite kasutaja võib koondada hindamisaruande ja lepingu sõlmimise otsuse ühte dokumenti ja sellele alla kirjutada järgmistel juhtudel:

- a) hankemenetluste puhul, mille maksumus jääb allapoole finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmäärasid, kui saadakse vaid üks pakkumus;
- b) kui hankemenetlust alustakse uuesti raamlepingu raames, mille puhul hindamiskomisjoni ei moodustatud;
- c) artikli 134 lõike 1 punktides c ja e, lõike f alapunktides i ja iii ning punktis h nimetatud juhtudel, kui hindamiskomisjoni ei moodustatud.

5. Institutsioonidevahelistel alustel algatatud hankemenetluse korral teeb lõikes 3 nimetatud otsuse hankemenetluse eest vastutav hankija.

*Artikkel 160***Kontaktid hankijate ja taotlejate või pakkujate vahel****(finantsmääruse artikkel 112)**

1. Hankija ja taotlejad või pakkujad võivad hankemenetluse ajal üksteisega kontakti võtta ainult erandkorras lõigetes 2 ja 3 sätestatud tingimustel.

2. Enne hankemenetluses osalemise taotluste või pakkumuste vastuvõtmise lõppkuupäeva võib hankija anda lisateavet kooskõlas artikli 153 lõikega 2:

- a) taotlejate või pakkujate nõudmisel üksnes hankedokumentide selgitamiseks;
- b) omal algatusel, kui ta avastab hankedokumentide tekstis vea, ebatäpsuse, väljajätmise või muu tehnilise vea.

3. Kõigil juhtudel, mil on võetud kontakti, ja finantsmääruse artiklis 96 osutatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mil kontakti ei ole võetud, tuleb teha hanketoimikusse sellekohane märge.

*Artikkel 161***Taotlejate ja pakkujate teavitamine****(finantsmääruse artikli 113 lõiked 2 ja 3)**

1. Hankija teavitab taotlejaid ja pakkujaid üheaegselt ja neist igatühte eraldi elektroonilisel teel oma otsusest hankemenetluse tulemuse kohta niipea kui võimalik pärast mis tahes järgmist etappi:

- a) finantsmääruse artikli 111 lõikes 4 osutatud juhtudel avamisetapis;

▼ M1

b) kahes eraldi etapis korraldatavate hankemenetluste puhul pärast menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumitel põhineva otsuse tegemist;

c) pärast lepingu sõlmimise otsuse tegemist.

Kõigil juhtudel osutab hankija põhjustele, miks hankemenetluses osalemise taotlust või pakkumust vastu ei võetud, ning sellele, millised on kättesaadavad õiguskaitsevahendid.

Edukat pakkujat teavitades täpsustab hankija, et teatatud otsus ei ole tema suhtes siduv.

2. Hankija edastab finantsmääruse artikli 113 lõikes 3 esitatud teabe niipea kui võimalik, kuid igal juhul 15 päeva jooksul alates kirjaliku taotluse kättesaamisest. Kui hankija sõlmib lepinguid enda nimel, kasutab ta elektroonilisi sidevahendeid. Pakkuja võib saata ka taotluse elektroonilisi sidevahendeid kasutades.

3. Kui hankija kasutab teabe edastamiseks elektroonilisi sidevahendeid, loetakse teave taotlejate või pakkujate poolt kättesaaduks, kui hankija suudab tõendada, et ta on saatnud teabe elektroonilisele aadressile, mis on esitatud pakkumuses või hankemenetluses osalemise taotluses.

Sellisel juhul loetakse teave taotlejate või pakkujate poolt kättesaaduks kuupäeval, kui hankija selle välja saatis.

4. j a g u

Lepingu täitmine, tagatised ja parandusmeetmed

Artikkel 163

Tagatised

(finantsmääruse artikkel 115)

1. Kui hankija otsustab nõuda tagatist, teatab ta sellest hankedokumentides.

2. Kui töövõtjalt nõutakse tagatise esitamist, peab seda nõudma summas ja ajaks, mis on piisav selle realiseerimiseks.

3. Tagatise annab hankija poolt aktsepteeritav pank või volitatud finantseerimisasutus. Selle võib asendada kolmanda isiku solidaartagatise, kui hankija on kinnitanud, et ta seda aktsepteerib.

Tagatise vääring on euro.

Tagatise tulemusena vastutab pank, finantseerimisasutus või kolmas isik töövõtja kohustuste eest tagasivõtmatult või kui esimesel nõudmisel väljamakstava tagatise andja.

▼ **M1***Artikkel 164***Eelmaksetagatis****(finantsmääruse artikkel 115)**

1. Pärast seda, kui hankija on teinud kindlaks eelmaksete vajaduse, hindab ta enne hankemenetluse algatamist eelmaksete tegemisega seotud riske, võttes sealjuures arvesse eelkõige järgmisi kriteeriumeid:

- a) lepingu hinnanguline maksumus;
- b) lepingu ese;
- c) lepingu kestus ja täitmise tempo;
- d) turu struktuur.

2. Artikli 137 lõikes 1 osutatud madala maksumusega lepingute puhul tagatist ei nõuta.

Tagatis vabastatakse, kui eelmaksed arvatakse lepingutingimuste kohaselt maha töövõtjale tehtavatest vahemaksetest või lõppmaksetest.

*Artikkel 165***Täitmistagatis****(finantsmääruse artikkel 115)**

1. Hankija võib nõuda täitmistagatist juhtumipõhiselt ja eelneva riskianalüüsi alusel, tagamaks, et töövõtja täidab olulisi lepingulisi kohustusi.

2. Täitmistagatis võib moodustada maksimaalselt 10 % lepingu kogumaksumusest.

3. Täitmistagatis vabastatakse täies ulatuses pärast seda, kui ehitustööd, tarned või keerukad teenused on lõplikult vastu võetud, finantsmääruse artikli 92 lõikes 1 sätestatud ajavahemiku jooksul, mis määratakse kindlaks lepingus. Tagatise võib vabastada osaliselt või täies ulatuses pärast ehitustööde, tarnete või keerukate teenuste esialgset vastuvõtmist.

*Artikkel 165a***Lisatagatis****(finantsmääruse artikkel 115)**

1. Hankija võib nõuda lisatagatist juhtumipõhiselt ja eelneva riskianalüüsi alusel, tagamaks, et töövõtja kõrvaldab vead lepingulise vastutuse perioodil.

Lisatagatise nõudmist ei kohaldata lepingute suhtes, mille puhul on nõutud täitmistagatist, kuid seda ei ole vabastatud.

2. Lisatagatis, mis moodustab maksimaalselt 10 % lepingu kogumaksumusest, võib maha arvata vahemaksetest, juhul kui neid tehakse, või lõppmaksest.

▼ M1

Summa määrab kindlaks hankija ja see on proportsionaalne lepingu täitmisega seoses tuvastatud riskidega, võttes arvesse lepingu eset ning asjaomases majandusharus rakendatavaid tavapäraseid kaubandustingimusi.

3. Hankija nõusolekul võib töövõtja nõuda lisatagatise asendamist artiklis 163 osutatud tagatisega.

4. Hankija vabastab lisatagatise pärast lepingulise vastutuse perioodi möödumist finantsmääruse artikli 92 lõikes 1 sätestatud ajavahemiku jooksul, mis määratakse kindlaks lepingus.

*Artikkel 166***Lepingu täitmise peatamine oluliste vigade või eeskirjade eiramise tõttu****(finantsmääruse artikli 116 lõige 3)**

Kui pärast lepingu täitmise peatamist kooskõlas finantsmääruse artikli 116 lõikega 3 ei leia oletatavad olulised vead või eeskirjade eiramine kinnitust, jätkatakse lepingu täitmist nii kiiresti kui võimalik.

*2. PEATÜKK****Liidu institutsioonide poolt nende endi arvel sõlmitavate lepingute suhtes kohaldatavad sätted****Artikkel 166a***Keskne hankija****(finantsmääruse artikkel 117)**

1. Keskne hankija võib tegutseda ühena järgmistest:

- a) hulgikaubandusettevõtjana, ostes, ladustades ja müües edasi tarneid või teenuseid teistele hankijatele;
- b) vahendajana, sõlmides raamlepinguid või rakendades dünaamilisi hankesüsteeme, mida saavad kasutada teised hankijad, nagu teatatud algses teates.

2. Keskne hankija viib kõik hankemenetlused läbi elektroonilisi sidevahendeid kasutades.

*Artikkel 167***Nõuetekohase taseme kindlaksmääramine lepingu maksumuse arvutamiseks****(finantsmääruse artikkel 117)**

Iga institutsiooni volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite kasutaja hindab, kas finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 ettenähtud piirmäärad on saavutatud.

▼ **M1***Artikkel 168*

Lepingute osadeks jagamine
(finantsmääruse artikli 118 lõige 4)

1. Kui see on asjakohane, tehniliselt teostatav ja kulutõhus, tuleb sama hankemenetluse lepingud sõlmida eraldi osades.

2. Kui lepingu ese on jagatud mitmesse ossa ja iga osa kohta sõlmitakse individuaalne leping, võetakse kogu lepingu suhtes kohaldatava piirmäära arvutamisel aluseks kõigi osade kogumaksumus.

Kui kõigi osade kogumaksumus on võrdne finantsmääruse artikli 118 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või nendest suurem, kohaldatakse finantsmääruse artikli 103 lõiget 1, artiklit 104 ja artiklit 104a iga osa suhtes.

3. Lepingu sõlmimisel eraldi osades hinnatakse pakkumusi iga osa puhul eraldi. Kui mitme osa kohta sõlmitakse leping sama pakkujaga, võidakse alla kirjutada üks, kõiki neid osi hõlmav leping.

Artikkel 169

Lepingute maksumuse hindamise kord
(finantsmääruse artikli 118 lõige 4)

1. Hankija hindab lepingu maksumust välja makstava kogusumma alusel, arvestades sealhulgas mis tahes valikuvõimalusi ja uuendamisi.

Hinnanguline maksumus arvutatakse hiljemalt siis, kui hankija alustab hankemenetlust.

2. Raamlepingute ja dünaamilise hankesüsteemi puhul võetakse aluseks kõikide raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi kogu kehtivusaja jooksul kavandatavate lepingute maksimaalne maksumus.

Innovatsioonipartnerluse puhul võetakse aluseks kavandatava partnerluse kõigi etappide ajal toimuva teadus- ja arendustegevuse maksimaalne hinnanguline maksumus ning samuti kavandatava partnerluse lõpus ostetavate ehitustööde, tarnete või teenuste maksumus.

Kui hankija näeb ette maksed taotlejatele või pakkujatele, võtab ta neid lepingu hinnangulise maksumuse arvutamisel arvesse.

3. Teenuslepingute puhul võetakse aluseks järgmine:

a) kindlustusteenuse puhul makstavad kindlustusmaksed ja muud tasud;

b) panga- või finantsteenuste puhul teenustasud, vahendustasud, intressid ja muud tasud;

▼ **M1**

c) projekteerimislepingute puhul teenustasud, vahendustasud ja muud tasud.

4. Teenuslepingute puhul, mille kogumaksumus on kindlaks määrata, või tarnelepingute puhul, mis käsitlevad toodete liisimist, üürimist, rentimist või järeelmaksuga ostmist, võetakse lepingute hinnangulise maksumuse arvutamisel aluseks:

a) tähtajaliste lepingute puhul:

i) kui lepingu kehtivusaeg on kuni 48 kuud teenuslepingu puhul või kuni 12 kuud tarnelepingu puhul, siis lepingu kogumaksumus selle kehtivusajal;

ii) kui lepingu kehtivusaeg on tarnelepingu puhul pikem kui 12 kuud, siis kogumaksumus, sealhulgas hinnanguline jääkmaksumus;

b) tähtajatute lepingute või üle 48-kuulise kehtivusajaga teenuslepingute puhul kuumaksumus, mis on korrutatud 48-ga.

5. Teenus- või tarnelepingute puhul, mida sõlmitakse regulaarselt või mida teatava ajavahemiku möödudes uuendatakse, võetakse lepingu hinnangulise maksumuse arvutamisel aluseks:

a) eelnenud 12 kuu või eelarveaasta jooksul sõlmitud samalaadsete järjekuste lepingute tegelik kogumaksumus, mida on võimaluse korral kohandatud, et võtta arvesse algse hankelepingu sõlmimisele järgneva 12 kuu jooksul oodatavaid koguse või maksumuse muutusi;

b) eelarveaasta jooksul sõlmitavate samalaadsete järjekuste lepingute hinnanguline kogumaksumus.

6. Ehitustöölepingute puhul võetakse aluseks mitte ainult ehitustööde maksumus, vaid lisaks ka selliste tarnete ja teenuste hinnanguline kogumaksumus, mis on kõnealuste ehitustööde tegemiseks vajalikud ja mille hankija annab töövõtja käsutusse.

7. Kontsessioonilepingute puhul on maksumuseks kontsessioonääri prognoositav kogukäive lepingu kehtivuse ajal.

Maksumus arvutatakse hankedokumentides täpsustatud objektiivse meetodi abil, võttes eelkõige arvesse järgmist:

a) tulu, mis saadaks ehitise või teenuse kasutajate makstavatest muudest teenustasudest ja trahvidest kui need, mida kogutakse hankija nimel;

b) kolmandatelt isikutelt kontsessiooni täitmiseks saadavate toetuste või muude finantssoodustuste maksumus;

c) tulu kontsessiooni osaks oleva mis tahes vara müügist;

d) hankija poolt kontsessioonäärile kättesaadavaks tehtavate tarnete ja teenuste maksumus, tingimusel et need on vajalikud ehitustööde tegemiseks või teenuste osutamiseks;

▼ **M1**

- e) maksed taotlejatele või pakkujatele.

Artikkel 171

Lepingu allakirjutamisele eelnev ooteaeg
(finantsmääruse artikli 118 lõiked 2 ja 3)

1. Ooteaega arvestatakse alates ühest järgmistest kuupäevadest:
 - a) edukatele ja mitteedukatele pakkujatele teadete elektroonilisel teel samaaegse väljasaatmise kuupäevale järgnevast päevast;
 - b) artikli 123 lõikes 5 nimetatud hankelepingu sõlmimise teate *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamisele järgnevast päevast, kui leping või raamleping sõlmitakse vastavalt artikli 134 lõike 1 punktile b.

Hankija võib vajaduse korral lepingu allakirjutamise peatada täiendavaks kontrollimiseks, kui see on õigustatud mitteedukate või kahju kandnud taotlejate või pakkujate nõudmiste või märkuste või mis tahes muu, finantsmääruse artikli 118 lõikes 3 nimetatud ajavahemiku jooksul saadud asjakohase teabe alusel. Peatamise korral teavitatakse kõiki taotlejaid või pakkujaid kolme tööpäeva jooksul pärast peatamisotsust.

Kui lepingut või raamlepingut ei saa alla kirjutada kavandatud eduka pakkujaga, võib hankija sõlmida selle edukuselt järgmise pakkujaga.

2. Lõikes 1 nimetatud tähtaega ei kohaldata järgmistel juhtudel:
 - a) mis tahes menetluse puhul, mille raames on esitatud ainult üks pakkumus;
 - b) raamlepingul põhinevate erilepingute puhul;
 - c) dünaamiliste hankesüsteemide puhul;
 - d) artiklis 134 osutatud väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse puhul, välja arvatud artikli 134 lõike 1 punkti b kohase hankemenetluse puhul.

Artikkel 172

Hankemenetluses osalemiseks vajalikud tõendid
(finantsmääruse artikkel 119)

Hankedokumentides nõutakse taotlejatelt või pakkujatelt, et nad märgiksid oma asukohaliikmesriigi ja esitaksid selle kohta kõnealuse liikmesriigi õiguse kohaselt tavapäraselt tunnustatava tõendi.

VI JAOTIS

TOETUSED

1. PEATÜKK

*Toetuste ulatus ja vorm**Artikkel 173***Liikmemaksud****(finantsmääruse artikkel 121)**

Finantsmääruse artikli 121 lõike 2 punktis d nimetatud liikmemaksud on summad, mida makstakse organisatsioonidele, mille liige liit on, kooskõlas eelarveotsuste ja asjaomase organisatsiooni kehtestatud maksetingimustega.

*Artikkel 174***Toetuslepingud ja toetuse andmise otsused****(finantsmääruse artikli 121 lõige 1)**

1. Toetusi antakse otsuse või kirjaliku lepingu alusel.
2. Vahendi (st kas otsus või leping) kindlaksmääramisel võetakse arvesse järgmist:
 - a) toetusesaaja asukoht kas liidus või sellest väljaspool;
 - b) rahastatavate meetmete või tööprogrammide sisu keerukus ja standardiseeritus.

*Artikkel 175***Institutsioonide liikmete kulud****(finantsmääruse artikkel 121)**

Finantsmääruse artikli 121 lõike 2 punktis a osutatud institutsioonide liikmete kulud hõlmavad Euroopa Parlamendi praeguste ja endiste liikmete ühendustele antavat rahalist toetust. Kõnealust rahalist toetust rakendatakse vastavalt Euroopa Parlamendi sisestele halduseeskirjadele.

*Artikkel 176***Meetmed, millele võidakse anda toetusi****(finantsmääruse artikkel 121)**

Meede, millele võidakse finantsmääruse artikli 121 kohaselt toetust anda, tuleb selgelt kindlaks määrata.

Ühtki meetet ei või käesolevas määruses sätestatud rahastamiseeskirjade täitmisest kõrvalehoidmise eesmärgil mitmeks eri meetmeks jagada.

Artikkel 177

Liidu üldistes huvides tegutsevad asutused (finantsmääruse artikkel 121)

Liidu üldistes huvides tegutsev asutus on

- a) asutus, kes tegeleb Euroopa Liidu poliitikat käsitleva hariduse, koolituse, teabe, innovatsiooni või teadusuuringutega või mis tahes tegevusega, mis aitab kaasa kodakondsuse või inimõiguste edendamisele, või Euroopa standardiasutus;
- b) üksus, kes esindab liikmesriikides, kandidaatriikides või potentsiaalsetes kandidaatriikides tegutsevaid mittetulundusühinguid ning edendab aluslepingute eesmärkidega kooskõlas olevaid põhimõtteid ja poliitikat.

Artikkel 178

Partnerlused (finantsmääruse artikkel 121)

1. Meetmete eritoetused ja tegevustoetused võivad olla osa raampartnerlusest.

2. Raampartnerluse näol võidakse luua komisjoni ja toetusesaajate vaheline pikaajaline koostöömehhanism. See võib olla partnerluse raamlepingu või partnerluse raamotsuse vormis.

Partnerluse raamlepingus või -otsuses määratakse kindlaks ühised eesmärgid, kavandatud ühekordsete meetmete või heakskiidetud igaaastase tööprogrammi osaks olevate meetmete laad ning eritoetuste andmise kord, lähtudes käesolevas jaotises sätestatud põhimõtetest ja menetlusnõuetest, samuti iga poole erilepingute või -otsuste kohased üldised õigused ja kohustused.

Partnerluse kestus võib olla kuni neli aastat, välja arvatud erandjuhtudel, kui see on eelkõige raampartnerluse eset silmas pidades õigustatud.

Eelarvevahendite käsutajad ei või partnerluse raamlepinguid ega -otsuseid põhjendamatult kasutada ega kasutada neid viisil, mille eesmärk või tagajärg on vastuolus läbipaistvuse või taotlejate võrdse kohtlemise põhimõttega.

3. Raampartnerlusi käsitatakse programmitöö, eelneva avalikustamise ja toetuse andmise kontekstis toetustena.

4. Partnerluse raamlepingul või -otsusel põhinevaid eritoetusi antakse nendes lepingutes või otsustes sätestatud menetluste alusel ja käesoleva jaotise kohaselt.

Nende suhtes kohaldatakse artiklis 191 sätestatud tagantjärele avalikustamise menetlust.

▼B*Artikkel 179*

Elektroonilised teabevahetussüsteemid
(finantsmääruse artikli 121 lõige 1)

1. Igasugune teabevahetus toetusesaajatega, sealhulgas toetuslepingute sõlmimine, toetuse andmise otsustest teavitamine ja neis mis tahes muudatuste tegemine, võib toimuda komisjoni loodud elektrooniliste teabevahetussüsteemide kaudu.

2. Kõnealused süsteemid vastavad järgmistele nõuetele:

- a) süsteemile ja selle kaudu edastatud dokumentidele võib olla ligipääs ainult volitatud isikutel;
- b) dokumendi võivad elektrooniliselt allkirjastada ja süsteemi kaudu edastada ainult volitatud isikud;
- c) volitatud isikud peavad olema ettenähtud viisil süsteemi kaudu tuvastatud;
- d) elektroonilise toimingu kellaaeg ja kuupäev peab olema täpselt kindlaks määratud;
- e) säilitama peab dokumentide terviklikkuse;
- f) säilitama peab dokumentide kättesaadavuse;
- g) kui see on asjakohane, siis peab säilitama dokumentide konfidentsiaalsuse;
- h) tagatud peab olema isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.

3. Sellise süsteemi kaudu saadetud ja saadud andmete suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt andmed on terviklikud ning süsteemis näidatud kuupäev ja kellaaeg, millal andmed saadeti või saadi, on täpsed.

Dokumendi, mis on saadetud või millest on teavitatud sellise süsteemi kaudu, loetakse samaväärseks paberkandjal dokumendiga, see on vastuvõetav tõendina kohtumenetlustes, seda käsitatakse originaalina ja selle suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt see on autentne ja terviklik, tingimusel et see ei sisalda dünaamilisi elemente, mis võivad seda automaatselt muuta.

Lõike 2 punktis b osutatud elektroonilistel allkirjadel on käsitsi kirjutatud allkirjadega samaväärne õiguslik toime.

Artikkel 180

Toetuslepingute ja toetuse andmise otsuste sisu
(finantsmääruse artikkel 122)

1. Toetuslepingus sätestatakse vähemalt järgmine:

- a) lepingu ese;
- b) toetusesaaja;
- c) kestus, täpselt:
 - i) jõustumise kuupäev;

▼B

- ii) meetme rahastamise alguskuupäev ja kestus või rahastamise eelarveaasta;
- d) liidu antavate rahaliste vahendite maksimumsumma väljendatuna eurodes ning toetuse vorm, mida täiendatakse vastavalt vajadusele järgmiste andmetega:
 - i) meetme või tööprogrammi hinnanguliste rahastamiskõlblike kulude kogusumma ning rahastamiskõlblike kulude rahastamise määr;
 - ii) finantsmääruse artikli 123 punktides b, c ja d osutatud ühikuhind, ühekordne makse või kindel määr, kui mõni neist on kindlaks määratud;
 - iii) käesoleva punkti alapunktides i ja ii osutatud andmete kombinatsioon;
- e) meetme kirjeldus või tegevustoetuse puhul tööprogramm, mille eelarvevahendite käsutaja on asjaomaseks eelarveaastaks heaks kiitnud, ning meetme või tööprogrammi rakendamise oodatavate tulemuste kirjeldus;
- f) kõikide seda liiki lepingute suhtes kohaldatavad üldtingimused, näiteks toetusesaaja nõustumine komisjoni, OLAFi ja kontrollikoja tehtavate kontrollide ja audititega;
- g) meetme või tööprogrammi hinnanguline kogueelarve;
- h) kui meetme rakendamine eeldab hanget, siis artiklis 209 nimetatud põhimõtted või hankelepingute sõlmimise kord, mida toetusesaaja peab järgima;
- i) toetusesaaja kohustused, eelkõige:
 - i) seoses usaldusväärse finantsjuhtimise ning finants- ja tegevusaruannete esitamisega; vajaduse korral seatakse vahe-eesmärgid, mille saavutamise järel kõnealused aruanded tuleb esitada;
 - ii) komisjoni ja mitme toetusesaaja vahel sõlmitud lepingute puhul koordinaatori erikohustused, kui tal neid on, ja teiste toetusesaajate erikohustused koordinaatori ees, samuti toetusesaajate finantsvastutus seoses komisjonile tasumisele kuuluvate summadega;
- j) kõnealuste aruannete heakskiitmise ja komisjoni maksete tegemise kord ja tähtajad;
- k) vastavalt vajadusele kas meetme või heakskiidetud tööprogrammi puhul rahastamiskõlblikena käsitatavate kulude või finantsmääruse artiklis 123 nimetatud ühikuhindade, ühekordsete maksete või kindlamääraliste maksete üksikasjalik kirjeldus;
- l) liidu antava rahalise toetuse nähtavust reguleerivad sätted, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mil see ei ole võimalik või asjakohane.

Esimese lõigu punktis f osutatud üldtingimustes tuleb vähemalt:

- i) märkida asjaolu, et toetuslepingu suhtes kohaldatakse liidu õigust, mida täiendab vastavalt vajadusele toetuslepingus täpsustatud siseriiklik õigus. Rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitavate lepingute puhul võib teha erandeid;
- ii) täpsustada vaidluste lahendamiseks pädev kohus või vahekohus.

▼B

2. Toetuslepingus võib sätestada lepingu peatamist või lõpetamist käsitleva korra ja tähtsajad kooskõlas finantsmääruse artikliga 135.

3. Artiklis 178 nimetatud juhtudel täpsustatakse käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktides a ja b, punkti c alapunktis i, punktis f, punktides h–j ja punktis l nimetatud teave partnerluse raamotsuses või partnerluse raamlepingus.

Toetuse andmise erilepingus või -otsuses esitatakse lõike 1 esimese lõigu punktides a–e, g ja k ning vajaduse korral lõike 1 esimese lõigu punktis i nimetatud teave.

4. Toetuslepinguid võib muuta üksnes kirjalikult. Selliste muutmist, sealhulgas toetusesaaja lisamiseks või menetlusest kõrvalejätmiseks tehtavate muudatuste eesmärk ega tagajärg ei või olla lepingute muutmise selliselt, et see seaks kahtluse alla toetuse andmise otsuse või oleks vastuolus taotlejate võrdse kohtlemise põhimõttega.

5. Lõikeid 1, 2, 3 ja 4 kohaldatakse *mutatis mutandis* toetuse andmise otsuste suhtes.

Osa lõikes 1 osutatud teabest võib toetuse andmise otsuse asemel esitada toetustaotluste esitamise kutses või mõnes sellega seotud dokumendis.

*Artikkel 181***Toetuste vorm****(finantsmääruse artikkel 123)**

1. Finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis a nimetatud vormis toetused arvutatakse toetusesaaja tegelikult kantud rahastamiskõlblike kulude põhjal, mille suhtes kohaldatakse hinnangulist esialgset eelarvet, mis esitatakse koos toetustaotlusega ja mis sisaldub toetuslepingus või toetuse andmise otsuses.

2. Finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis b nimetatud ühikuhindasid kasutatakse kõigi summana ühiku kohta eelnevalt selgelt kindlaks määratud rahastamiskõlblike kulude või nende teatavate kindlate kategooriate puhul.

3. Finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis c nimetatud ühekordseid makseid kasutatakse üldises mõistes kõigi eelnevalt selgelt kindlaks määratud rahastamiskõlblike kulude või nende teatavate kindlate kategooriate puhul.

4. Finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis d nimetatud kindlamääralisi makseid kasutatakse protsendimäära kohaldades eelnevalt selgelt kindlaks määratud teatavate kindlate rahastamiskõlblike kulude kategooriate puhul.

*Artikkel 182***Ühekordsed maksed, ühikuhinnad ja kindlamääralsed maksed****(finantsmääruse artikkel 124)**

1. Finantsmääruse artikli 124 lõikes 1 osutatud luba ühekordsete maksete, ühikuhindade või kindlamääraliste maksete kasutamiseks kohaldatakse programmi kestuse jooksul. Selle loa võib läbi vaadata, kui on tarvis teha olulisi muudatusi. Andmeid ja summasid kontrollitakse regulaarselt ning vajaduse korral tehakse ühekordsetesse maksetesse, ühikuhindadesse või kindlamääralistesse maksetesse kohandusi.

▼B

Komisjoni ja mitme toetusesaaja vahel sõlmitavate lepingute puhul kohaldatakse finantsmääruse artikli 124 lõike 1 teises lõigus nimetatud ülemmäära iga toetusesaaja suhtes.

2. Toetuslepingus või toetuse andmise otsuses peavad sisalduma kõik vajalikud sätted, mis võimaldavad kontrollida, et ühekordsete maksete, ühikuhindade või kindlamääraliste maksete alusel toetuse maksmise tingimustest on kinni peetud.

3. Toetuse maksmine ühekordsete maksete, ühikuhindade või kindlamääraliste maksete alusel ei piira toetusesaajate kohustuslikele dokumentidele ja teabele lõike 1 esimeses lõigus ja finantsmääruse artikli 137 lõikes 2 ette nähtud eesmärgil juurdepääsu õigust.

▼M1

4. Juhul kui järelkontrolli käigus selgub, et makse aluseks olnud sündmus ei ole toimunud ning et toetuse andmise raames on toetusesaajale tehtud ühekordsetel maksetel, ühikuhindadel või kindlamääralistel maksetel põhinev alusetu makse, on komisjonil õigus nõuda tehtud maksed tagasi kogu toetusesumma ulatuses.

▼B*2. PEATÜKK****Põhimõtted****Artikkel 183***Kaasrahastamise põhimõte****(finantsmääruse artikli 125 lõige 3)**

1. Kaasrahastamise põhimõtte kohaselt ei rahastata meetme või tööprogrammi rakendamiseks vajalikke vahendeid täies ulatuses liidu rahalisest toetusest.

Kaasrahastamine võib toimuda toetusesaaja omavahendite, meetme või tööprogrammi raames saadava tulu või kolmandate isikute rahalise või mitterahalise osaluse vormis.

2. Mitterahaline osalus tähendab mitterahalisi vahendeid, mille kolmandad isikud teevad toetusesaajale tasuta kättesaadavaks.

*Artikkel 184***Kasumi taotlemist keelav põhimõte****(finantsmääruse artikli 125 lõige 5)**

Kolmandatelt isikutelt saadud rahalist osalust, mida toetusesaaja võib kasutada selliste kulude katmiseks, mis ei kuulu liidu toetuse raames rahastamiskõlblike kulude hulka või mis nende meetme või tööprogrammi lõpuks kasutamata jäämise korral ei kuulu tasumisele kolmandale isikule, ei loeta rahastajate poolt konkreetselt rahastamiskõlblike kulude katmiseks ette nähtud rahaliseks osaluseks finantsmääruse artikli 125 lõike 5 tähenduses.

▼B*Artikkel 185***Madala maksumusega toetused
(finantsmääruse artikli 125 lõige 4)**

Madala maksumusega toetusteks loetakse toetusi, mille maksumus ei ületa 60 000 eurot.

*Artikkel 186***Tehniline abi
(finantsmääruse artiklid 101 ja 125)**

„Tehniline abi” tähendab programmi või meetme rakendamiseks vajalikku toetus- ja suutlikkuse suurendamise tegevust, eelkõige ettevalmistavat, haldus-, järelevalve-, hindamis-, auditi- ja kontrollitegevust.

*Artikkel 187***Rahastamiskõlblikud kulud
(finantsmääruse artikli 126 lõike 3 punkt c)**

Käibemaksu ei loeta tagastatavaks kehtivate siseriiklike käibemaksu käsitlevate õigusaktide alusel, kui see on siseriikliku õiguse kohaselt seotud mis tahes järgmise tegevusega:

- a) tegevuse maksukohustusest vabastamine ilma mahaarvamise õigusega;
- b) tegevus, mida käibemaksuga ei maksustata;
- c) punktis a või b osutatud tegevused, mille puhul käibemaksu ei saa maha arvata, kuid see tagastatakse spetsiifiliste tagastamiskavade või hüvitusfondide abil, mis ei ole direktiiviga 2006/112/EÜ ette nähtud, isegi kui kõnealune kava või fond on loodud käibemaksu käsitleva siseriikliku õigusega.

Direktiivi 2006/112/EÜ artikli 13 lõikes 2 loetletud tegevustega seondud käibemaks loetakse tasutuks toetusesaaja poolt, välja arvatud kõnealuse direktiivi artikli 13 lõikes 1 määratletud maksukohustuslasena mittekäsitletatavate isikute poolt, olenemata sellest, kas asjaomane liikmesriik käsitleb neid tegevusi tegevustena, mida teostavad avalik-õiguslikud organisatsioonid ametivõimudena tegutsedes.

*Artikkel 188***Tööprogrammide koostamine
(finantsmääruse artikkel 128)**

1. Iga-aastase või mitmeaastase toetuste andmise tööprogrammi koostab iga vastutav eelarvevahendite käsutaja. Tööprogrammi võtab vastu institutsioon ja see avaldatakse asjaomase institutsiooni toetuste veebisaidil nii kiiresti kui võimalik, kuid hiljemalt rakendamise eelarveaasta 31. märtsil.

Tööprogrammis täpsustatakse selle kohaldamise ajavahemik, alusakti olemasolu korral alusakt, täitmisele kuuluvad eesmärgid, oodatavad tulemused, toetustaotluste esitamise kutsete soovituslik ajakava koos soovitusliku summaga ja kaasrahastamise ülemmäär.

▼B

Selleks et tööprogrammi vastuvõtmise otsust saaks asjaomase eelarveaasta jooksul antavate toetuste puhul käsitada rahastamisotsusena, peab tööprogramm lisaks sisaldama ka artiklis 94 sätestatud teavet.

2. Kõik tööprogrammis tehtavad olulised muudatused võetakse samuti vastu ja avaldatakse lõike 1 kohaselt.

Artikkel 189

Toetustaotluste esitamise kutsete sisu
(finantsmääruse artikkel 128)

1. Toetustaotluste esitamise kutses märgitakse:
 - a) täitmisele kuuluvad eesmärgid;
 - b) finantsmääruse artiklites 131 ja 132 nimetatud rahastamiskõlblikkuse, menetlusest kõrvalejätmise, valiku- ja hindamiskriteeriumid ning asjakohased tõendavad dokumendid;
 - c) liidupoolset rahastamist käsitlev kord;
 - d) toetustaotluste esitamise kord ja lõpptähtaeg ning kavandatav kuupäev, enne mille möödumist tuleb taotlejaid nende toetustaotluse hindamise tulemustest teavitada, ja toetuslepingute sõlmimise või toetuse andmise otsuste teatavaks tegemise orienteeruv kuupäev.
2. Toetustaotluste esitamise kutsed avaldatakse liidu institutsioonide veebisaidil ja kui see on vajalik potentsiaalsete toetusesaajate seas täiendava tähelepanu köitmiseks, siis lisaks veebisaidil avaldamisele ka mis tahes muude asjakohaste teabekanalite kaudu, sealhulgas *Euroopa Liidu Teatajas*. Need võidakse avaldada alates finantsmääruse artiklis 84 osutatud rahastamisotsuse vastuvõtmisest, sealhulgas eelarve täitmisele eelneva aasta jooksul. Toetustaotluste esitamise kutsete sisus tehtud mis tahes muudatused avaldatakse samadel tingimustel kui toetustaotluste esitamise kutsed.

Artikkel 190

Toetustaotluste esitamise kutsete suhtes kohaldatavad erandid
(finantsmääruse artikkel 128)

1. Toetusi võib anda ilma toetustaotluste esitamise kutseta ainult järgmistel juhtudel:
 - a) humanitaarabi ja kodanikukaitse operatsioonide jaoks või kriisiabiks lõike 2 tähenduses;
 - b) muudel erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel;
 - c) asutustele, kellel on *de iure* või *de facto* monopol, mis on toetuse andmise otsuses nõuetekohaselt tõendatud;
 - d) asutustele, kes on finantsmääruse artiklis 54 osutatud alusaktis kindlaks määratud toetusesaajatena, või asutustele, kelle on oma vastutusel määranud liikmesriigid, kui kõnealused liikmesriigid on alusaktiga kindlaks määratud toetusesaajatena;

▼B

- e) teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse puhul finantsmääruse artiklis 128 osutatud iga-aastases programmis nimetatud asutustele, kui alusaktis on see võimalus sõnaselgelt ette nähtud, tingimusel et projekt ei kuulu toetustaotluste esitamise kutse raamesse;
- f) erilaadsete meetmete jaoks, mida võib rakendada ainult teatavat tüüpi asutus oma tehnilise pädevuse, kõrge spetsialiseerituse taseme või haldusvolituste baasil, tingimusel et asjaomased meetmed ei jää toetustaotluste esitamise kutse raamesse.

Esimese lõigu punktis f osutatud juhtusid tuleb toetuse andmise otsuses nõuetekohaselt põhjendada.

2. Kriisiolukord kolmandates riikides tähendab otsese või vahetu ohu olukorda, mis ähvardab üle minna relvastatud konfliktiks või riiki destabiliseerida. Kriisiolukord tähendab ka olukorda, mis on põhjustatud loodusõnnetustest, inimtegevusest, näiteks sõjast või muudest konfliktidest, või erakorralistest asjaoludest, millel on võrreldav mõju ning mis seonduvad muu hulgas kliimamuutuse, keskkonnaseisundi halvenemise, elektrienergiade ja loodusvaradele juurdepääsu kadumise või äärmise vaesusega.

Artikkel 191

**Tagantjärele avalikustamine
(finantsmääruse artikkel 128)**

1. Teave eelarveaasta jooksul antud toetuste kohta avaldatakse kooskõlas artikliga 21.

2. Lõikes 1 osutatud avaldamise järel saadab komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu nõudmisel neile aruande järgmise kohta:

- a) taotlejate arv eelneval aastal;
- b) edukate toetustaotluste arv ja nende protsent toetustaotluste esitamise kutsete lõikes;
- c) menetluse keskmine kestus alates toetustaotluste esitamise lõpptähtajast kuni toetuse andmiseni;
- d) selliste toetuste arv ja summa, mille puhul tagantjärele avalikustamise kohustusest eelneval eelarveaastal artikli 21 lõike 4 kohaselt loobuti.

Artikkel 192

**Taotlejate teavitamine
(finantsmääruse artikkel 128)**

Komisjon annab taotlejatele teavet ja nõuandeid järgmiste vahendite kaudu:

- a) kehtestades samalaadsete toetuste taotlemise vormidele ühised standardid ning jälgides taotlusvormide suurust ja loetavust;

▼B

- b) andes potentsiaalsetele taotlejatele teavet eelkõige seminaride ja käsiraamatute vormis;
- c) säilitades artiklis 63 osutatud juriidiliste isikute toimikus toetusesaajate kohta püsivaid andmeid.

Artikkel 193

**Eraldi eelarveridadelt rahastamine
(finantsmääruse artikkel 129)**

Meedet võivad rahastada eraldi eelarveridadelt mitu vastutavat eelarvevahendite käsutajat ühiselt.

Artikkel 194

**Tagasiulatuv rahastamine äärmiselt kiireloomuliste olukordade ja konfliktide ärahoidmise korral
(finantsmääruse artikkel 130)**

Finantsmääruse artikli 130 lõike 1 kohaldamisel loetakse kulud, mille toetusesaaja on kandnud enne toetustaotluse esitamise kuupäeva, liidu poolt rahastamiskõlblikuks järgmistel tingimustel:

- a) kõnealuse erandi tegemise põhjusi on rahastamisotsuses nõuetekohaselt põhjendatud;
- b) rahastamisotsuses ja toetuslepingus või toetuse andmise otsuses on sõnaselgelt sätestatud, et kulude rahastamiskõlblikkuse kuupäev on toetustaotluste esitamise kuupäevast varasem.

Artikkel 195

**Toetustaotluste esitamine
(finantsmääruse artikkel 131)**

1. Toetustaotluste esitamise korra määrab kindlaks vastutav eelarvevahendite käsutaja, kes võib valida nende esitamise meetodi. Toetustaotlusi võib esitada kirja teel või elektrooniliselt.

Valitud teabevahetusviis ei tohi olla oma laadilt diskrimineeriv ega piirata taotlejate võimalusi toetuste andmise menetluses osaleda.

Valitud teabevahetusviis peab tagama järgmiste tingimuste täitmise:

- a) kõik esitatud toetustaotlused sisaldavad kogu teavet, mis on vajalik nende hindamiseks;
- b) säilitama peab andmete terviklikkuse;
- c) säilitama peab toetustaotluste konfidentsiaalsuse;
- d) tagatakse isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.

▼B

Kolmanda lõigu punkti c kohaldamisel vaatab vastutav eelarvevahendite kasutaja toetustaotluste sisu läbi alles pärast nende esitamise tähtaja möödumist.

Vastutav eelarvevahendite kasutaja võib nõuda, et elektrooniliselt saadetud taotlused kannaksid täiustatud elektroonilist allkirja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/93/EÜ ⁽¹⁾ tähenduses.

2. Kui vastutav eelarvevahendite kasutaja lubab toetustaotlusi esitada elektrooniliselt, peavad selleks kasutatavad vahendid ja nende tehnilised omadused olema oma laadilt mittediskrimineerivad, üldkättesaadavad ja koostalitlusvõimelised üldkasutatavate info- ja kommunikatsioonitehnoloogia toodetega. Taotlejatele tehakse kättesaadavaks teave toetustaotluste esitamiseks vajalike tehniliste nõuete, sealhulgas krüpteerimise kohta.

Lisaks sellele peavad toetustaotluste elektroonilise vastuvõtmise seadmed tagama turvalisuse ja konfidentsiaalsuse. Samuti peavad need tagama, et toetustaotluse vastuvõtmise täpse kellaaja ja kuupäeva saab täpselt kindlaks määrata.

3. Toetustaotluste edastamisel kirja teel võivad taotlejad valida järgmiste esitamise viiside vahel:

- a) posti või kulleriga; sel juhul täpsustatakse toetustaotluste esitamise kutses, et tõendina käsitatakse väljasaatmise kuupäeva, postitemplit või postikviitungil olevat kuupäeva;
- b) taotleja või tema esindaja poolt isikliku kättetoimetamisega institutsiooni ruumidesse; sel juhul täpsustatakse toetustaotluste esitamise kutses talitus, kuhu toetustaotlused tuleb allkirjastatud ja kuupäevastatud kviitungi vastu üle anda.

3. PEATÜKK

Toetuste andmise menetlus

Artikkel 196

Toetustaotluste sisu

(finantsmääruse artikkel 131)

1. Toetustaotlused esitatakse artikli 192 punkti a kohaste ühiste standardite järgi koostatud vormil, mille teevad kättesaadavaks vastutavad eelarvevahendite kasutajad, alusaktis ja toetustaotluste esitamise kutses kindlaks määratud kriteeriumide kohaselt.

Finantsmääruse artikli 131 lõike 3 teises lõigus osutatud tõendavate dokumentide hulka võivad eelkõige kuuluda viimase suletud majandusaasta kasumiaruanne ja bilanss.

⁽¹⁾ EÜT L 13, 19.1.2000, lk 12.

▼B

2. Toetustaotlusele lisatud meetme hinnangulises eelarves või tööprogrammis peavad tulud ja kulud olema tasakaalus, piiramata sealjuures ettenägematute kulude või vahetuskursi võimalike muutuste katteks ette nähtud eraldisi, mis võivad nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel lubatud olla, ning selles tuleb näidata meetme või tööprogrammi hinnangulised rahastamiskõlblikud kulud.

3. Kui toetustaotlus on esitatud 750 000 eurot ületava meetmetoetuse või 100 000 eurot ületava tegevustoetuse kohta, esitatakse tunnustatud välisaudiitori koostatud auditaruanne. Kõnealuse aruandega kinnitatakse viimase lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruanne.

Käesoleva lõike esimest lõiku kohaldatakse ainult esimese toetustaotluse suhtes, mille toetusesaaja vastutavale eelarvevahendite käsutajale mis tahes majandusaastal esitab.

Komisjoni ja mitme toetusesaaja vahel sõlmitud lepingute puhul kohaldatakse esimeses lõigus sätestatud piirmäärasid iga toetusesaaja suhtes.

Artiklis 178 nimetatud partnerluste puhul tuleb enne partnerluse raamlepingu allakirjutamist või partnerluse raamotsusest teavitamist esitada käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud auditaruanne kahe viimase lõppenud majandusaasta kohta.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib olenevalt riskianalüüsist loobuda nõudmast esimeses lõigus nimetatud auditaruande esitamise kohustuse täitmist haridus- ja koolitusasutuste puhul ning mitme toetusesaajaga sõlmitavate lepingute korral selliste toetusesaajate puhul, kes on nõustunud solidaarvastutusega või kes ei kanna finantsvastutust.

Käesoleva lõike esimest lõiku ei kohaldata avalik-õiguslike asutuste ja artiklis 43 nimetatud rahvusvaheliste organisatsioonide suhtes.

4. Taotleja nimetab sellise liidupoolse rahastamise muud rahastamisallikad ja summad, mille ta on saanud või mida ta on taotlenud samal eelarveaastal sama meetme või meetme osa jaoks või oma tegevuse jaoks, samuti mis tahes muu rahastamise, mille ta on saanud või mida ta on taotlenud sama meetme jaoks.

▼M1*Artikkel 197*

Tõendid menetlusest kõrvalejätmise põhjuste puudumise kohta
(Finantsmääruse artikkel 131)

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib riskianalüüsi alusel nõuda edukatelt taotlejatelt artikli 141 lõikes 3 nimetatud tõendite esitamist, kui artikli 141 lõikest 4 ei tulene teisiti.

Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja seda nõuab, esitavad edukad taotlejad artikli 141 lõikes 3 osutatud tõendid, kui artikli 141 lõikest 4 ei tulene teisiti, välja arvatud juhul, kui see on vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt heaks kiidetud põhjusel praktiliselt võimatu.

▼B*Artikkel 198***Taotlejad, kes ei ole juriidilised isikud****(finantsmääruse artikkel 131)**

Kui toetustaotluse esitab taotleja, kes ei ole finantsmääruse artikli 131 lõike 2 kohaselt juriidiline isik, peavad tema esindajad tõendama, et nad on volitatud võtma taotleja nimel juriidilisi kohustusi ja et taotlejal on samaväärne finants- ja tegevussuutlikkus kui juriidilistel isikutel.

*Artikkel 199***Üksused, kes esinevad ühe taotlejana****(finantsmääruse artikkel 131)**

Kui toetuse taotlemise kriteeriumidele vastavad mitu üksust ja nad koos moodustavad ühe üksuse, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja käsitada seda üksust ühe taotlejana, tingimusel et toetustaotluses on määratud kindlaks, et kavandatava meetme või tööprogrammi rakendamises osalevad üksused on taotlejaks oleva üksuse osad.

▼M1**▼B***Artikkel 201***Rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid****(finantsmääruse artikkel 131)**

1. Rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid avaldatakse toetustaotluste esitamise kutses.
2. Rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidega määratakse kindlaks toetuste andmise menetluses osalemise tingimused. Kõnealuste kriteeriumide kehtestamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse meetme eesmärgi ja need peavad olema kooskõlas läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõttega.

*Artikkel 202***Valikukriteeriumid****(finantsmääruse artikli 132 lõige 1)**

1. Valikukriteeriumid avaldatakse toetustaotluste esitamise kutses ja need peavad olema sellised, et need võimaldavad hinnata taotleja finants- ja tegevussuutlikkust, mis on vajalik kavandatud meetme või tööprogrammi elluviimiseks.
2. Taotlejal peavad olema stabiilsed ja piisavad rahastamisallikad, mis võimaldavad tal tegevust jätkata kogu toetatava meetme elluviimise aja jooksul või aastal, milleks toetus on antud, ning osaleda selle rahastamises. Taotlejal peab olema kavandatud meetme või tööprogrammi lõpuleviimiseks vajalik kutsealane pädevus ja kvalifikatsioon, kui alusaktis ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti.

▼B

3. Finants- ja tegevussuutlikkust kontrollitakse eelkõige artiklis 196 osutatud ja vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt toetustaotluste esitamise kutses nõutavate mis tahes tõendavate dokumentide analüüsi alusel.

Kui toetustaotluste esitamise kutses ei ole nõutud tõendavate dokumentide esitamist ja kui vastutaval eelarvevahendite käsutajal on taotlejate finants- või tegevussuutlikkuse suhtes kahtlusi, nõuab ta neilt mis tahes asjakohaste dokumentide esitamist.

Artiklis 178 nimetatud partnerluste puhul tehakse kõnealune kontroll enne partnerluse raamlepingu allakirjutamist või partnerluse raamotsusest teavitamist.

*Artikkel 203***Hindamiskriteeriumid****(finantsmääruse artikli 132 lõige 2)**

1. Hindamiskriteeriumid avaldatakse toetustaotluste esitamise kutses.
2. Hindamiskriteeriumid peavad võimaldama toetusi anda kas meetmetele, mis suurendavad maksimaalselt selle liidu programmi üldist tulemuslikkust, mille rakendamiseks need on ette nähtud, või asutustele, mille tööprogramm on koostatud sama tulemuse saamiseks. Kõnealused kriteeriumid määratakse kindlaks viisil, mis tagab ka liidu rahaliste vahendite nõuetekohase haldamise.

Hindamiskriteeriumeid kohaldatakse viisil, mis võimaldab kavandatud meetmete või tööprogrammide hulgast valida need, mille puhul komisjon võib olla kindel, et järgitakse komisjoni seatud eesmärgi ja prioriteete ning tagatakse liidu rahastamise nähtavus.

3. Hindamiskriteeriumid määratakse kindlaks sellisel viisil, mis võimaldab hiljem läbi viia hindamise.

*Artikkel 204***Toetustaotluste hindamine ja toetuste andmine****(finantsmääruse artikkel 133)**

1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja nimetab ametisse toetustaotluste hindamise komisjoni, välja arvatud juhul, kui Euroopa Komisjon otsustab konkreetse valdkondliku programmi raames teisiti.

Hindamiskomisjon moodustatakse vähemalt kolmest isikust, kes esindavad vähemalt kahte institutsiooni või finantsmääruse artiklites 62 ja 208 osutatud asutuse organisatsiooniüksust, millest ükski ei tohi olla teise alluvuses. Igasuguse huvi konfliktide vältimiseks kohaldatakse nende isikute suhtes finantsmääruse artiklis 57 sätestatud kohustusi.

Kui esindustes, käesoleva määruse artiklis 72 osutatud kohalikes üksustes ja finantsmääruse artiklites 62 ja 208 osutatud volitatud asutustes ei ole eraldi allüksusi, ei kohaldata nende suhtes üksteisele mittealluvate organisatsiooniüksuste nõuet.

▼B

Vastutava eelarvevahendite käsutaja otsusel võivad hindamiskomisjoni abistada välisekspertid. Vastutav eelarvevahendite käsutaja tagab, et kõnealused eksperdid järgivad finantsmääruse artiklis 57 sätestatud kohustusi.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja jagab vajaduse korral menetluse mitmeks etapiks. Menetlust reguleerivad eeskirjad tehakse teatavaks toetustaotluste esitamise kutses.

Kui toetustaotluste esitamise kutses on täpsustatud kaheetapiline toetustaotluste esitamise menetlus, nõutakse teises etapis täieliku toetustaotluse esitamist vaid neilt taotlejatelt, kelle toetustaotlused vastavad esimese etapi hindamiskriteeriumidele.

Kui toetustaotluste esitamise kutses on täpsustatud kaheetapiline hindamismenetlus, lähevad edasiseks hindamiseks vaid need toetustaotlused, mis on läbinud esimeses etapis piiratud arvu kriteeriumide alusel tehtud hindamise.

Taotlejaid, kelle toetustaotlused lükatakse mis tahes etapis tagasi, teavitatakse sellest finantsmääruse artikli 133 lõike 3 kohaselt.

Menetluse iga järgnev etapp peab eelnevast selgelt eristuma.

Sama menetluse jooksul ei nõuta samade dokumentide ja teabe teistkordset esitamist.

3. Hindamiskomisjon või vajaduse korral vastutav eelarvevahendite käsutaja võib nõuda taotlejalt lisateabe esitamist või toetustaotlusega seoses esitatud tõendavate dokumentide selgitamist, tingimusel et selline teave või selgitus ei muuda oluliselt toetustaotlust. Kooskõlas finantsmääruse artikliga 96 võib hindamiskomisjon või eelarvevahendite käsutaja ilmselgete tehniliste vigade korral seda mitte nõuda üksnes nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel. Eelarvevahendite käsutaja peab menetluse kestel asjakohast registrit taotlejate kontaktandmete kohta.

4. Kui hindamiskomisjon on töö lõpetanud, kirjutavad selle liikmed alla protokollile, milles esitatakse kõik läbivaadatud toetustaotlused, hinnatakse nende kvaliteeti ja nimetatakse need toetustaotlused, mida võib rahastada. Kõnealuse protokolliga võib allkirjastada elektroonilises süsteemis, eeldusel et allkirjastaja isikut on võimalik piisavalt tuvastada.

Vajaduse korral esitatakse kõnealuses protokollis läbivaadatud toetustaotluste pingerida ning antakse soovitusi eraldatava toetuse maksimumsumma ja toetustaotlustesse tehtavate võimalike vähem oluliste kohanduste kohta.

Protokollid säilitatakse hilisemaks kasutamiseks.

5. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib paluda taotlejal kohandada oma toetustaotlust, pidades silmas hindamiskomisjoni soovitusi. Vastutav eelarvevahendite käsutaja peab menetluse kestel taotlejatega toimunud kontaktid asjakohaselt dokumenteerima.

▼B

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võtab hindamise järel vastu otsuse, milles esitatakse vähemalt:

- a) otsuse ese ja kogusumma;
- b) edukate taotlejate nimed, meetmete nimetused, heakskiidetud summad ja valiku põhjendused, sealhulgas ka juhul, kui otsus ei ole kooskõlas hindamiskomisjoni arvamusega;
- c) kõikide tagasilükatud taotlejate nimed ning tagasilükkamise põhjused.

6. Käesoleva artikli lõigete 1, 2 ja 4 kohaldamine ei ole kohustuslik käesoleva määruse artikli 190 ja finantsmääruse artikli 125 lõike 7 kohasel toetuste andmisel.

Artikkel 205

**Taotlejate teavitamine
(finantsmääruse artikkel 133)**

Tagasilükatud taotlejaid teavitatakse nende toetustaotluse hindamise tulemustest nii kiiresti kui võimalik, kuid igal juhul 15 kalendripäeva jooksul pärast edukatele taotlejatele teabe saatmist.

*4. PEATÜKK****Maksmine ja järelevalve****Artikkel 206*

**Eelmaksetagatis
(finantsmääruse artikkel 134)**

1. Selleks et piirata eelmaksetega seotud finantsriske, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja riskianalüüsi alusel nõuda toetusesaajalt sellise eelneva tagatise esitamist, mille maksimaalne summa on sama mis eelmaksetel, välja arvatud madala maksumusega toetuste korral, või teha makse mitmes osas.

2. Kui nõutakse tagatist, peab vastutav eelarvevahendite käsutaja seda hindama ja selle aktsepteerima.

Tagatis kehtib piisavalt kaua, et selle saaks vajaduse korral realiseerida.

3. Tagatise esitab liikmesriigis asuv tunnustatud pank või finantseerimisasutus. Kui toetusesaaja asub kolmandas riigis, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja nõustuda, et tagatise esitab kõnealuses kolmandas riigis asuv pank või finantseerimisasutus, kui ta on seisukohal, et kõnealune pank või finantseerimisasutus pakub samaväärseid tagatisi ja on omadustelt sarnane liikmesriigis asuva panga või finantseerimisasutusega.

▼B

Toetusesaaja taotlusel võib esimeses lõigus osutatud tagatise asendada kolmanda isiku solidaartagatisega või sama toetuslepingu või toetuse andmise otsuse poolteks olevate meetmetoetuse saajate tagasivõtmatu ja tingimusteta solidaartagatisega, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja on kinnitanud, et ta seda aktsepteerib.

Tagatise vääring on euro.

Tagatise tulemusena vastutavad pank, finantseerimisasutus, kolmas isik või teised toetusesaajad toetusesaaja kohustuste eest tagasivõtmalt või kui esimesel nõudmisel väljamakstava tagatise andja.

4. Tagatis vabastatakse vastavalt sellele, kuidas eelmakseid järkjärgult toetusesaajale makstavate vahemaksete või lõppmaksega vastavalt toetuslepingus või toetuse andmise otsuses sätestatud tingimustele tasaarvestatakse.

Artikkel 207

Maksetaotluse tõendavad dokumendid

(finantsmääruse artikkel 135)

1. Iga toetuse eelmaksed võib kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega välja maksta mitmes osas.

Uus eelmakse makstakse täies ulatuses välja pärast seda, kui vähemalt 70 % varasema eelmakse kogusummast on ära kasutatud.

Kui eelmise eelmakse summast on kasutatud ära vähem kui 70 %, vähendatakse uue eelmakse summat eelmise eelmakse kasutamata osa võrra.

Toetusesaaja lisab iga uue maksetaotluse juurde oma kuluaruande.

2. Toetusesaaja esitab kirjaliku kinnituse selle kohta, et maksetaotlustes sisalduv teave on täielik, usaldusväärne ja tõele vastav, ilma et see piiraks artikli 110 kohaldamist. Samuti kinnitab ta, et kantud kulud võib vastavalt toetuslepingule või toetuse andmise otsusele lugeda rahastamiskõlblikeks ning et maksetaotlustele on lisatud asjakohased tõendavad dokumendid, mida on võimalik kontrollida.

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib riskianalüüsi alusel nõuda maksete tõendamiseks tunnustatud välisauditori või avalik-õiguslike asutuste puhul pädeva ja sõltumatu ametiisiku koostatud tõendit meetme või tööprogrammiga seotud finantsaruannete ja nende aluseks oleva raamatupidamisarvestuse kohta. See tõend lisatakse maksetaotlusele. Tõendiga tõendatakse vastutava eelarvevahendite käsutaja heakskiidetud metoodika kohaselt ja rahvusvahelistele standarditele vastavate kokkulepitud menetluste alusel, et kulud, mida toetusesaaja on deklareerinud finantsaruannetes, millel maksetaotlus põhineb, on tegelikult kantud, täpselt kirjendatud ja toetuslepingu või toetuse andmise otsuse kohaselt rahastamiskõlblikud.

▼B

Nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel võib vastutav eelarvevahendite käsutaja nõuda kõnealust tõendit kas arvamuse vormis või mõnes muus rahvusvahelistele standarditele vastavas vormis.

Tõend finantsaruannete ja nende aluseks oleva raamatupidamisarvestuse kohta on vahemaksete ja lõppmaksete puhul kohustuslik järgmise korral:

- a) meetmetoetused, mille puhul finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis a osutatud vormis antava toetuse summa on vähemalt 750 000 eurot, kui selle toetuste andmise vormi puhul on maksetaotluste kumulatiivne summa vähemalt 325 000 eurot;
- b) tegevustoetused, mille puhul finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis a osutatud vormis antava toetuse summa on vähemalt 100 000 eurot.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib riskianalüüsi alusel vabastada finantsaruandeid ja nende aluseks olevat raamatupidamisarvestust käsitleva tõendi esitamisest:

- a) avalik-õiguslikud asutused ja artiklis 43 osutatud rahvusvahelised organisatsioonid;
- b) toetusesaajad, kes saavad toetusi seoses humanitaarabi, kodanikukaitsealaste hädaabimeetmete ja kriisiolukordade lahendamisega, välja arvatud lõppmaksete puhul;
- c) lõppmaksete puhul humanitaarabiga seotud toetuste saajad, kes on kirjutanud alla artiklis 178 osutatud partnerluse raamlepingule või keda on teavitatud kõnealuses artiklis osutatud partnerluse raamotsusest ja kellel on kehtestatud kontrollisüsteem, mis pakub selliste maksete jaoks samaväärseid tagatisi;
- d) mitme toetuse saajad, kes on esitanud eraldi tõendid, mis pakuvad nende maksetaotluste koostamisel kasutatavate kontrollisüsteemide ja meetoodika kohta samaväärseid tagatisi.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib loobuda finantsaruandeid ja nende aluseks olevat raamatupidamisarvestust käsitleva tõendi esitamise nõudmisest ka juhul, kui kas komisjoni enda töötajad otse või komisjoni nimel seda tegema volitatud asutused on teinud või kavatsevad teha auditi, mis annab deklareeritud kulude suhtes samaväärse kindluse.

Komisjoni ja mitme toetusesaaja vahel sõlmitud lepingute puhul kohaldatakse kolmanda lõigu punktides a ja b nimetatud piirmäärasid iga toetusesaaja suhtes.

4. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib riskianalüüsi alusel nõuda mis tahes makse tõendamiseks toetusesaaja tegevusega seotud aspektide kontrolli aruannet, mille on koostanud vastutava eelarvevahendite käsutaja heakskiidetud sõltumatu kolmas isik. Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja seda nõuab, lisatakse kõnealune kontrolliaruanne maksetaotlusele ja vastavad kulud on rahastamiskõlblikud samadel tingimustel kui finantsmääruse artiklis 126 sätestatud auditeerimistõenditega seotud kulud. Kontrolliaruandes märgitakse, et tegevusega seotud aspekte kontrolliti vastutava eelarvevahendite käsutaja heakskiidetud meetoodika kohaselt, ja see, kas meede või tööprogramm vastavalt toetuslepingus või toetuse andmise otsuses sätestatud tingimustele ka tegelikult rakendati.

Artikkel 208

Toetuste maksmise peatamine ja toetuste vähendamine (finantsmääruse artikkel 135)

1. Toetuslepingu või toetuse andmise otsuse rakendamine, toetuse-saaja osalemine selle rakendamises või maksed võidakse peatada, et kontrollida, kas oletatavad olulised vead, eeskirjade eiramised, pettus või lepinguliste kohustuste rikkumine on tõepoolest toimunud. Kui see ei leia kinnitust, jätkatakse lepingu või otsuse rakendamist niipea kui võimalik.

2. Kui kokkulepitud meetet või tööprogrammi ei rakendata või kui seda ei rakendata nõuetekohaselt, täielikult või õigeaegselt, siis vastutav eelarvevahendite käsutaja kas vähendab toetust või nõuab selle tagasi proportsionaalselt vastavalt sellele, millises etapis menetlus on, tingimusel et toetusesaajale on antud võimalus oma seisukohtade esitamiseks.

5. PEATÜKK

Rakendamine

Artikkel 209

Rakenduslepingud (finantsmääruse artikkel 137)

1. Ilma et see piiraks direktiivi 2004/18/EÜ kohaldamist, kui meetme või tööprogrammi rakendamiseks on vaja sõlmida hankeleping, sõlmib toetusesaaja lepingu majanduslikult soodsaima pakkumuse või vajaduse korral madalaima hinnaga pakkumuse alusel, vältides sealjuures mis tahes huvide konflikti.

2. Kui meetme või tööprogrammi rakendamine nõuab sellise hankelepingu sõlmimist, mille maksumus ületab 60 000 eurot, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja nõuda toetusesaajalt lisaks lõikes 1 nimetatud eeskirjadele ka erieeskirjade täitmist.

Kõnealused erieeskirjad põhinevad finantsmääruses sätestatud eeskirjadel ja nende kindlaks määramisel võetakse nõuetekohaselt arvesse asjaomaste lepingute maksumust, liidu rahalise toetuse suhtelist suurust võrreldes meetme kogumaksumusega ja riski. Erieeskirjad lisatakse toetuse andmise otsusesse või toetuslepingusse.

Artikkel 210

Kolmandatele isikutele rahalise toetuse andmine (finantsmääruse artikkel 137)

Tingimusel, et saavutada tahetavad eesmärgid või tulemused on finantsmääruse artikli 137 lõikes 1 osutatud tingimustes piisavalt üksikasjalikult kindlaks määratud, võib kaalutlusõiguse kasutamise võimalusi lugeda ammendatuks üksnes juhul, kui toetuse andmise otsuses või toetuslepingus on täpsustatud ka järgmine:

▼B

- a) kolmandale isikule maksta võidava rahalise toetuse maksimum-summa, mis ei ületa 60 000 eurot, välja arvatud juhul, kui rahaline toetus on meetme peamine eesmärk, ja täpse summa määramise kriteeriumid;
- b) fikseeritud nimekirja alusel erinevad tegevuse liigid, millele võib kõnealust rahalist toetust anda;
- c) selliste isikute või isikute kategooriate määratlus, kellele võib kõnealust rahalist toetust anda, ning selle andmise kriteeriumid.

VII JAOTIS

AUHINNAD

Artikkel 211

Tööprogrammide koostamine
(finantsmääruse artikli 138 lõige 2)

1. Iga-aastase või mitmeaastase auhindade andmise tööprogrammi koostab iga vastutav eelarvevahendite käsutaja. Tööprogrammi võtab vastu institutsioon ja see avaldatakse asjaomase institutsiooni veebisaidil nii kiiresti kui võimalik, kuid hiljemalt rakendamise eelarveaasta 31. märtsil.

Tööprogrammis täpsustatakse selle kohaldamise ajavahemik, alusakti olemasolu korral alusakt, täitmisele kuuluvad eesmärgid, oodatavad tulemused ning konkursside soovituslik ajakava koos auhindade soovitusliku summaga.

Selleks et tööprogrammi vastuvõtmise otsust saaks asjaomase eelarveaasta jooksul antavate auhindade puhul käsitada rahastamisotsusena, peab tööprogramm lisaks sisaldama ka artiklis 94 sätestatud teavet.

2. Kõik tööprogrammis tehtavad olulised muudatused võetakse samuti vastu ja avaldatakse lõike 1 kohaselt.

Artikkel 212

Konkursieeskirjad
(finantsmääruse artikli 138 lõige 2)

▼M1

1. Konkursieeskirjades nähakse ette järgmine:

- a) osalemise tingimused, milles vähemalt:
 - i) täpsustatakse rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid;
 - ii) täpsustatakse osalejate registreerimise kord ja lõppkuupäev, kui see on nõutav, ja konkursitaotluste esitamiseks vastavalt lõikes 2 sätestatud tingimustele;
 - iii) nähakse ette selliste osalejate menetlusest kõrvalejätmine, kes on mõnes finantsmääruse artikli 106 lõikes 1 või artiklis 107 osutatud olukorras;

▼M1

- iv) nähakse ette osalejate ainuvastutus konkursi raames teostatava tegevusega seoses esitatavate nõuete korral;
 - v) nähakse ette, et võitjad nõustuvad komisjoni, OLAFi ja kontrollikoja kontrollide ja audititega ning konkursieeskirjades täpsustatud avalikustamiskohustustega;
 - vi) märgitakse asjaolu, et konkursi suhtes kohaldatakse liidu õigust, mida täiendab vajaduse korral konkursieeskirjades täpsustatud siseriiklik õigus;
 - vii) täpsustatakse vaidluste lahendamiseks pädev kohus või vahekohus;
 - viii) märgitakse, et osalejatele võib finantsmääruse artiklis 106 nimetatud juhtudel määrata rahalisi karistusi või teha otsuseid menetlusest kõrvalejätmise kohta;
- b) hindamiskriteeriumid, mis peavad võimaldama hinnata konkursitaotluste kvaliteeti täitmisele kuuluvate eesmärkide ja oodatavate tulemuste seisukohast ning teha objektiivselt kindlaks, kas konkursitaotlused kvalifitseeruvad võitjatena;
- c) auhinna või auhindade summad;
- d) kord, mille kohaselt auhinnad pärast nende andmist võitjatele välja makstakse.

Esimese lõigu punkti a alapunkti i kohaldamisel on liidu toetuste saajad rahastamiskõlblikud, kui konkursieeskirjades ei ole märgitud teisiti.

Esimese lõigu punkti a alapunkti vi kohaldamisel võib teha erandi rahvusvaheliste organisatsioonide osalemise korral.

▼B

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja valib konkursitaotluste esitamiseks teabevahetusviisi, mis ei ole oma laadilt diskrimineeriv ega piira osalejate juurdepääsu konkursile.

Valitud teabevahetusviis peab tagama järgmiste tingimuste täitmise:

- a) iga konkursitaotlus sisaldab kogu teavet, mis on vajalik selle hindamiseks;
- b) säilitatakse andmete terviklikkus;
- c) säilitatakse konkursitaotluste konfidentsiaalsus;
- d) tagatakse isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.

3. Konkursieeskirjades võib ette näha konkursi tühistamise tingimused, eelkõige juhul, kui selle eesmärgi ei saa täita või kui võitjaks osutuks juriidiline või füüsiline isik, kes ei vasta osalemistingimustele.

▼B

4. Konkursieeskirjad avaldatakse liidu institutsioonide veebisaidil. Kui see on vajalik potentsiaalsete osalejate seas täiendava tähelepanu köitmiseks, siis võib konkursieeskirjad lisaks veebisaidil avaldamisele avaldada ka mis tahes muu asjakohase teabekanali kaudu, sealhulgas *Euroopa Liidu Teatajas*. Need võidakse avaldada alates finantsmääruse artiklis 84 osutatud rahastamisotsuse vastuvõtmisest, sealhulgas eelarve täitmisele eelneva aasta jooksul. Konkursieeskirjade sisus tehtud mis tahes muudatused avaldatakse samadel tingimustel.

Artikkel 213

Tagantjärele avalikustamine
(finantsmääruse artikli 138 lõige 2)

1. Teave eelarveaasta jooksul antud auhindade kohta avaldatakse kooskõlas artikliga 21.

2. Lõikes 1 osutatud avaldamise järel saadab komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu nõudmisel neile aruande järgmise kohta:

- a) osalejate arv eelneval aastal;
- b) osalejate arv ja edukate konkursitaotluste protsent konkursside lõikes;
- c) eelneval aastal žüriides osalenud ekspertide nimekiri koos viitega nende valiku menetlusele.

Artikkel 214

Hindamine
(finantsmääruse artikli 138 lõige 3)

1. Vastutav eelarvevahendite kasutaja nimetab konkursitaotluste hindamiseks ametisse žürii, mis koosneb vähemalt kolmest eksperdist, kes võivad olla väliseksperdid või isikud, kes esindavad vähemalt kahte institutsiooni või finantsmääruse artiklites 62 ja 208 osutatud asutuse organisatsiooniüksust, millest ükski ei tohi olla teise alluvuses, välja arvatud eraldi üksuste puudumise korral esindustes ja käesoleva määruse artiklis 72 osutatud kohalikes asutustes ning finantsmääruse artiklites 62 ja 208 osutatud volitatud asutustes.

Esimeses lõigus osutatud ekspertide suhtes kohaldatakse finantsmääruse artiklis 57 sätestatud huvide konflikti käsitlevaid nõudeid.

Väliseksperdid deklareerivad žüriisse ametisse nimetamisel, et nad ei ole huvide konflikti olukorras ja et nad kohustuvad teavitama eelarvevahendite kasutajat mis tahes huvide konfliktist, mis neil tekib hindamismenetluse kestel.

▼B

2. Kui žürii on töö lõpetanud, kirjutavad selle liikmed alla protokolli, milles esitatakse kõik läbivaadatud konkursitaotlused, hinnatakse nende kvaliteeti ja määratakse kindlaks need konkursitaotlused, millele võib anda auhinnad. Kõnealuse protokolliga võib allkirjastada elektroonilises süsteemis, eeldusel et allkirjastaja isikut on võimalik piisavalt tuvastada.

Esimeses lõigus osutatud protokolliga säilitatakse hilisemaks kasutamiseks.

3. Vastutav eelarvehahendite käsutaja teeb seejärel otsuse, kas auhinda anda või mitte anda. Kõnealuses otsuses täpsustatakse ka järgmine:

- a) kui auhinda anti, siis antud auhindade ese ja kogusumma;
- b) kui auhinna võitnud osalejaid oli, siis nende nimed, ning igale auhinna võitnud osalejale antud auhinna summa ja tehtud valiku põhjused;
- c) kõikide tagasilükatud osalejate nimed ning tagasilükkamise põhjused.

*Artikkel 215***Teave ja teavitamine****(finantsmääruse artikli 138 lõige 3)**

1. Osalejaid teavitatakse nende konkursitaotluse hindamise tulemustest nii kiiresti kui võimalik, kuid igal juhul 15 kalendripäeva jooksul pärast seda, kui eelarvehahendite käsutaja on teinud auhindade andmise otsuse.

2. Võitnud osalejat teavitatakse auhinna andmise otsusest ja see on käsitatav juriidilise kohustusena finantsmääruse artikli 86 tähenduses.

VIII JAOTIS

RAHASTAMISVAHENDID*Artikkel 216***Nende üksuste valimine, kellele delegeeritakse rahastamisvahendite rakendamine kaudse eelarve täitmise raames****(finantsmääruse artikkel 139)**

1. Rahastamisvahendite rakendamiseks kaudse eelarve täitmise raames peab komisjon saama tõendid, et volitatud üksus vastab finantsmääruse artikli 60 lõikes 2 sätestatud nõuetele. Kui sellised tõendid on saadud, kehtivad need ka mis tahes tulevase rahastamisvahendite rakendamise suhtes asjaomase üksuse poolt, kui volitatud üksuse süsteemides, eeskirjades ja menetlustes, mille suhtes neid nõudeid kohaldatakse, ei ole tehtud olulisi muudatusi.

2. Nende üksuste valimiseks, kellele delegeeritakse rahastamisvahendite rakendamine finantsmääruse artikli 61 lõike 2 kohaselt, avaldab komisjon kutse potentsiaalsetele volitatud üksustele. Kõnealune kutse sisaldab valiku- ja hindamiskriteeriumeid.

▼B

Esimeses lõigus osutatud kutses märgitakse ka, kas volitatud üksuselt nõutakse oma rahaliste vahendite eraldamist konkreetsesse rahastamisvahendisse või riski jagamist. Kui on märgitud, et neilt seda nõutakse, ja kui see on vajalik võimaliku huvide konflikti leevendamiseks, märgitakse kutses ka see, et volitatud üksuselt nõutakse ettepanekute tegemist huvide ühtlustamise meetmete kohta, nagu on sätestatud finantsmääruse artikli 140 lõikes 2. Huvide ühtlustamise meetmed peavad sisalduma konkreetset rahastamisvahendit käsitlevas lepingus.

Komisjon alustab dialoogi üksustega, kes vastavad valikukriteeriumidele, läbipaistval ja objektiivsel viisil ilma huvide konflikti põhjustamata. Dialoogi järel kirjutab komisjon alla delegeerimislepingutele üksuse või üksustega, kes on esitanud majanduslikult soodsaimad taotlused, mis juhul, kui see on kohaldatav, sisaldavad oma rahaliste vahendite eraldamist või riski jagamist.

3. Komisjon võib alustada otse läbirääkimisi potentsiaalsete volitatud üksustega enne delegeerimislepingutele alla kirjutamist, kui volitatud üksus on kindlaks määratud asjaomases alusaktis või loetletud finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktis iii või nõuetekohaselt põhjendatud ja dokumenteeritud erandjuhtudel, eelkõige juhul kui

- a) pärast kutset potentsiaalsetele volitatud üksustele ei esitatud sobivaid taotlusi;
- b) erilaadsete rahastamisvahendite jaoks on nõutav teatavat tüüpi volitatud üksus tema tehnilise pädevuse, kõrge spetsialiseerituse taseme või haldusvolituste baasil;
- c) liidust sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu ei ole lõikes 2 osutatud menetlust võimalik järgida.

Artikkel 217

Nende üksustega sõlmitud delegeerimislepingute sisu, kellele delegeeritakse rahastamisvahendite rakendamine kaudse eelarve täitmise raames

(finantsmääruse artikkel 139)

Lisaks artiklis 40 loetletud nõuetele nähakse delegeerimislepinguga, mis on sõlmitud üksustega, kellele delegeeritakse rahastamisvahendite rakendamine, ette asjakohane kord, mis tagab finantsmääruse artiklis 140 sätestatud põhimõtete järgimise ja seal sätestatud tingimuste täitmise. Eelkõige sisaldavad delegeerimislepingud järgmist:

- a) rahastamisvahendi kirjeldus, sealhulgas selle investeerimisstrateegia või -põhimõtted, antava toetuse liik, finantsvahendajate ja lõplike vahendite saajate rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid ning täiendavad tegevusnõuded, millega rahastamisvahendi poliitikaesmärgid üle võetakse;
- b) finantsvõimenduse väärtuste sihtvahemikule esitatavad nõuded;

▼B

- c) rahastamiskõlbmatute meetmete määratlus ja menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumid;
- d) sätted, mis tagavad huvide ühtlustamise ja käsitlevad võimalikku huvide konflikti;
- e) sätted, mis käsitlevad finantsvahendajate valikut kooskõlas finantsmääruse artikli 139 lõike 4 teise lõiguga ja sihtotstarbeliste investimisvahendite loomist, kui see on kohaldatav;
- f) sätted, mis käsitlevad volitatud üksuste ja teiste rahastamisvahendi rakendamises osalevate üksuste vastutust;
- g) sätted, mis käsitlevad vaidluste lahendamist;
- h) sätted, mis käsitlevad rahastamisvahendi juhtimist;
- i) sätted, mis käsitlevad liidu rahalise toetuse kasutamist ja uuesti kasutusse võtmist kooskõlas finantsmääruse artikli 140 lõikega 6;
- j) sätted, mis käsitlevad liidult saadud rahalise toetuse ja usalduskontode haldamist, sealhulgas vastaspoole riske, aktsepteeritavaid sularahahalduse tehinguid, asjaomaste poolte kohustusi, parandusmeetmeid usalduskontode ülemääraste saldode korral, andmete säilitamist ja aruandlust;
- k) sätted, mis käsitlevad volitatud üksuse tasustamist, sealhulgas haldustasude määrasid ning halduskulude ja -tasude arvutamist ja volitatud üksusele maksmist kooskõlas artikliga 218;
- l) kui see on asjakohane, siis sätted, mis käsitlevad finantsmääruse artiklis 175 osutatud fondidest, eelkõige Euroopa Regionaalarengu Fondist, Euroopa Sotsiaalfondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist ja tulevases kalandusfondist (edaspidi „ühise strateegilise raamistiku fondid”) makstavate rahaliste toetuste tingimuste raamistikku;
- m) sätted, mis käsitlevad rahastamisvahendi kestust, pikendamise võimalust ja lõpetamist, sealhulgas ennetähtaegse lõpetamise tingimusi, ning vajaduse korral väljumisstrateegiaid;
- n) sätted, mis käsitlevad finantsvahendajatele ja lõplikele vahendite saajatele antava toetuse rakendamise järelevalvet, sealhulgas finantsvahendajate aruandlust;
- o) kui see on kohaldatav, siis artiklis 219 osutatud riskimaandamistingute liik ja laad.

*Artikkel 218***Volitatud üksustele makstavad halduskulud ja -tasud****(finantsmääruse artikkel 139)**

1. Komisjon tasustab volitatud üksusi rahastamisvahendi rakendamise eest tulemuspõhiste tasude, erakorraliste kulude hüvitamise ja, kui volitatud üksus haldab rahastamisvahendi sularahahalduse vahendeid, siis sularahahalduse tasude kaudu.

▼B

2. Tulemuspõhised tasud sisaldavad haldustasusid, millega tasustatakse volitatud üksust rahastamisvahendi rakendamisel tehtud töö eest. Kui see on asjakohane, võivad need sisaldada ka poliitikavaldkonnaga seotud stiimuleid, et edendada poliitikaeesmärkide saavutamist, või pakkuda stiimuleid rahastamisvahendi majandustulemuste saavutamiseks.

*Artikkel 219***Usalduskontode suhtes kaudsel eelarve täitmisel kohaldatavad erieeskirjad****(finantsmääruse artikkel 139)**

1. Üksused, kellele on delegeeritud rahastamisvahendite rakendamine, võivad avada enda nimel ja üksnes komisjoni eest usalduskontosid finantsmääruse artikli 68 lõike 7 tähenduses. Kõnealused volitatud üksused saadavad asjaomased konto väljavõtted komisjoni vastutavale talitusele.

2. Usalduskontod peavad olema piisavalt likviidsed ja sellistel kontodel hoitavaid varasid tuleb hallata kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtete ja asjakohaste usaldatavusnõuetega vastavalt finantsmääruse artikli 140 lõikele 7.

3. Volitatud üksused ei tohi rahastamisvahendite rakendamisel teha riskimaandustehinguid spekulatiivsetel eesmärkidel. Mis tahes riskimaandustehingute liigile ja laadile peab komisjon andma eelnevalt oma nõusoleku ja need peavad olema sätestatud artiklis 217 osutatud delegerimislepingutes.

*Artikkel 220***Otsese eelarve täitmise raames rakendatavad rahastamisvahendid****(finantsmääruse artikkel 139)**

1. Erandjuhtudel võib rahastamisvahendeid rakendada otsese eelarve täitmise raames kooskõlas finantsmääruse artikli 139 lõikega 4 mis tahes järgmise kaudu:

- a) sihtotstarbeline investeerimisvahend, milles komisjon osaleb koos teiste avaliku või erasektori investoritega liidu rahalisest toetusest tuleneva finantsvõimenduse suurendamise eesmärgil;
- b) lõplikele vahendite saajatele otse või finantsvahendajate kaudu pakutavad laenud, tagatised, osalused omakapitalis ja muud riskijagamishendid, mis ei ole investeeringud sihtotstarbelistesse investeerimisvahenditesse.

2. Komisjon ei tee rahastamisvahendite rakendamisel riskimaandustehinguid spekulatiivsetel eesmärkidel. Mis tahes riskimaandustehingute liigile ja laadile peab komisjon andma eelnevalt oma nõusoleku ja need peavad olema sätestatud rahastamisvahendit rakendavate üksustega sõlmitud lepingutes.

▼ B*Artikkel 221***Finantsvahendajate, sihtotstarbeliste investeerimisvahendite haldajate ja lõplike vahendite saajate valik****(finantsmääruse artikkel 139)**

1. Kui komisjon rakendab rahastamisvahendeid otsese või kaudse eelarve täitmise raames sihtotstarbeliste investeerimisvahendite kaudu, luuakse need investeerimisvahendid liikmesriigi õiguse alusel. Välistegevuse valdkonnas võib need luua ka muu riigi kui liikmesriigi õiguse alusel. Selliste investeerimisvahendite haldajad peavad olema seaduse või lepinguga kohustatud tegutsema professionaalselt haldajalt eeldatava hoolsusega ja heas usus.

2. Lõikes 1 osutatud sihtotstarbeliste investeerimisvahendite haldajate ning rahastamisvahendi finantsvahendajate või lõplike vahendite saajate valikul võetakse nõuetekohaselt arvesse rakendatava rahastamisvahendi laadi, asjaomaste üksuste kogemusi ning tegevus- ja finantssuutlikkust ja/või lõplike vahendite saajate projektide majanduslikku elujõulisust. Valik peab olema läbipaistev, põhjendatud objektiivsetel alustel ja sellest ei tohi tuleneda huvide konflikti.

▼ M1▼ B*Artikkel 222***Rahastamisvahendite kasutamise tingimused****(finantsmääruse artikkel 140)**

1. Rahastamisvahendid on suunatud turu puuduste või turutõrgete või ebaoptimaalsete investeerimisolukordade lahendamisele ning neist antakse toetust ainult sellistele lõplikele vahendite saajatele, keda peetakse rahastamisvahendi kaudu liidu toetuse andmise ajal potentsiaalselt majanduslikult elujõuliseks.

2. Rahastamisvahenditest antakse lõplikele vahendite saajatele toetust proportsionaalsel viisil. Eelkõige peaks kaasinvesteermist või riskijagamist pakkuvate investorite sooduskohtlemine olema õigustatud, proportsionaalne rahastamisvahendisse investeerivate investorite võetud riskidega ning piirduma nende investeeringu või riskijagamise tagamiseks minimaalselt vajalikuga.

*Artikkel 223***Finantsvõimendus****(finantsmääruse artikkel 140)**

1. Rahastamisvahenditega püütakse saavutada liidu antavale rahalisele toetusele finantsvõimendus, käivitades üldise investeeringu, mis ületab liidu rahalise toetuse mahtu.

Liidu rahalise toetuse finantsvõimendus võrdub rahastamiskõlblikele lõplikele vahendite saajatele võimaldatava rahastamise summa ja liidu pakutava rahalise toetuse summa suhtega.

2. Finantsvõimenduse väärtuste sihtvahemik põhineb asjaomase rahastamisvahendi eelhindamisel.

Artikkel 224

Rahastamisvahendite eelhindamine

(finantsmääruse artikkel 140)

1. Rahastamisvahendid põhinevad eelhindamisel, milles tehakse kindlaks turu puudused või turutõrked või ebaoptimaalsed investeerimisulokorrad ning hinnatakse poliitikaeesmärke silmas pidades investeerimisvajadusi.

2. Eelhindamine peab näitama, et kindlakstehtud turuvajadusi ei saa asjakohaselt ja õigeaegselt rahuldada turupõhiste meetmete ega liidu muud liiki sekkumiste, nagu regulatsiooni, liberaliseerimise, reformi või muude poliitikameetmete kui rahastamisvahendist rahastamise kaudu. Selles hinnatakse rahastamisvahenditest tulenevate turumoonutuste ja erasektoripoolse rahastamise väljatõrjumise tõenäosust ja neist tulenevaid võimalikke kulusid ning määratakse kindlaks vahendid selliste moonutuste negatiivse mõju minimeerimiseks.

3. Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega peab eelhindamine näitama, et liidu tasandi rahastamisvahend lahendab kindlakstehtud turuvajadusi asjakohasemalt kui samalaadsed riigi või piirkondliku tasandi rahastamisvahendid, sealhulgas need, mida rahastatakse ühise strateegilise raamistiku fondidest. Liidu rahalise toetuse lisaväärtuse hindamisel võetakse arvesse selliseid tegureid nagu riigi tasandil rahastamisele juurdepääsuga seonduvad raskused, eelkõige piiriüleste projektide puhul, ning mastaabisääst või liikmesriikides parimate tavade levitamisega seotud tugev tutvustav mõju.

4. Eelhindamisel tehakse kindlaks kõige tõhusam viis rahastamisvahendi abil tulemuste saavutamiseks.

5. Samuti peab eelhindamine näitama, et kavandatav rahastamisvahend on järjepidev:

- a) uute ja olemasolevate rahastamisvahenditega, vältides ebasoovitavaid kattumisi ning saavutades koostoime ja mastaabisäästu;
- b) rahastamisvahendite ja muus vormis avaliku sektori sekkumistega, mis on suunatud samale turukeskkonnale, vältides ebajärjepidevust ja uurides potentsiaalset koostoimet.

6. Eelhindamises hinnatakse kavandatud sekkumise proportsionaalsust kindlakstehtud rahastamispuudujäägi seisukohast ja kavandatava rahastamisvahendi oodatavat finantsvõimendust; samuti uuritakse selles täiendavaid kvalitatiivseid mõjusid, nagu parimate tavade levitamine, liidu poliitikaeesmärkide tulemuslik edendamine kogu rakendamisahela ulatuses või juurdepääs rakendamisahelasse kaasatud osalejate spetsiifilistele eksperteadmistele.

7. Eelhindamises nähakse kavandatavate rahastamisvahendite jaoks ette asjakohaste tulemusnäitajate kogum ning täpsustatakse oodatavad väljundid, tulemused ja mõju.

▼B

8. Rahastamisvahenditele tehakse eraldi eelhindamine ainult juhul, kui selline lõigetes 1–7 sätestatud kriteeriumidele täielikult vastav hindamine ei sisaldu alusaktiga hõlmatud programmi või meetme eelhindamises või mõjuhinnangus.

Artikkel 225

Rahastamisvahendite järelevalve
(finantsmääruse artikkel 140)

1. Selleks et tagada rahastamisvahendite ühtlustatud järelevalve, millele on osutatud finantsmääruse artikli 140 lõikes 12, loob vastutav eelarvevahendite käsutaja järelevalvesüsteemi, et aidata kaasa piisava kindluse andmisele selle suhtes, et liidu vahendeid kasutatakse kooskõlas finantsmääruse artikli 32 lõikega 2.

2. Järelevalvesüsteemi kasutatakse selleks, et hinnata rakendamise edenemist asjaomases väljundis kajastatud poliitikaeesmärkide saavutamise suunas ning eelhindamise kohaselt ette nähtud tulemusnäitajaid, samuti selleks, et analüüsida rakendamise vastavust finantsmääruse artikli 140 lõike 2 kohastele kindlaksmääratud nõuetele ning anda alus, millele komisjon saaks tugineda oma aruandluses, mis on nõutav finantsmääruse artikli 38 lõike 5 ja artikli 140 lõike 8 kohaselt.

3. Kaudse eelarve täitmise korral tugineb komisjonipoolne järelevalve volitatud üksuste esitatud aruannetele ja raamatupidamise aastaaruannetele ning kättesaadavatele audititele ja volitatud üksuse tehtud kontrollidele, võttes nõuetekohaselt arvesse volitatud üksuse poolset liidu vahendite haldaja kinnitust ja sõltumatu auditeerimisasutuse arvamust, millele on osutatud finantsmääruse artikli 60 lõikes 5. Komisjon vaatab volitatud üksuste esitatud teabe läbi ja võib teha asjakohastel rakendamistasanditel kuni lõplike vahendite saajateni välja kontrolle, sealhulgas valimipõhiselt.

Volitatud üksuse poolne järelevalve tugineb finantsvahendajate esitatud aruannetele ja raamatupidamise aastaaruannetele ning kättesaadavatele audititele ja finantsvahendaja tehtud kontrollidele, võttes nõuetekohaselt arvesse finantsvahendajapoolset liidu vahendite haldaja kinnitust ja sõltumatute audiitorite arvamust.

Finantsvahendajate puudumise korral teeb volitatud üksus rahastamisvahendi kasutamise üle järelevalvet otse, tuginedes lõplike vahendite saajate esitatud aruannetele ja raamatupidamise aastaaruannetele.

Volitatud üksus vaatab läbi finantsvahendajate või lõplike vahendite saajate esitatud teabe, tehes seda vajaduse korral valimipõhiselt, ning teeb artiklis 217 osutatud lepingus ette nähtud kontrolle.

4. Otsese eelarve täitmise korral tugineb komisjonipoolne järelevalve finantsvahendajate ja lõplike vahendite saajate esitatud aruannetele ja raamatupidamise aastaaruannetele, mille suhtes kohaldatakse asjakohaseid kontrolle. Lõikes 3 sätestatud kohaldatakse otsese eelarve täitmise suhtes *mutatis mutandis*.

▼B

5. Lepingutes, millega rahastamisvahendit rakendatakse, nähakse ette lõigete 1–4 kohaldamiseks vajalikud sätted.

Artikkel 226

Ühise strateegilise raamistiku fondidest antava rahalise toetuse käsitlemine

(finantsmääruse artikkel 140)

1. Rahaliste toetuste üle, mida makstakse ühise strateegilise raamistiku fondidest finantsmääruse VIII jaotise kohaselt loodud rahastamisvahenditesse, mida toetatakse valdkondlike eeskirjade kohaselt ühise strateegilise raamistiku fondidest, peetakse eraldi arvestust.

2. Ühise strateegilise raamistiku fondidest makstavad rahalised toetused paigutatakse eraldi kontodele ja neid kasutatakse kooskõlas asjaomaste ühise strateegilise raamistiku fondide eesmärkidega meetmete ja lõplike vahendite saajate jaoks kooskõlas programmi või programmidega, millest neid rahalisi toetusi antakse.

3. Ühise strateegilise raamistiku fondidest finantsmääruse VIII jaotise kohaselt loodud rahastamisvahenditesse makstavate rahaliste toetuste suhtes kohaldatakse valdkondlikke eeskirju.

IX JAOTIS

**RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE ESITAMINE JA
RAAMATUPIDAMISARVESTUS**

1. PEATÜKK

Raamatupidamise aastaaruande esitamine

Artikkel 227

Eelarveaasta eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruanne

(finantsmääruse artikkel 142)

Eelarveaasta eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruandes esitatakse täpne kirjeldus:

- a) eelarveaasta eesmärkide saavutamise kohta usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt;
- b) finantsseisundi ja sündmuste kohta, mis eelarveaastal on tegevust oluliselt mõjutanud.

Eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruanne on eelarve täitmise aruannetest eraldi seisev dokument.

Artikkel 228

Raamatupidamispehõimõtetest tehtav erand

(finantsmääruse artikkel 144)

Kui peaarvepidajad leiavad erijuhul, et konkreetse juhtumi puhul tuleks lubada sisulist erandit mõnest liidu raamatupidamiseeskirjades kirjeldatud raamatupidamispehõimõtetest, esitatakse see erand koos nõuetekohaste põhjendustega artiklis 232 nimetatud finantsaruannete lisades.

▼B*Artikkel 229***Tõendavad dokumendid
(finantsmääruse artikkel 144)**

1. Iga kirje põhineb kuupäevastatud ja nummerdatud tõendavatel dokumentidel, mis esitatakse paberil või muul andmekandjal, mis tagab selle sisu usaldusväärsuse ja säilivuse artiklis 48 sätestatud ajaks.
2. Sama liiki toimingud, mida tehakse samas kohas ja samal päeval, võib esitada kokkuvõtlikult ühes tõendavas dokumendis.

*Artikkel 230***Tulemiaruanne
(finantsmääruse artikkel 145)**

TulemiaruanDES märgitakse eelarveaasta tulud ja kulud, mis on liigendatud nende laadi järgi.

*Artikkel 231***Rahavoogude aruanne
(finantsmääruse artikkel 145)**

Rahavoogude aruanDES antakse aru perioodi rahavoogudest, näidates sularahahalduse summade alg- ja lõppsaldode muutust.

Sularahahalduse vahenditena käsitatakse järgmist:

- a) kassas olev sularaha;
- b) pangakontod ja nõudmiseni hoiused;
- c) muud likviidsed varad, mida võib kiiresti muuta sularahaks ja mille väärtus on stabiilne.

*Artikkel 232***Finantsaruannete lisad
(finantsmääruse artikkel 145)**

Finantsmääruse artiklis 145 nimetatud lisad on finantsaruannete lahutamatu osa. Kõnealused lisad sisaldavad vähemalt järgmist teavet:

- a) raamatupidamispõhimõtted, -eeskirjad ja -meetodid;
- b) lisad, milles antakse lisateavet, mida ei ole esitatud finantsaruannetes endis, kuid mis on vajalikud õige ja õiglase ülevaate andmiseks.

▼B*Artikkel 233***Eelarve tulemiarueded
(finantsmääruse artikkel 146)**

1. Eelarve tulemiarueded sisaldavad järgmist:
 - a) teave tulude kohta, milles märgitakse:
 - i) eelarves tehtud tulude eelarvestuse muudatused;
 - ii) tulude laekumine;
 - iii) kindlaksmääratud nõuded;
 - b) teave kättesaadavate kulukohustuste assigneeringute kogusumma ja maksete assigneeringute kogusumma muudatuste kohta;
 - c) teave kättesaadavate kulukohustuste assigneeringute kogusumma ja maksete assigneeringute kogusumma kasutamise kohta;
 - d) teave täitmata, eelnevast eelarveaastast üle kantud ja eelarveaasta jooksul võetud kulukohustuste kohta.
2. Tulusid käsitlevale teabele lisatakse ka aruanne, milles esitatakse iga liikmesriigi kohta eelarveaasta lõpu seisuga veel sisse nõudmata omavahendite ja sissenõudekorraldusega hõlmatud omavahendite jaotus.

*Artikkel 234***Raamatupidamise aastaaruande edastamise viis
(finantsmääruse artikkel 148)**

Finantsmääruse artiklites 147 ja 148 osutatud esialgne ja lõplik raamatupidamise aastaaruanne võidakse saata elektrooniliselt.

*2. PEATÜKK****Raamatupidamisarvestus*****1 . j a g u****Raamatupidamisarvestuse korraldamine***Artikkel 235***Raamatupidamisarvestuse korraldamine
(finantsmääruse artikkel 151)**

1. Iga finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsiooni ja asutuse peaarvepidaja koostab ja hoiab ajakohastatuna dokumendid, milles kirjeldatakse tema institutsiooni või asutuse raamatupidamisarvestuse korraldust ja raamatupidamisarvestuse korda.

▼B

2. Eelarvetulud ja -kulud kantakse artiklis 236 nimetatud elektroonilisse süsteemi toimingu majandusliku sisu alusel kas jooksvate tuludena, jooksvate kuludena või kapitalina.

Artikkel 236

Elektroonilised süsteemid
(finantsmääruse artikkel 151)

1. Raamatupidamisarvestust peetakse integreeritud elektroonilise süsteemi abil.

2. Kui raamatupidamisarvestust peetakse elektrooniliste süsteemide ja allsüsteemide abil, on nende süsteemide ja allsüsteemide kohta nõutav täielik kirjeldus.

Kõnealuses kirjelduses määratakse kindlaks kõikide andmeväljade sisu ja täpsustatakse, kuidas süsteemis käsitletakse üksiktoiminguid. Selles märgitakse, kuidas süsteem tagab iga toiminguga ning iga elektroonilise süsteemi ja allsüsteemi tehtud muudatuse täieliku kontrollijälje, nii et muudatuse sisu ja muudatuse teinud isiku saab igal ajal kindlaks teha.

Elektrooniliste raamatupidamissüsteemide ja allsüsteemide kirjelduses märgitakse kõik seosed nende süsteemide ja keske raamatupidamissüsteemi vahel, eelkõige seoses andmete edastamise ja saldode omavahel võrdlemisega.

3. Elektroonilistele süsteemidele ja allsüsteemidele on juurdepääs ainult isikutel, kes on kantud volitatud kasutajate nimekirja, mida iga institutsioon peab ja ajakohastab.

*2. jagu***Arvestusraamatud***Artikkel 237*

Arvestusraamatud
(finantsmääruse artikkel 154)

Iga finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioon ja asutus peab päevaraamatut, pearaamatut ja eraldi arvestusraamatuid vähemalt võlgnike, võlausaldajate ja põhivara kohta, välja arvatud juhul, kui see ei ole kulutõhususe kaalutlustel õigustatud.

Arvestusraamatud koosnevad elektroonilistest dokumentidest, mille on kindlaks määranud peaarvepidaja ja mida võib täie kindlusega kasutada tõendusmaterjalina.

Päevaraamatu kanded kantakse üle pearaamatusse kontode kaupa artiklis 212 nimetatud kontoplaani alusel.

Päevaraamatu ja pearaamatu võib jaotada nii mitmeks abiraamatuks, kui seda nõuetele vastavuse tagamiseks tarvis on.

▼B

Abiraamatute kanded kantakse vähemalt kord kuus üle päevaraamatusse ja pearaamatusse.

*Artikkel 238***Proovibilanss****(finantsmääruse artikkel 154)**

Iga finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioon ja asutus koostab proovibilansi, millesse kantakse kõik üldise raamatupidamisarvestuse kontod, sealhulgas eelarveaasta jooksul kontrollitud ja heaks kiidetud kontod, märkides iga konto puhul järgmised andmed:

- a) konto number;
- b) kirjeldus;
- c) deebetsumma kokku;
- d) kreditsumma kokku;
- e) saldo.

*Artikkel 239***Raamatupidamisarvestuses tehtavad võrdlused****(finantsmääruse artikkel 154)**

1. Pearaamatu andmeid hoitakse ja need struktureeritakse viisil, mis võimaldab proovibilansi iga konto sisu põhjendada.
2. Põhivara inventarinimestiku suhtes kohaldatakse artikleid 246–253.

3. j a g u

Kirjendamine*Artikkel 240***Raamatupidamiskirjed****(finantsmääruse artikkel 154)**

1. Kirjed tehakse kahekordse kirjendamise meetodil, mille puhul raamatupidamisarvestuses registreeritud mis tahes liikumine või muutus kajastatakse kirjega, mis tagab selle kirje poolt mõjutatud eri kontode debiteerimise ja krediteerimise sama summa ulatuses.

2. Muus valuutas kui eurodes nomineeritud tehingu väärtus arvestatakse eurodesse ümber ja kirjendatakse raamatupidamisarvestuses.

Tehingud, mis on tehtud välisvaluutas kontodel, mida võib ümber hinnata, hinnatakse ümber vähemalt kontode sulgemise ajal.

Ümberhindamine tehakse artikli 6 kohaselt kehtestatud ümberarvestuskursside alusel.

▼B

Ümberarvestuskurss, mida tuleb kasutada euro ja muude valuutade vahelistes ümberarvestamistoimingutes eelarveaastal n bilansi koostamiseks 31. detsembri seisuga, on eelarveaastal n viimase tööpäeva ümberarvestuskurss.

3. Finantsmääruse artikli 152 kohaselt vastu võetud liidu raamatupidamiseskirjades täpsustatakse tekkepõhise arvestuse jaoks ette nähtud ümberarvestuse ja ümberhindamise eeskirjad.

Artikkel 241

Raamatupidamisdokumendid
(finantsmääruse artikkel 154)

Kõikides raamatupidamisdokumentides märgitakse iga andmeühiku päritolu, sisu ja kirjendamisviide ning viited asjaomastele tõendavatele dokumentidele.

Artikkel 242

Päevaraamatusse kirjendamine
(finantsmääruse artikkel 154)

Raamatupidamistoimingud registreeritakse päevaraamatus ühel järgmistest viisidest, mis teineteist ei välista:

- a) päevade ja toimingute kaupa;
- b) igakuise kokkuvõttena toimingute kogusummadest, tingimusel et säilitatakse kõik dokumendid, mille abil saab kontrollida, milliseid toiminguid millisel päeval tehti.

Artikkel 243

Kirjete heakskiitmine
(finantsmääruse artikkel 154)

1. Päevaraamatu ja eraldi arvestusraamatute kirjete lõplikust kinnitatakse heakskiitmismenetluse abil, mille järel kirje muutmine või kustutamine on keelatud.

2. Hiljemalt enne lõplike finantsaruannete esitamist kohaldatakse sulgemismenetlust, mille eesmärk on panna kirjete ajaline järjestus lukku ja tagada nende puutumatus.

4. jagu

Võrdlemine ja kinnitamine*Artikkel 244*

Raamatupidamisarvestuses tehtav võrdlemine
(finantsmääruse artikkel 154)

1. Proovibilansi kontode saldosisid võrreldakse regulaarselt, kuid vähemalt iga-aastase sulgemise ajal, selliste haldussüsteemide andmetega, mida eelarvevahendite kasutajad kasutavad varade ja kohustuste haldamisel ja mida nad lisavad iga päev raamatupidamissüsteemi.

▼B

2. Regulaarselt ja vähemalt kontode sulgemise ajal kontrollib peaarvepidaja, kas pangakontode saldod vastavad tegelikule olukorrale, kontrollides eelkõige

- a) pangakontodel olevat raha, võrreldes seda finantseerimisasutuste kontoväljavõtetega;
- b) kassas olevat sularaha, võrreldes seda kassaraamatu andmetega.

Põhivara kontosid kontrollitakse artikli 250 kohaselt.

- 3. Institutsioonidevahelisi tasaarvelduskontosid võrreldakse iga kuu.
- 4. Vahekontosid avab ja vaatab igal aastal läbi peaarvepidaja. Kõnealused kontod kuuluvad eelarvevahendite käsutaja vastutusalasse ja ta tasaarvestab need võimalikult kiiresti.

5 . j a g u

E e l a r v e r a a m a t u p i d a m i s a r v e s t u s

Artikkel 245

Eelarve raamatupidamisarvestuse sisu ja raamatupidamisarvestuse pidamine (finantsmääruse artikkel 156)

1. Eelarve raamatupidamisarvestuses esitatakse eelarve iga alajaotise puhul:

- a) kulude kohta:
 - i) esialgses eelarves heaks kiidetud assigneeringud, paranduseelarvetesse kantud assigneeringud, varasematest eelarveaastatest üle kantud assigneeringud, sihtotstarbelise tulu laekumise järel kättesaadavaks tehtud assigneeringud, ümberpaigutatud assigneeringud ja sellest tulenevalt kõik kättesaadavad assigneeringud kokku;
 - ii) eelarveaastal võetud kulukohustused ja tehtud maksed;
- b) tulude kohta:
 - i) esialgsesse eelarvesse kantud eelarvestused, paranduseelarvetesse kantud eelarvestused, sihtotstarbeline tulu ja sel viisil kindlaks määratud eelarvestuste kogusumma;
 - ii) asjaomase eelarveaastaga seoses kindlaks määratud nõuded ja sissenõutud summad;
- c) varasematest eelarveaastatest üle kantud veel maksmata kulukohustused ja veel sisse nõudmata tulud.

Esimese lõigu punktis a nimetatud kulukohustuste assigneeringud ja maksete assigneeringud kajastatakse ja näidatakse eraldi.

▼B

Eelarve raamatupidamisarvestuses kajastatakse ka Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondiga (EAGF) seotud üldised esialgsed kulukohustused ja neile vastavad maksed.

Need kulukohustused esitatakse EAGFi assigneeringute kogusumma suhtes.

2. Eelarve raamatupidamisarvestuses esitatakse eraldi:

a) varasematest eelarveaastatest üle kantud assigneeringute ja eelarveaasta assigneeringute kasutamine;

b) täitmata kulukohustuste täitmine.

Tulude poolel näidatakse eraldi varasematest eelarveaastatest pärinevad veel saamata jäänud summad.

3. Eelarve raamatupidamisarvestust võib korraldada sellisel viisil, mis võimaldab töötada välja kuluarvestussüsteemi.

4. Eelarve raamatupidamisarvestust peetakse elektrooniliselt või kasutades arvestusraamatuid või kartoteegikaarte.

3. PEATÜKK

Vara inventarinimestikud

Artikkel 246

Vara inventarinimestikud

(finantsmääruse artikkel 157)

Eelarvevahendite käsutaja loob peaarvepidaja tehnilise abiga vara inventarinimestike süsteemi. See süsteem peab andma kõik raamatupidamisarvestuse pidamiseks ja vara kaitsmiseks vajalikud andmed.

Artikkel 247

Vara kaitsmine

(finantsmääruse artikkel 157)

Iga finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioon ja asutus võtab vastu oma bilansis kajastatud vara kaitsmise sätted ja otsustab, millised haldustalitused vastutavad inventarinimestike süsteemi eest.

Artikkel 248

Varaobjektide kandmine inventarinimestikku

(finantsmääruse artikkel 157)

Iga soetatud varaobjekt, mille kasutusaeg on üle ühe aasta, mis ei ole tarbekaup ja mille ostuhind või omahind on finantsmääruse artikli 152 kohaselt vastu võetud liidu raamatupidamiseeskirjades näidatust suurem, kantakse inventarinimestikku ja kirjendatakse põhivara kontodele.

▼B*Artikkel 249***Inventarinimestiku sisu iga varaobjekti puhul
(finantsmääruse artikkel 157)**

Inventarinimestikus esitatakse iga varaobjekti asjakohane kirjeldus ning täpsustatakse selle asukoht või vallasasjade puhul vastutav talitus või isik, soetamise kuupäev ja ühikuhind.

*Artikkel 250***Vallasvara inventarinimestiku kontrollimine
(finantsmääruse artikkel 157)**

Finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioonid ja asutused kontrollivad inventarinimestikke viisil, millega tagatakse, et iga varaobjekt on füüsiliselt olemas ja vastavuses inventarinimestiku asjaomase kandega. Selliseid kontrolle tehakse iga-aastase kontrollikava alusel, välja arvatud materiaalse põhivara ja immateriaalse vara puhul, mida kontrollitakse vähemalt iga kolme aasta järel.

*Artikkel 251***Materiaalse vara edasimüük
(finantsmääruse artikkel 157)**

Finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioonide ja asutuste liikmed, ametnikud, muud teenistujad ega muud töötajad ei või omandada varaobjekte, mida kõnealused institutsioonid ja asutused edasi müüvad, välja arvatud juhul, kui need varaobjektid müüakse edasi avaliku hanke-menetluse teel.

*Artikkel 252***Materiaalse vara müügi menetlus
(finantsmääruse artikkel 157)**

1. Materiaalse vara müük kuulutatakse välja asjakohasel viisil kohalikul tasandil, kui ühiku ostuväärtus on 8 100 eurot või üle selle. Müügilepingu võib sõlmida kõige varem 14 kalendripäeva möödumisel viimase teate avaldamisest müügi kohta.

Kui ühiku ostuväärtus on 391 100 eurot või üle selle, tuleb esimeses lõigus osutatud müügi kohta avaldada teade *Euroopa Liidu Teatajas*. Teate võib asjakohasel viisil avaldada ka liikmesriikide ajakirjandusväljaannetes. Müügilepingu võib sõlmida kõige varem ühe kuu möödumisel teate avaldamisest *Euroopa Liidu Teatajas*.

▼B

2. Finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioonid ja asutused võivad avaldamisest loobuda, kui avaldamiskulud on suuremad kui müügist oodatav tulu.

3. Finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioonid ja asutused püüavad materiaalse vara müüa alati võimalikult hea hinnaga.

4. Lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata liidu institutsioonide ja nende finantsmääruse artiklis 208 osutatud asutuste omavaheliste müügitehingute suhtes.

Artikkel 253

Materiaalse vara võõrandamise menetlus
(finantsmääruse artikkel 157)

Inventarinimestikku kantud vara, sealhulgas hoonete müügi või tasuta võõrandamise, mahakandmise või välja rentimise korral, samuti selle kaotsimineku korral kas kaotamise, varguse või mõne muu põhjuse tõttu peab eelarvevahendite käsutaja koostama seletuse või protokoll.

Seletuses või protokollis märgitakse eelkõige, kas liidu ametnik või muu teenistuja või mõni muu isik peab varaobjekti omal kulul asendama.

Kui kinnisvara või suured rajatised antakse tasuta kasutada, tuleb selle kohta teha leping ja teatada sellest eelarveprojekti esitamisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule edastatavas aastaaruandes.

Finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioonide ja asutuste liikmed, ametnikud, muud teenistujad ega muud töötajad ei tohi olla sellise inventarinimestikku kantud vara saajad, mis võõrandatakse tasuta või kantakse maha.

Artikkel 254

Inventarinimestikud ja müügi väljakuulutamine liidu delegatsioonides
(finantsmääruse artikkel 157)

1. Liidu delegatsioonide puhul peetakse liidule kuuluva vallasvara kohta alalist inventarinimestikku kohapeal. See saadetakse korrapäraselt kesktalitustele iga institutsiooni vastu võetud eeskirjade kohaselt.

Liidu delegatsioonidesse teel olev vallasvara kantakse enne alalise inventarinimestikku kandmist ajutisse nimestikku.

2. Liidu delegatsioonide vallasvara müük kuulutatakse välja kohalike tavade kohaselt.

TEINE OSA
ERISÄTTED

I JAOTIS
TEADUSUURINGUD

Artikkel 255

Meetmete liigid
(finantsmääruse artikkel 181)

1. Otseseid meetmeid rakendavad Teadusuuringute Ühiskeskuse üksused ning põhimõtteliselt rahastatakse neid täies ulatuses eelarvest. Need meetmed on:

- a) teadusprogrammid;
- b) teadusuuringud;
- c) institutsioonilist laadi teaduslik ja tehniline toetustegevus.

2. Teadusuuringute Ühiskeskus võib kaudsetes meetmetes osaleda finantsmääruse artiklis 183 sätestatud tingimustel.

3. Finantsmääruse artikli 181 lõikes 2 osutatud saadaoleva summa eelarvestus saadetakse peaarvupidajale registreerimiseks.

Artikkel 256

Teadusuuringute Ühiskeskuse suhtes kohaldatavad täiendavad eeskirjad
(finantsmääruse artikkel 183)

1. Teadusuuringute Ühiskeskuse juhtimise all rakendatavad konkurentsile avatud meetmed on:

- a) hanke- ja toetuste andmise menetluste järel rakendatavad meetmed;
- b) kolmandate isikute nimel rakendatavad meetmed;
- c) meetmed, mida rakendatakse teiste institutsioonide või komisjoni muude talitustega teadustehniliste teenuste osutamiseks sõlmitud halduskokkulepete alusel.

2. Kui meetmed, mida Teadusuuringute Ühiskeskus rakendab kolmandate isikute nimel, hõlmavad hankeid, viiakse hankemenetlus läbi läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtte kohaselt.

3. Finantsmääruse artikli 183 lõikes 2 osutatud saadaolevate summade eelarvestused saadetakse peaarvupidajale registreerimiseks.

II JAOTIS VÄLISTEGEVUS

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 257

Meetmed, mida võib rahastada (finantsmääruse artikkel 184)

Finantsmääruse teise osa IV jaotise 1. peatükis osutatud meetmete jaoks ette nähtud assigneeringutega võib eelkõige rahastada hankelepinguid ja toetusi, kaasa arvatud intressitoetusi, samuti erilaene, laenutagatise ja finantsabi, eelarvetoetusi ja muid eelarvelise abi erivorme.

II PEATÜKK

Eelarvetoetus ja mitme rahastajaga usaldusfondid

Artikkel 258

Eelarvetoetuse kasutamine (finantsmääruse artikkel 186)

1. Kui see on ette nähtud asjaomaste alusaktidega, võib komisjon anda kolmandas riigis valdkondlikku või üldist eelarvetoetust, kui täidetud on järgmised tingimused:

- a) partnerriigi avaliku sektori vahendite haldamine on piisavalt läbi-paistev, usaldusväärne ja tõhus;
- b) partnerriik on kehtestanud piisavalt usutava ja asjakohase valdkond-liku või riikliku poliitika ning
- c) partnerriik on kehtestanud stabiilsusele orienteeritud makromajandus-poliitika.

2. Partnerriigiga sõlmitud lepingutes nähakse ette, et asjaomane riik on kohustatud esitama komisjonile usaldusväärse ja õigeaegse teabe, mis võimaldab komisjonil hinnata lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmist.

Artikkel 259

Liidu välistegevuse usaldusfondid (finantsmääruse artikkel 187)

Teiste rahastajate rahalisi osalusi võetakse arvesse, kui need laekuvad usaldusfondi spetsiaalsele pangakontole, ja nende summat arvestatakse pärast nende spetsiaalsele pangakontole laekumisel eurodesse ümberar-vestamist eurodes.

▼B

Liidu rahaline toetus kantakse üle õigeaegselt, et täita usaldusfondi juriidilisi kohustusi, võttes nõuetekohaselt arvesse teiste rahastajate antud kättesaadavaid vahendeid.

Usaldusfondi spetsiaalselt pangakontolt kogunenud intress investeeritakse usaldusfondi, välja arvatud juhul, kui usaldusfondi asutamiskomisjoni on ette nähtud teisiti.

Kõigi tehingute üle, mis tehakse aasta jooksul kolmandas lõigus osutatud pangakontol, peetakse usaldusfondi raamatupidamisarvestuses nõuetekohast arvestust.

Eelarvevahendite käsutaja koostab kaks korda aastas finantsaruande iga usaldusfondi tehingute kohta.

Usaldusfondide suhtes tehakse igal aastal sõltumatu välisaudit.

Usaldusfondi nõukogu kiidab heaks eelarvevahendite käsutaja koostatud usaldusfondi aastaaruande koos peaarvepidaja koostatud raamatupidamise aastaaruandega. Kõnealused aruanded lisatakse volitatud eelarvevahendite käsutaja aastaaruandele ning esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule komisjoni eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames.

Usaldusfondi nõukogu koosseisu käsitlevad eeskirjad ja usaldusfondi sise-eeskirjad sätestatakse usaldusfondi asutamiskomisjoni, mille on vastu võtnud komisjon ja millega on liitunud teised rahastajad. Kõnealuste eeskirjadega tagatakse rahastajate õiglane esindatus ning neis nähakse ette nõue, mille kohaselt on vahendite kasutamise kohta lõpliku otsuse vastuvõtmise jaoks vajalik komisjoni poolthäääl.

▼M1*III PEATÜKK**Hanked**Artikkel 260***Hoonete üürimine****(finantsmääruse artikkel 190)**

Välistegevuse talitlusassigneeringutest võib rahastada ainult neid kinnisvaralepinguid, mis on seotud üürilepingu allakirjutamise ajal juba valmis hoonete üürimisega. Need lepingud avalikustatakse artiklis 124 sätestatud korras.

*Artikkel 261***Teenuslepingud****(finantsmääruse artikkel 190)**

1. Teenuslepingud hõlmavad järgmist:

- a) uuringuleping, mis on sõlmitud töövõtja ja hankija vahel ja mis hõlmab projektide kindlaksmääramiseks ja koostamiseks tehtavaid uuringuid, teostatavusuuringuid, majandus- ja turu-uuringuid, tehnilisi uuringuid ja auditeid;

▼ **M1**

b) tehnilise abi leping, mille korral töövõtja ülesanne on tegutseda nõuandjana, juhtida projekti või teha selle täitmise üle järelevalvet või pakkuda lepingus nimetatud konsultante.

2. Kui kolmandal riigil on oma talitustes või riigi osalusega üksustes pädev juhtkond, võivad need talitused või üksused lepinguid täita otse oma tööjõudu kasutades.

Artikkel 262

**Piirmäärasid ja välislepingute sõlmimise korda käsitlevad erisätted
(finantsmääruse artikkel 190)**

Käesoleva määruse artikleid 123 – 126, välja arvatud mõisted, artiklit 128, artikli 134 lõike 1 punkti a, artikli 135 lõike 1 punkte a ja c–f, artikli 135 lõiget 4, artikleid 137 ja 137a, artikli 139 lõikeid 3–7, artikli 148 lõiget 4, artikli 151 lõiget 3, artiklit 152, artikli 153 lõikeid 2 ja 3, artikleid 154, 155, 157 ja 158, välja arvatud artikli 158 lõige 4, ning artiklit 160 ei kohaldata finantsmääruse artikli 190 lõikes 2 osutatud hankijate poolt ega nende nimel sõlmitud hankelepingute suhtes.

Käesoleva peatüki reguleerimisalasse kuuluvate hankeid reguleerivate sätete rakendamise kohta teeb otsuse komisjon, samuti otsustab komisjon asjakohaste kontrollide üle, mida vastutav eelarvevahendite käsutaja teeb juhul, kui komisjon ei ole hankija.

Artikkel 263

**Hankemenetluses osalemiseks vajalikud tõendid
(finantsmääruse artikkel 191)**

Hankedokumentides nõutakse taotlejatelt või pakkujatelt, et nad märgiksid oma tegeliku asukohaliikmesriigi ja esitaksid selle kohta kõnealuse liikmesriigi õiguse kohaselt tavapäraselt tunnustatava tõendi.

Artikkel 264

**Avalikustamine
(finantsmääruse artikkel 190)**

1. Vajaduse korral saadetakse rahvusvaheliste pakkumuse esitamise ettepanekute eelteade väljaannete talitusele elektroonilisel teel nii kiiresti kui võimalik.

2. Käesoleva peatüki kohaldamisel avaldatakse teade:

a) rahvusvaheliste pakkumuse esitamise ettepanekute puhul vähemalt
Euroopa Liidu Teatajas;

▼ **M1**

- b) kohalike pakkumuse esitamise ettepanekute puhul vähemalt vahendite saajaks oleva riigi ametlikus väljaandes või muus samaväärses väljaandes.

Kui teade avaldatakse ka kohalikul tasandil, peab see olema identne *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud teatega ning see tuleb avaldada nendega ühel ajal. Komisjon vastutab *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise eest. Kui teade avaldatakse kohalikul tasandil, võivad seda teha finantsmääruse artikli 190 lõike 2 punktis b osutatud üksused.

3. Hankelepingu sõlmimise teade saadetakse pärast lepingu allakirjutamist, välja arvatud juhul, kui leping on vajaduse korral salajaseks tunnistatud või kui selle täitmisega peavad kaasnema julgeolekualased erimeetmed või kui liidu või kolmanda riigi oluliste huvide kaitse seda nõuab ja kui hankelepingu sõlmimise teate avaldamist ei loeta asjakohaseks.

4. Teade lepingu muutmise kohta avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* finantsmääruse artikli 114a lõike 3 punktides a ja b sätestatud juhtudel, kui muudatuse väärtus on võrdne käesoleva määruse artikli 265 lõike 1 punktis a, artikli 267 lõike 1 punktis a või artikli 269 lõike 1 punktis a sätestatud piirmääradega või nendest suurem.

Artikkel 265

Teenuslepingute ja teenuste kontsessioonilepingute piirmäärad ja nende sõlmimise kord

(finantsmääruse artikkel 190)

1. Teenuslepingute ja teenuste kontsessioonilepingute puhul on finantsmääruse artiklis 190 nimetatud piirmäärad ja menetlused järgmised:

a) lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 300 000 eurot:

i) rahvusvaheline piiratud pakkumuse esitamise ettepanek finantsmääruse artikli 104 lõike 1 punkti b ja käesoleva määruse artikli 264 lõike 2 punkti a tähenduses;

ii) rahvusvaheline avatud pakkumuse esitamise ettepanek finantsmääruse artikli 104 lõike 1 punkti a ja käesoleva määruse artikli 264 lõike 2 punkti a tähenduses;

b) lepingute puhul, mille maksumus on alla 300 000 euro: võistlev läbiraakimistega hankemenetlus käesoleva artikli lõike 3 tähenduses;

c) kuni 20 000 euro suuruse maksumusega lepinguid võib sõlmida ühe pakkumuse alusel;

d) kuni 2 500 euro suuruseid makseid kulude eest võidakse teha lihtsalt arve alusel ilma eelneva pakkumuse vastuvõtmiseta.

▼ **M1**

2. Lõike 1 punktis a nimetatud rahvusvahelise piiratud pakkumuse esitamise ettepaneku teates märgitakse nende taotlejate arv, kellele tehakse pakkumuse esitamise ettepanek. Teenuslepingute puhul tehakse pakkumuse esitamise ettepanek vähemalt neljale taotlejale. Pakkumust esitama lubatud taotlejate arv peab olema piisav reaalse konkurentsi tagamiseks.

Valitud taotlejate nimekiri avaldatakse komisjoni veebisaidil.

Kui valikukriteeriumitele või suutlikkuse miinimumtasemele vastavate taotlejate arv jääb alla minimaalse arvu, võib hankija teha pakkumuse esitamise ettepaneku üksnes neile taotlejatele, kes vastavad pakkumuse esitamise kriteeriumitele.

3. Lõike 1 punktis b nimetatud võistleva läbirääkimistega hankemenetluse puhul koostab hankija ilma teadet avaldamata nimekirja, milles on vähemalt kolm tema valitud pakkujat.

Võistlevas läbirääkimistega hankemenetluses võib pakkujad valida huvitatud pakkujate loetelust, millele on osutatud artikli 136 lõike 1 punktis b ja mis avalikustatakse osalemiskutse kaudu.

Kui hankija saab pakkujatega konsulteerimise järel ainult ühe pakkumuse, mis on halduslike ja tehniliste tingimustega vastavuses, võib lepingu sõlmida, tingimusel et hindamiskriteeriumid on täidetud.

4. Selliste õigusabiteenuste puhul, mis ei kuulu artikli 134 lõike 1 punkti h reguleerimisalasse, võib hankija kasutada võistlevat läbirääkimistega hankemenetlust olenemata lepingu hinnangulisest maksumusest.

Artikkel 266

Läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine teenus-, tarne ja ehitustöölepingute sõlmimiseks (finantsmääruse artikkel 190)

1. Hankija võib kasutada läbirääkimistega hankemenetlust ühe pakkumuse alusel järgmistel juhtudel:

- a) kui teenuste osutamine tehakse ülesandeks avalik-õiguslikele asutustele või mittetulunduslikele üksustele või ühendustele ning teenused on seotud institutsioonilist laadi tegevusega või nende eesmärk on abistada inimesi sotsiaalvaldkonnas;
- b) kui hankemenetlus ei ole andnud soovitud tulemust, mis tähendab, et ei ole saadud kvaliteedilt ja/või rahaliselt sobivat pakkumust; sel juhul võib hankija pärast hankemenetluse tühistamist pidada läbirääkimisi ühe või mitme hankemenetlusel osalenud pakkujaga omal valikul, tingimusel et hankedokumente oluliselt ei muudeta;

▼ **M1**

c) kui uus leping tuleb sõlmida pärast olemasoleva lepingu ennetähtaegset lõpetamist.

2. Artikli 134 lõike 1 punkti c kohaldamisel loetakse äärmiselt kiireloomulisele olukorrale vastavaks artikli 190 lõikes 2 nimetatud kriisiolekordades võetavad meetmed. Volitatud eelarvevahendite kasutaja kinnitab, vajaduse korral koos teiste asjaomaste volitatud eelarvevahendite kasutajatega, et äärmiselt kiireloomuline olukord on olemas, ja vaatab oma otsuse regulaarselt usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte seisukohast läbi.

3. Lõike 1 punktis a osutatud institutsioonilist laadi tegevus hõlmab teenuseid, mis on otseselt seotud avalik-õiguslike asutuste seadusjärgsete põhiülesannetega.

Artikkel 267

**Tarnelepingute piirmäärad ja nende sõlmimise kord
(finantsmääruse artikkel 190)**

1. Tarnelepingute puhul on finantsmääruse artiklis 190 nimetatud piirmäärad ja menetlused järgmised:

a) lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 300 000 eurot: rahvusvaheline avatud pakkumuse esitamise ettepanek finantsmääruse artikli 104 lõike 1 punkti a ja käesoleva määruse artikli 264 lõike 2 punkti a tähenduses;

b) lepingute puhul, mille maksumus on alla 300 000 euro:

i) lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 100 000 eurot, kuid alla 300 000 euro: kohalik avatud pakkumuse esitamise ettepanek finantsmääruse artikli 104 lõike 1 punkti a ja käesoleva määruse artikli 264 lõike 2 punkti b tähenduses;

ii) lepingute puhul, mille maksumus on alla 100 000 euro: võistlev läbirääkimistega hankemenetlus lõike 2 tähenduses.

c) kuni 2 500 euro suuruseid makseid kulude eest võidakse teha lihtsalt arve alusel ilma eelneva pakkumuse vastuvõtmiseta.

d) kuni 20 000 euro suuruse maksumusega lepinguid võib sõlmida ühe pakkumuse alusel.

2. Lõike 1 punkti b alapunktis ii nimetatud võistleva läbirääkimistega hankemenetluse puhul koostab hankija ilma teadet avaldamata nimekirja, milles on vähemalt kolm tema valitud tarnijat.

Kui hankija saab tarnijatega konsulteerimise järel ainult ühe pakkumuse, mis on halduslike ja tehniliste tingimustega vastavuses, võib lepingu sõlmida, tingimusel et hindamiskriteeriumid on täidetud.

▼ **M1***Artikkel 269***Ehitustöölepingute ja kontsessioonilepingute piirmäärad ja nende sõlmimise kord****(finantsmääruse artikkel 190)**

1. Ehitustöölepingute ja kontsessioonilepingute puhul on finantsmääruse artiklis 190 nimetatud piirmäärad ja menetlused järgmised:

a) lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 5 000 000 eurot, üks järgmistest:

i) rahvusvaheline avatud pakkumuse esitamise ettepanek finantsmääruse artikli 104 lõike 1 punkti a ja käesoleva määruse artikli 264 lõike 2 punkti a tähenduses;

ii) teatavate ehitustööde laadi silmas pidades rahvusvaheline piiratud pakkumuse esitamise ettepanek finantsmääruse artikli 104 lõike 1 punkti b ja käesoleva määruse artikli 264 lõike 2 punkti a tähenduses;

b) lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 300 000 eurot, kuid alla 5 000 000 euro: kohalik avatud pakkumuse esitamise ettepanek finantsmääruse artikli 104 lõike 1 punkti a ja käesoleva määruse artikli 264 lõike 2 punkti b tähenduses;

c) lepingute puhul, mille maksumus on alla 300 000 euro: võistlev läbirääkimistega hankemenetlus käesoleva artikli lõike 2 tähenduses;

d) kuni 20 000 euro suuruse maksumusega lepinguid võib sõlmida ühe pakkumuse alusel;

e) kuni 2 500 euro suuruseid makseid kulude eest võidakse teha lihtsalt arve alusel ilma eelneva pakkumuse vastuvõtmiseta.

2. Käesoleva artikli lõike 1 punktis c nimetatud võistleva läbirääkimistega hankemenetluse puhul koostab hankija ilma teadet avaldamata nimekirja, milles on vähemalt kolm tema valitud töövõtjat.

Kui hankija saab töövõtjatega konsulteerimise järel ainult ühe pakkumuse, mis on halduslike ja tehniliste tingimustega vastavuses, võib lepingu sõlmida, tingimusel et hindamiskriteeriumid on täidetud.

*Artikkel 273***Pakkumuse tehniline kirjeldus****(finantsmääruse artikkel 190)**

Erandina artikli 138 lõikest 3 võib kõigi hankemenetluses osalemise taotlust hõlmavate hankemenetluste puhul pakkumuse tehnilise kirjelduse vastavalt hankemenetluse kahele etapile osadeks jagada ning esimene etapp võib sisaldada ainult artikli 138 lõike 3 punktides a ja f osutatud teavet.

▼ **M1***Artikkel 274***Tagatised****(finantsmääruse artikkel 190)**

1. Erandina artiklist 163 nomineeritakse tagatised eurodes või selle lepingu vääringus, mille tagamiseks need on antud.
2. Hankija võib nõuda artikli 156 kohast pakkumuse tagatist. Erandina artikli 156 lõikest 2 vabastab hankija tagatise, kui leping on alla kirjutatud.
3. Erandina artikli 165 lõikest 1 nõutakse täitmistagatist juhul, kui ületatud on järgmised piirmäärad:
 - a) ehitustöölepingute puhul 345 000 eurot;
 - b) tarnelepingute puhul 150 000 eurot.
4. Hankija võib nõuda artikli 165a kohast lisatagatist.

*Artikkel 275***Menetluste tähtajad****(finantsmääruse artikkel 190)**

1. Pakkumused peavad jõudma hankijani pakkumuse esitamise ettepanekus märgitud aadressil hiljemalt samas märgitud kuupäeval ja kellaajal. Hankija näeb pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmiseks ette piisavalt pikad tähtajad, et huvitatud isikud saaksid oma pakkumusi põhjendatud ja asjakohase aja jooksul koostada ja esitada.

Teenuslepingute puhul peab pakkumuse esitamise ettepanekut sisaldava kirja saatmise ja pakkumuste lõpliku vastuvõtmise lõppkuupäeva vaheline aeg olema vähemalt viiskümmend päeva. Teatavatel erandjuhtudel võib lubada siiski teistsuguseid tähtaegasid.
2. Pakkujad võivad enne pakkumuste vastuvõtmise lõppkuupäeva esitada kirjalikke küsimusi. Hankija annab küsimustele vastused enne pakkumuste vastuvõtmise lõppkuupäeva.
3. Rahvusvahelise piiratud hankemenetluse korral ei või hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtaeg olla lühem kui 30 päeva alates hanketeate avaldamise kuupäevast. Pakkumuse esitamise ettepanekut sisaldava kirja saatmise ja pakkumuste vastuvõtmise lõppkuupäeva vaheline aeg peab olema vähemalt viiskümmend päeva. Teatavatel erandjuhtudel võib lubada siiski teistsuguseid tähtaegasid.
4. Rahvusvahelise avatud hankemenetluse korral peab pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg, mida hakatakse arvestama alates hanketeate saatmise kuupäevast, olema vähemalt
 - a) 90 päeva ehitustöölepingute puhul;

IV PEATÜKK

Toetused

Artikkel 277

**Täies ulatuses rahastamine
(finantsmääruse artikkel 192)**

Kaasrahastamise nõudest tehtud erandite korral tuleb esitada põhjendatud toetuse andmise otsuses.

III JAOTIS

EUROOPA AMETID

Artikkel 278

**Euroopa ametid ja täiendavate ametite loomine
(finantsmääruse artikkel 195)**

Finantsmääruse artiklis 195 nimetatud ametid on järgmised:

- a) väljaannete talitus;
- b) Euroopa Pettustevastane Amet;
- c) Euroopa Personalivaliku Amet ja sellega halduslikult seotud Euroopa Haldusjuhtimise Kool;
- d) individuaalsete maksete haldamise ja maksmise amet;
- e) infrastruktuuri- ja logistikaamet Brüsselis ning infrastruktuuri- ja logistikaamet Luxembourgis.

Üks või mitu institutsiooni võivad luua täiendavaid ameteid, kui see on tasuvusanalüüsi alusel põhjendatav ja kui need tagavad liidu tegevuse nähtavuse.

Artikkel 279

**Institutsioonidepoolne volituste delegeerimine institutsioonidevahelistele Euroopa ametitele
(finantsmääruse artiklid 195 ja 199)**

Iga institutsioon vastutab eelarveliste kulukohustuste täitmise eest. Institutsioonid võivad delegeerida asjaomase institutsioonidevahelise Euroopa ameti juhatajale kõik sellele järgnevad toimingud, eelkõige juriidilised kohustused, kulude tõendamise, maksete kinnitamise ja tulude laekumise, kehtestades sellise volituste delegeerimise piirid ja tingimused.

▼B*Artikkel 280***Väljaannete talitust käsitlevad erieeskirjad
(finantsmääruse artiklid 195 ja 199)**

Seoses väljaannete talitusega otsustab iga institutsioon ise oma väljaannete avaldamise põhimõtete üle. Väljaannete müügist saadud puhastulu võtab finantsmääruse artikli 21 kohaselt sihtotstarbelise tuluna uuesti kasutusse institutsioon, kes on nende väljaannete autor.

*Artikkel 281***Teatavate ülesannete delegeerimine peaarvepidaja poolt
(finantsmääruse artikkel 196)**

Komisjoni peaarvepidaja võib asjaomase ameti juhtkonna ettepanekul delegeerida selle ameti töötajale mõned oma ülesanded, mis on seotud kõnealuse ameti tulude kogumise ja kulude maksmisega otse kõnealuse talituse poolt.

*Artikkel 282***Sularahahaldus – pangakontod
(finantsmääruse artikkel 196)**

Institutsioonidevahelise ameti sularahavajaduste rahuldamiseks võib komisjon ameti juhtkonna ettepanekul avada ameti nimel panga- või postižiirokontosid. Kõnealune amet ja komisjon võrdlevad omavahel aastalõpu kassajääki ja korrigeerivad seda iga eelarveaasta lõpus.

IV JAOTIS**HALDUSASSIGNEERINGUD***Artikkel 283***Üldsätted
(finantsmääruse artikkel 201)**

Käesoleva jaotisega reguleeritavad haldusassigneeringud on sätestatud finantsmääruse artiklis 41.

Eelarvelised kulukohustused, mis vastavad haldusassigneeringutele, mille liik on mitme jaotise puhul ühine ja mida hallatakse ühiselt, võib kanda eelarve raamatupidamisarvestusse ühiselt pärast artiklis 25 sätestatud kokkuvõtliku liigenduse tegemist.

Vastavad kulud kantakse iga jaotise eelarveridadele sama jaotuse kohaselt nagu assigneeringute puhul.

Artikkel 284

Üüritagatised

(finantsmääruse artikkel 201)

Institutsioonide esitatud üüritagatised on pangatagatised või institutsiooni ja üürileandja nimel blokeeritud pangakontole tehtud hoiused, mis on nomineeritud eurodes, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

Kui kolmandates riikides tehtavate tehingute puhul ei ole ühegi nimetatud üüritagatise vormi kasutamine võimalik, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja siiski nõustuda muude vormidega, tingimusel et need vormid tagavad liidu finantshuvide samaväärse kaitse.

Artikkel 285

Institutsioonide töötajatele ja liikmetele makstav avanss

(finantsmääruse artikkel 201)

Institutsioonide töötajatele ja liikmetele võib maksta avanssi personalieeskirjades sätestatud tingimustel.

Artikkel 286

Kinnisvaralepingud

(finantsmääruse artikkel 203)

1. Finantsmääruse artikli 203 lõike 3 punktis a osutatud kulud hõlmavad hoonete sisseseade kulusid. Need ei hõlma tasusid.

2. Finantsmääruse artikli 203 lõikes 4 osutatud varajase teavitamise menetlust ja finantsmääruse artikli 203 lõikes 5 osutatud eelneva heakskiitmise menetlust ei kohaldata tasuta või sümboolse summa eest maa soetamise suhtes.

3. Finantsmääruse artikli 203 lõigetes 3–7 sätestatud varajase teavitamise ja eelneva heakskiitmise menetlust ei kohaldata elamukinnisvara suhtes. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad nõuda vastutavalt institutsioonilt mis tahes teavet elamukinnisvara kohta.

4. Erakorraliste või kiireloomuliste poliitiliste asjaolude korral võib finantsmääruse artikli 203 lõikes 4 osutatud varajase teabe kolmandates riikides asuvate liidu delegatsioonide või asutustega seonduvate kinnisvaraprojektide kohta esitada koos finantsmääruse artikli 203 lõike 5 kohase kinnisvaraprojektiga. Sel juhul viiakse varajase teavitamise ja eelneva heakskiitmise menetlus läbi esimesel võimalusel.

▼B

5. Finantsmääruse artikli 203 lõigetes 5 ja 6 osutatud eelneva heakskiitmise menetlust ei kohaldata kinnisvaraprojekti täpse maksumuse ja rahastamise hindamiseks vajalike ettevalmistavate lepingute või uuringute suhtes.

6. Finantsmääruse artikli 203 lõike 7 punktides ii, iii ja iv osutatud 750 000 euro või 3 000 000 euro suurused piirmäärad sisaldavad hoone sisseseade kulusid. Üüri- ja kasutusvalduse lepingute puhul võetakse kõnealustes piirmäärades arvesse hoone sisseseade kulusid, kuid mitte muid tasusid.

7. Üks aasta pärast finantsmääruse kohaldamise algust esitab komisjon aruande finantsmääruse artikli 203 lõigetes 3–8 sätestatud menetluste kohaldamise kohta.

V JAOTIS

EKSPERDID*Artikkel 287*

Tasustatud välisekspertid
(finantsmääruse artikkel 204)

1. Artikli 170 lõikes 1 kehtestatud piirmääradest madalama maksumuse korral võib valida tasustatud välisekspertid vastavalt lõikes 2 sätestatud menetlusele.

2. Osalemiskutse avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* või kui see on vajalik potentsiaalsete taotlejate seas tähelepanu köitmiseks, siis asjaomase institutsiooni veebisaidil.

Osalemiskutse sisaldab ülesannete kirjeldust, nende kestust ja kindlaksmääratud tasustamistingimusi. Need tingimused võivad põhineda ühikuhindadel.

Osalemiskutse järel koostatakse ekspertide nimekiri. See kehtib mitte kauem kui viis aastat alates selle avalikustamisest või kuni lõpeb ülesannetega seotud mitmeaastane programm.

▼M1

3. Huvitatud füüsilised isikud võivad esitada hankemenetluses osalemise taotluse igal ajal osalemiskutse kehtivusaja jooksul, välja arvatud selle kehtivusaja viimase kolme kuu jooksul.

▼B

4. Igasugune teabevahetus valitud ekspertidega, sealhulgas lepingute sõlmimine ja neis mis tahes muudatuste tegemine, võib toimuda institutsiooni loodud elektrooniliste teabevahetussüsteemide kaudu.

Kõnealused süsteemid vastavad järgmistele nõuetele:

- a) süsteemile ja selle kaudu edastatud dokumentidele võib olla ligipääs ainult volitatud isikutel;
- b) dokumendi võivad elektrooniliselt allkirjastada ja süsteemi kaudu edastada ainult volitatud isikud;

▼B

- c) volitatud isikud peavad olema ettenähtud viisil süsteemi kaudu tuvatatud;
- d) elektroonilise toimingu kellaaeg ja kuupäev peab olema täpselt kindlaks määratud;
- e) säilitama peab dokumentide terviklikkuse;
- f) säilitama peab dokumentide kättesaadavuse;
- g) kui see on asjakohane, siis peab säilitama dokumentide konfidentsiaalsuse;
- h) tagatud peab olema isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.

Sellise süsteemi kaudu saadetud ja saadud andmete suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt andmed on terviklikud ning süsteemis näidatud kuupäev ja kellaaeg, millal andmed saadeti või saadi, on täpsed.

Dokumenti, mis on saadetud või millest on teavitatud sellise süsteemi kaudu, loetakse samaväärseks paber kandjal dokumendiga, see on vastu võetav tõendina kohtumenetlustes, seda käsitatakse originaaldokumendina ja selle suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt see on autentne ja terviklik, tingimusel et see ei sisalda dühnaamilisi elemente, mis võivad seda automaatselt muuta.

Teise lõigu punktis b osutatud elektroonilistel allkirjadel on käsitsi kirjutatud allkirjadega samaväärne õiguslik toime.

5. Ekspertide nimekiri ja ülesannete sisu avaldatakse igal aastal. Tasu avaldatakse juhul, kui see ületab täidetud ülesande puhul 15 000 eurot.

6. Lõiget 5 ei kohaldata juhul, kui selline avaldamine võib seada ohtu asjaomaste isikute õigused ja vabadused, mida kaitstakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, või kahjustada ekspertide ärihuve.

KOLMAS OSA

LÕPP- JA ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel 288

Üleminekusätted

Määruse (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 artiklite 35–43 kohaldamist jätkatakse kulukohustuste suhtes, mis on võetud kuni 31. detsembrini 2013. Käesoleva määruse artikleid 33–44 kohaldatakse üksnes kulukohustuste suhtes, mis on võetud alates 1. jaanuarist 2014.

Määruse (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 esimese osa VI jaotise kohaldamist võib jätkata selliste toetuslepingute suhtes, mis on alla kirjutatud, ja selliste toetuse andmise otsuste suhtes, millest on teavitatud 31. detsembriks 2013. aastal ning mis kuuluvad 2012. aasta eelarves või varasemate aastate eelarves ette nähtud üldiste kulukohustuste raamesse, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtet nõuetekohaselt arvesse võttes nii otsustab.

*Artikkel 289***Kehtetuks tunnistamine**

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja loetakse lisas esitatud vastavustabeli kohaselt.

*Artikkel 290***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2013.

Artikleid 216–226 kohaldatakse siiski alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

LISA

Vastavustabel

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 4a	Artikkel 2
Artikkel 5	Artikkel 3
Artikkel 6	Artikkel 4
Artikkel 7	Artikkel 5
Artikkel 8	Artikkel 6
Artikkel 10	Artikkel 7
Artikkel 11	Artikkel 8
Artikkel 12	Artikkel 9
Artikkel 13	Artikkel 10
Artikkel 13a	Artikkel 11
Artikkel 15	Artikkel 12
Artikkel 17	Artikkel 13
Artikkel 17a	Artikkel 14
Artikkel 18	Artikkel 15
Artikkel 19	Artikkel 16
Artikkel 20	Artikkel 17
Artikkel 21	Artikkel 18
Artikkel 22	Artikkel 19
Artikkel 23	Artikkel 20
—	Artikkel 21
—	Artikkel 22
—	Artikkel 23
Artikkel 26	Artikkel 24
Artikkel 27	Artikkel 25
Artikkel 28	Artikkel 26
Artikkel 29	Artikkel 27
Artikkel 30	Artikkel 28
Artikkel 43a	Artikkel 29
Artikkel 32a	Artikkel 30
Artikkel 33	Artikkel 31
Artikkel 34	Artikkel 32
—	Artikkel 33

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 36	Artikkel 34
Artikkel 37	Artikkel 35
Artikkel 40	Artikkel 36
Artikkel 35a	Artikkel 37
—	Artikkel 38
—	Artikkel 39
Artikkel 41	Artikkel 40
—	Artikkel 41
Artikkel 42	Artikkel 42
Artikkel 43	Artikkel 43
Artikkel 39	Artikkel 44
Artikkel 44	Artikkel 45
Artikkel 45	Artikkel 46
Artikkel 46	Artikkel 47
Artikkel 49	Artikkel 48
Artikkel 47	Artikkel 49
Artikkel 50	Artikkel 50
Artikkel 51	Artikkel 51
Artikkel 53	Artikkel 52
Artikkel 54	Artikkel 53
Artikkel 55	Artikkel 54
Artikkel 56	Artikkel 55
Artikkel 57	Artikkel 56
Artikkel 58	Artikkel 57
Artikkel 59	Artikkel 58
Artikkel 60	Artikkel 59
Artikkel 61	Artikkel 60
Artikkel 62	Artikkel 61
Artikkel 63	Artikkel 62
Artikkel 64	Artikkel 63
Artikkel 65	Artikkel 64
Artikkel 255	Artikkel 65
Artikkel 66	Artikkel 66
Artikkel 67	Artikkel 67
Artikkel 68	Artikkel 68
Artikkel 69	Artikkel 69
Artikkel 70	Artikkel 70

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 71	Artikkel 71
Artikkel 254	Artikkel 72
—	Artikkel 73
Artikkel 72	Artikkel 74
Artikkel 74	Artikkel 75
Artikkel 75	Artikkel 76
Artikkel 73	Artikkel 77
Artikkel 76	Artikkel 78
Artikkel 77	Artikkel 79
Artikkel 78	Artikkel 80
Artikkel 79	Artikkel 81
Artikkel 80	Artikkel 82
Artikkel 86	Artikkel 83
Artikkel 81	Artikkel 84
—	Artikkel 85
Artikkel 82	Artikkel 86
Artikkel 83	Artikkel 87
Artikkel 84	Artikkel 88
Artikkel 85	Artikkel 89
Artikkel 85a	Artikkel 90
Artikkel 87	Artikkel 91
Artikkel 88	Artikkel 92
Artikkel 85b	Artikkel 93
Artikkel 90	Artikkel 94
Artikkel 91	Artikkel 95
Artikkel 92	Artikkel 96
Artikkel 94	Artikkel 97
Artikkel 96	Artikkel 98
Artikkel 95	Artikkel 99
Artikkel 97	Artikkel 100
—	Artikkel 101
Artikkel 98	Artikkel 102
Artikkel 99	Artikkel 103
Artikkel 100	Artikkel 104
Artikkel 101	Artikkel 105
—	Artikkel 106
Artikkel 102	Artikkel 107

▼B

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 103	Artikkel 108
Artikkel 105	Artikkel 109
Artikkel 104	Artikkel 110
Artikkel 106	Artikkel 111
Artikkel 107	Artikkel 112
Artikkel 108	Artikkel 113
Artikkel 109	Artikkel 114
Artikkel 110	Artikkel 115
Artikkel 111	Artikkel 116
Artikkel 112	Artikkel 117
Artikkel 113	Artikkel 118
Artikkel 114	Artikkel 119
Artikkel 115	Artikkel 120
Artikkel 116	Artikkel 121
Artikkel 117	Artikkel 122
Artikkel 118	Artikkel 123
Artikkel 119	Artikkel 124
Artikkel 120	Artikkel 125
Artikkel 121	Artikkel 126
Artikkel 122	Artikkel 127
Artikkel 123	Artikkel 128
Artikkel 124	Artikkel 129
Artikkel 125	Artikkel 130
Artikkel 125a	Artikkel 131
Artikkel 125b	Artikkel 132
Artikkel 125c	Artikkel 133
Artikkel 126	Artikkel 134
Artikkel 127	Artikkel 135
Artikkel 128	Artikkel 136
Artikkel 129	Artikkel 137
Artikkel 130	Artikkel 138
Artikkel 131	Artikkel 139
Artikkel 132	Artikkel 140
Artikkel 133	Artikkel 141
Artikkel 133a	Artikkel 142
Artikkel 134	Artikkel 143
Artikkel 134a	Artikkel 144

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 134b	Artikkel 145
Artikkel 135	Artikkel 146
Artikkel 136	Artikkel 147
Artikkel 137	Artikkel 148
Artikkel 138	Artikkel 149
Artikkel 138a	Artikkel 150
Artikkel 139	Artikkel 151
Artikkel 140	Artikkel 152
Artikkel 141	Artikkel 153
Artikkel 142	Artikkel 154
Artikkel 143	Artikkel 155
Artikkel 144	Artikkel 156
Artikkel 145	Artikkel 157
Artikkel 146	Artikkel 158
Artikkel 147	Artikkel 159
Artikkel 148	Artikkel 160
Artikkel 149	Artikkel 161
Artikkel 149a	Artikkel 162
Artikkel 150	Artikkel 163
Artikkel 151	Artikkel 164
Artikkel 152	Artikkel 165
Artikkel 153	Artikkel 166
Artikkel 154	Artikkel 167
Artikkel 155	Artikkel 168
Artikkel 156	Artikkel 169
Artikkel 158	Artikkel 170
Artikkel 158a	Artikkel 171
Artikkel 159	Artikkel 172
Artikkel 160a	Artikkel 173
Artikkel 160e	Artikkel 174
Artikkel 160f	Artikkel 175
Artikkel 161	Artikkel 176
Artikkel 162	Artikkel 177
Artikkel 163	Artikkel 178
—	Artikkel 179
Artikkel 164	Artikkel 180
Artikkel 180a	Artikkel 181

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 181	Artikkel 182
Artikkel 165a	Artikkel 183
Artikkel 165	Artikkel 184
—	Artikkel 185
Artikli 236 lõige 1	Artikkel 186
Artikkel 172a	Artikkel 187
Artikkel 166	Artikkel 188
Artikkel 167	Artikkel 189
Artikkel 168	Artikkel 190
Artikkel 169	Artikkel 191
Artikkel 169a	Artikkel 192
Artikkel 170	Artikkel 193
Artikkel 171	Artikkel 194
Artikkel 172c	Artikkel 195
Artikkel 173	Artikkel 196
Artikkel 174	Artikkel 197
Artikkel 174a	Artikkel 198
—	Artikkel 199
Artikkel 175	Artikkel 200
Artikkel 175a	Artikkel 201
Artikkel 176	Artikkel 202
Artikkel 177	Artikkel 203
Artikkel 178	Artikkel 204
Artikkel 179	Artikkel 205
Artikkel 182	Artikkel 206
Artikkel 180	Artikkel 207
Artikkel 183	Artikkel 208
Artikkel 184	Artikkel 209
Artikkel 184a	Artikkel 210
—	Artikkel 211
—	Artikkel 212
—	Artikkel 213
—	Artikkel 214
—	Artikkel 215
—	Artikkel 216
—	Artikkel 217
—	Artikkel 218

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
—	Artikkel 219
—	Artikkel 220
—	Artikkel 221
—	Artikkel 222
—	Artikkel 223
—	Artikkel 224
—	Artikkel 225
—	Artikkel 226
Artikkel 185	Artikkel 227
Artikkel 186	Artikkel 228
Artikkel 215	Artikkel 229
Artikkel 199	Artikkel 230
Artikkel 201	Artikkel 231
Artikkel 203	Artikkel 232
Artikkel 205	Artikkel 233
—	Artikkel 234
Artikkel 207	Artikkel 235
Artikkel 208	Artikkel 236
Artikkel 209	Artikkel 237
Artikkel 210	Artikkel 238
Artikkel 211	Artikkel 239
Artikkel 213	Artikkel 240
Artikkel 214	Artikkel 241
Artikkel 216	Artikkel 242
Artikkel 217	Artikkel 243
Artikkel 218	Artikkel 244
Artikkel 219	Artikkel 245
Artikkel 220	Artikkel 246
Artikkel 221	Artikkel 247
Artikkel 222	Artikkel 248
Artikkel 223	Artikkel 249
Artikkel 224	Artikkel 250
Artikkel 225	Artikkel 251
Artikkel 226	Artikkel 252
Artikkel 227	Artikkel 253
Artikkel 256	Artikkel 254
Artikkel 229	Artikkel 255

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 230	Artikkel 256
Artikkel 231	Artikkel 257
—	Artikkel 258
—	Artikkel 259
Artikkel 235	Artikkel 260
Artikkel 236	Artikkel 261
Artikkel 237	Artikkel 262
Artikkel 239	Artikkel 263
Artikkel 240	Artikkel 264
Artikkel 241	Artikkel 265
Artikkel 242	Artikkel 266
Artikkel 243	Artikkel 267
Artikkel 244	Artikkel 268
Artikkel 245	Artikkel 269
Artikkel 246	Artikkel 270
Artikkel 247	Artikkel 271
Artikkel 248	Artikkel 272
Artikkel 249	Artikkel 273
Artikkel 250	Artikkel 274
Artikkel 251	Artikkel 275
Artikkel 252	Artikkel 276
Artikkel 253	Artikkel 277
Artikkel 257	Artikkel 278
Artikkel 258	Artikkel 279
Artikkel 258a	Artikkel 280
Artikkel 259	Artikkel 281
Artikkel 260	Artikkel 282
Artikkel 262	Artikkel 283
Artikkel 264	Artikkel 284
Artikkel 265	Artikkel 285
Artikkel 263	Artikkel 286
Artikkel 265a	Artikkel 287
—	Artikkel 288
Artikkel 272	Artikkel 289
Artikkel 273	Artikkel 290